İŞKUR

2016

BATMAN

İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMA RAPORU

TÜRKİYE İŞ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

BATMAN ÇALIŞMA VE İŞ KURUMU İL MÜDÜRLÜĞÜ

İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMA RAPORU

(2016)

YAZARLAR

Süleyman AKTAĞ

İş ve Meslek Danışmanı

Mehmet Sait ÇELİK

İş ve Meslek Danışmanı

SUNUŞ

Ülkemizin ve özelde İlimizin iş piyasasındaki gelişmeleri takip etmek ve istihdam politikalarını belirlemek için iş piyasası araştırmaları önem arz etmektir. Bu anlamda bir istihdam kurumu olan İŞKUR, işgücü piyasasındaki değişim ve dönüşümlere hâkim ve etkin bir insan kaynağı değerlendirme aktörüdür.

Günümüz modern işletmelerde üretim fonksiyonlarının en önemlisi kuşkusuz insandır. Bu anlamda insan işgücü piyasasının en önemli unsurudur. Doğru insanın doğru yerde istihdam edilmesi ile sonuçlanan bir personel seçme ve bulma süreci işletmeye kısa ve uzun vade de çok büyük yararlar sağlayacaktır.

Dünyada küresel bir piyasanın ve rekabetin olduğu bir dönemi yaşamamız nedeni ile rekabet ve üretim anlayışında meydana gelen değişimler İşgücü Piyasalarında da güncel modeller kullanmayı kaçınılmaz hale getirmiştir. Üretimin en önemli unsuru olan insan kaynağının kariyer ve meslek seçimlerini; popülist eğilimler doğrultusunda değil hem kişisel hem teknolojik üstünlüğün var olduğu bir piyasaya göre yapmaları gerekmektedir.

İlimizde İŞKUR İl Müdürlüğümüz tarafından işgücü piyasasının nabzını tutmaya yönelik olan bu piyasa araştırmalarına ilişkin çalışmalar, insan kaynağımızın ve işgücünün yetiştirilmesindeki finansal kaynaklarımızın verimli ve gerçekçi kullanılması açısından son derece önemli bir istatiksel çalışmadır. Bu çalışmanın, İlimize ve iş dünyamıza yaralı olmasını dilerim.

Ahmet DENİZ

Batman Valisi

ÖNSÖZ

İŞKUR olarak işgücü piyasasındaki gelişmeleri takip etmek, arz talep dengesine göre doğru eşleştirme yapabilmek ve bu arz talep dengesine göre nitelikli eleman yetiştirilmesini sağlamak, yasal görevlerimiz arasında bulunmaktadır.

Bu bakımdan;

- İşgücü piyasası analiz araştırmaları İŞKUR'un piyasayla diyalogu açısından önem arz etmektedir.
- Bu araştırmalar yapılırken açık iş tespitleri yapılabilmektedir.
- İşverenlerin yatırımları sonucunda ortaya çıkacak nitelikli eleman taleplerinin karşılanması açısından olumlu çalışmalardır.
- Arz-talebin dengesine göre doğrudan açık iş talebi karşılanamadığı takdirde Kurumun temel görevlerinden olan aktif işgücü hizmetleri kapsamında nitelikli/meslekli eleman yetiştirerek bu dengenin sağlanması mümkündür. Bu ihtiyacın tespiti ve analizi bakımından bu piyasa araştırmaları önemlidir.
- İşgücü piyasası araştırmaları İlimizin sektörel gelişimini takip etmek ve buna göre istihdam politikalarını oluşturmak gibi pozitif bir katkı sağlamaktadır.
- İPA'ların bir diğer sonucu; iş arayanların doğru ve sürekli bir işe kavuşmaları açısından icra edilen işgücü yetiştirme faaliyetlerine harcanan kaynakların yerinde ve verimli kullanımını sağlamaktadır.

Sonuç itibariyle iş piyasası analiz araştırmaları; İlimizin işgücü piyasasındaki gelişmeleri, sektörel ve mesleki işgücü ihtiyaçlarının tespiti, işverenlerle ve iş dünyasının diğer aktörleriyle ortak çalışmaların verimliliği; bu anlamda kaynakların maksimum fayda sağlaması gibi amaçlarla yapılmaktadır. Bu çalışmanın da Batman'ımıza ve iş dünyamıza faydalı olmasını diler, çalışmada emeği geçen ekip arkadaşlarıma da teşekkür ederim.

Besim EVİZ

İl Müdürü

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ i
ÖNSÖZ ii
İÇİNDEKİLER iiii
TABLOLAR LİSTESİ ..... İV
ŞEKİLLER LİSTESİ V
KISALTMALAR ..... Vİ
YÖNETİCİ ÖZETİ ..... Vİİ
GİRİŞ 1
İŞGÜCÜ PİYASASININ GENEL GÖRÜNÜMÜ 2
İŞKUR GÖSTERGELERİ 5
Kayıtlı İşsiz 5
Açık İşler 6
İşe Yerleştirmeler 8
Mesleki Eğitim Faaliyetleri 9
İşsizlik Ödeneği 11
İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI 13
İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM 15
İşyeri Verileri 15
Mevcut İstihdam 24
AÇIK İŞLER 28
TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER 46
GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ 51
SONUÇ 58
KAYNAKÇA 61
EKLER 62
EK 1: 2016 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI İŞYERİ BİLGİ FORMU 62
EK 2: ÖRNEKLEME YAPILAN İLLER LİSTESİ VE ÖRNEK SAYILARI 70
EK 3:TANIM VE KAVRAMLAR SÖZLÜĞÜ 72

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: İl Düzeyinde Temel İşgücü Göstergeleri (2008-2013)..... 2
Tablo 2: Mesleklere Göre Kayıtlı İşsiz Sayısı (2015)..... 6
Tablo 3: Mesleklere Göre Açık İş Sayıları (2015) 7
Tablo 4: Mesleklere Göre İşe Yerleştirme Sayıları (2015) 9
Tablo 5: Kurs ve Kursiyer Göstergeleri (2010-2015)..... 10
Tablo 6: Yıllar İtibariyle İşsizlik Ödeneği Başvuru ve Hak Eden Sayısı (2010-2015)..... 11
Tablo 7: Mesleklere Göre İşsizlik Ödeneğini Hak Eden Sayıları (2015)..... 11
Tablo 8: Sektörlere Göre İşyeri Sayıları 15
Tablo 9: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları 22
Tablo 10: Sektörlere ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı..... 24
Tablo 11: Meslek Grupları ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayıları 26
Tablo 12: İşyeri Yaşına ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı..... 26
Tablo 13: En Fazla Çalışanı Olan Meslekler 27
Tablo 14: Sektörlere Göre Açık İş Sayısı 29
Tablo 15: Sektörlere Göre Açık İş Oranı ve Açık İşi Olan İşyeri Oranı..... 29
Tablo 16: Açık İşlerde Sektörlere Göre Talep Edilen Eğitim Düzeyi..... 33
Tablo 17: Açık İş Arama Süresinin Cinsiyete Göre Dağılımı..... 35
Tablo 18: Açık İşlerde Talep Edilen Eğitim Düzeyleri ve Arama Kanalları İlişkisi..... 36
Tablo 19: Arama Kanallarından İstenen Becerilerin Sıralaması 37
Tablo 20: Meslek Gruplarına Göre Açık İş Sayısı 38
Tablo 21: Meslek Gruplarına göre Açık İş Oranları..... 39
Tablo 22: Açık İşlerin Meslek Gruplarına ve Cinsiyet Göre Dağılımı..... 39
Tablo 23: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerde Talep Edilen Beceri Düzeyi..... 41
Tablo 24: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları 42
Tablo 25: En Fazla Açık İş Olan Meslekler ve Bu Mesleklerden İstenen Beceri Sıralaması 43
Tablo 26: Cinsiyet Bazında En Çok Açık İş Olan Meslekler 44
Tablo 27: Açık İşlerde Cinsiyete Göre İstenen Beceriler 45
Tablo 28: Sektörlere Göre Eleman Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı 47
Tablo29: En Fazla Eleman Temininde Güçlük Çekilen Meslekler 48
Tablo 30: Meslek Gruplarına Göre Temininde Güçlük Çekilme Nedenleri 50
Tablo 31: Mesleklere Göre Temininde Güçlük Çekilme Nedenleri 51
Tablo 32: Sektörlere Göre İşverenlerin İstihdam Beklentileri..... 52
Tablo 33: Sektörlere Göre Net İstihdam Değişimi..... 53
Tablo 34: Meslek Gruplarına Göre Net İstihdam Değişimi..... 54
Tablo 35: En Fazla İstihdam Artışı/Azalışı Beklenen Meslekler 55

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: İl Düzeyinde Temel İşgücü Göstergeleri (2008-2013) 4
Şekil 2: Yıllar İtibariyle Cinsiyete Göre Kayıtlı İşsiz Sayısı (2010-2015) 5
Şekil 3: Yıllara Göre Açık İş Sayıları (2010-2015) 7
Şekil 4: Yıllar İtibari ile Cinsiyete Göre İşe Yerleştirme Sayısı (2010-2015) 8
Şekil 5: İşyerlerinin Yaşa Göre Dağılımı 16
Şekil 6: Part-Time Çalışanı Olan İşyerlerinin Sektörel Dağılımı 17
Şekil 7: Part-Time Çalışanı Olan İşyerlerinde Kadın İstihdamı 18
Şekil 8: Vardiyalı Çalışma Yapan İşyerlerinin Sektörlere Göre Dağılımı 18
Şekil 9: Vardiyalı Çalışma Yapan İşyerlerinde Kadın İstihdamı 19
Şekil 10: İhracat Yapan İşyerlerinin Sektörlere Göre Dağılımı 20
Şekil 11: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları..... 21
Şekil 12: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları 21
Şekil 13: İŞKUR Hizmetlerinden Yararlanan İşyerlerinin Durumu..... 23
Şekil 14: Sektörlere Göre Ortalama Çalışan Sayıları 25
Şekil 15: Açık İşi Olan İşyeri Oranı..... 28
Şekil 16: TGÇM Durumuna Göre Açık İş Oranları 30
Şekil 17: İhracat, Part Time Çalışma, Vardiyalı Çalışma Yapma Durumuna Göre Açık İş Oranları..... 30
Şekil 18: Açık İşlerde Cinsiyet Tercihi..... 31
Şekil 19: Açık İşlerin Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı 32
Şekil 20: Açık İşlerin Cinsiyet ve Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı 32
Şekil 21: Açık İşlerin Arama Süresine Göre Dağılımı..... 34
Şekil 22: Açık İşlerin Arama Kanallarına Göre Dağılımı..... 35
Şekil 23: İŞKUR Hizmetlerinden Yararlanma Durumuna Göre Arama Kanallarının Dağılımı 37
Şekil 24: Eleman Temininde Güçlük Çeken İşyeri Oranı 45
Şekil 15: Sektörlere Göre Eleman Temininde Güçlük Çeken İşyeri Oranı 46
Şekil 26: Meslek Gruplarına Göre Eleman Temininde Güçlük Çekilen Kişilerin Dağılımı 47
Şekil 27: TGÇM Nedenlerinin Dağılımı..... 49
Şekil 28: İşyeri Durumuna Göre TGÇM Nedenleri 49
Şekil 29: İşyeri Özellikleri Bakımından NİDO 56
Şekil 30:İşverenlerin Bir Yıl Sonraki İstihdam Değişim Beklentilerine Göre Beş Yıl Sonraki Beklentileri57

KISALTMALAR

EUROSTAT	Avrupa Birliği İstatistik Ofisi
İEP	İşbaşı Eğitim Programı
İKO	İşgücüne Katılma Oranı
İO	İşsizlik Oranı
İPA	İşgücü Piyasası Araştırmaları
İŞKUR	Türkiye İş Kurumu
NACE	Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması
NİDO	Net İstihdam Değişim Oranı
RİP	Resmi İstatistik Programı
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
TYP	Toplum Yararına Program

YÖNETİCİ ÖZETİ

İşgücü piyasasını analiz etmek amacıyla hem arz hem de talep verilerini içeren bu raporda arz tarafının verilerini yayınlayan TÜİK'in rakamları ile İŞKUR'un idari kayıtlarında tuttuğu verilerinden hareket ederek işgücü piyasasının arz boyutu incelenmiştir. İşgücünün arz boyutunun ele alınmasında bir takım temel işgücü verileri bulunmaktadır. Ekonomik olarak aktif olan nüfusun, çalışabilir yaştaki nüfusa olan oranını ifade eden İşgücüne Katılma Oranı; çalışanların çalışabilir yaştaki nüfusa oranını ifade eden İstihdam Oranı ve toplam işsiz sayısının işgücüne oranını ifade eden İşsizlik Oranı işgücü arzına ilişkin temel eğilimleri barındırmaktadır. İl düzeyinde yayımlanan en son veri olan 2013 yılı verilerine göre Batman ilinde İşgücüne Katılım Oranı yüzde 42,3; İstihdam Oranı yüzde 27,8 ve İşsizlik Oranı yüzde 23,4 olarak gerçekleşmiştir. Bu oranlarla birlikte Batman ili; işgücüne katılma oranı, istihdam oranı ve işsizlik oranı bakımından Türkiye ortalamasının çok üstünde bulunmaktadır

İşgücünün arz boyutuna ilişkin diğer veriler İŞKUR idari kayıtlarından üretilmektedir. Bu veriler Kurumun sunmuş olduğu hizmetler ile yürütmüş olduğu faaliyetlere ilişkindir. Batman ilinde 2015 yılında İŞKUR verilerine göre kayıtlı işsiz sayısı 26 bin 140'dır. Bu sayının yüzde 48,6'sı kadınlardan, yüzde 51,4'ü de erkeklerden oluşmaktadır. En fazla kayıtlı işsiz Beden İşçisi (Genel) mesleğinde bulunmaktadır. 2015 yılında Batman ilinde 8 bin 194 kişilik bir açık iş alınmış olup, en fazla açık iş Dokuma Konfeksiyon makineci mesleğinde bulunmaktadır. İşe yerleştirme rakamı ise 2015 yılında 3 bin 312 kişi olarak gerçekleşmiştir. 2015 yılında İŞKUR tarafından işe yerleştirilenlerin yüzde 44'ünü kadınlar, yüzde 56'sını ise erkekler oluşturmaktadır. En fazla işe yerleştirme yapılan meslek ise Dokuma Konfeksiyon makineci olmuştur. Batman İl Müdürlüğünce düzenlenen eğitim programları kapsamında ilk sırada İşbaşı Eğitim Programları gelmektedir. Toplam açılan programların yüzde 74,93'ü bu programlardan oluşmaktadır. İşsizlik ödeneğini hak edenlerin kayıtlı olduğu ilk üç meslek ise Beden İşçisi (Genel), Büro Memuru (genel) ve Makineci (Dikiş) meslekleri olmuştur.

İşgücü piyasasının talep boyutuna ilişkin verileri ise Batman İli İşgücü Piyasası Araştırması sonuçlarına göre değerlendirilmiştir. Çalışma kapsamında 498 işyeri ziyaret edilmiş olup veri derlenen işyeri sayısı 419'dür. Bu işyerleri 20 ve daha fazla çalışanı olan işyerleri olup il genelinde 17 sektörde tam sayım yapılmıştır. Batman ilinde 20+ istihdamlı işyerleri için toplam çalışan sayısı 19 bin 979 olarak tespit edilmiştir. Cinsiyet bağlamında ele alındığında ise 14 bin 762 çalışan erkeklerden, 5 bin 217 çalışan ise kadınlardan oluşmaktadır. Erkeklerin yüzde 33'ü, kadınların ise yüzde 62'si İmalat sektöründe istihdam edilmektedir. İl geneline bakıldığında her işyerinde ortalama olarak 45,8 kişi istihdam edilmektedir. Ortalama çalışan sayısı en fazla İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri işyerlerinde ortalama 137,4'tür. Batman ilinde en fazla çalışanı olan meslek grupları; Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar ile Nitelik Gerektirmeyen mesleklerdir.

Batman ilinde açık iş oranı yüzde 1,8 olarak tespit edilmiştir. Türkiye genelinde ise açık iş oranı yüzde 1,5 olup, Batman ili açık iş oranı bakımından 0,3 puanlık bir farkla Türkiye ortalamasının üstündedir. Açık iş oranının en yüksek olduğu sektör ise yüzde 3,8 ile İmalat sektörüdür. Batman ilinde açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde; en fazla açık işin Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar meslek grubunda olduğu tespit

edilmiş olup bu gruptaki açık iş sayısının toplam açık iş sayısı içindeki oranı yüzde 68'dir. Ayrıca açık iş oranının en yüksek olduğu meslek grubu yüzde 3,6 ile Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar meslek grubudur. Batman ilinde en fazla açık iş olan meslekler; Makineci (Dikiş), Ortacı/Ayakçı (Tekstil), Ütücü, Geri Dönüşüm İşçisi, Trikotajcı/endüstriyel Örmeci ve Hemşiredir. İl genelinde açık işlerin yüzde 79,5'i için Fark Etmez seçeneği talep edilmektedir.

Batman ilinde temininde güçlük çekilen meslekleri sektörlere göre incelendiğinde en fazla İmalat sektöründe eleman temininde güçlük çekildiği görülmektedir. Bu sektördeki işyerlerinin yüzde 65,6'sı eleman temininde güçlük çekmektedir. Batman ilinde meslek gruplarına göre temininde güçlük çekilen kişilere bakıldığında en çok Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar meslek grubunda yer aldıkları görülmektedir. Temininde güçlük çekilen kişilerin yüzde 57,4'ü söz konusu meslek grubunda yer almaktadır. Batman ilinde temininde güçlük çekilen mesleklere bakıldığında ilk sırada Makineci (Dikiş) mesleğinin yer aldığı görülmektedir. Bu mesleği sırasıyla Trikotajcı/endüstriyel Örmeci ve Hemşire meslekleri takip etmektedir. Batman ilinde teminde güçlük çekilme nedenlerine bakıldığında ilk sırada Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe Sahip Eleman Bulunamaması yer almaktadır.

Türkiye genelinde işyerlerinin yüzde 17,7'si istihdamın artacağı yönünde cevap verirken Batman ilinde işverenlerin yüzde 14,4'ü istihdamın artacağını öngörmüştür. İstihdamın azalacağını düşünen işveren oranı, ülke genelinden daha düşük olup yüzde 1,6 olarak öngörülmüştür.

GİRİŞ

Batman İşgücü Piyasası Araştırması sonucu derlenen veriler ile il işgücü piyasasının sorunlarına ışık tutulabilecektir. Alınacak kararların ve uygulamaya konulacak faaliyet ve projelerin etkinliği için bu araştırma sonucunda elde edilen verilerin kıymeti bir hayli büyüktür. Batman İşgücü Piyasası Araştırması Sonuç Raporu da bu önemli bilgileri içeren ve il düzeyinde politika yapıcılarına ve karar alıcılara kaynak sağlamada büyük katkılar sağlayacak olan önemli bir çalışmadır. Zira etkin bir işgücü piyasası için işgücü piyasasının aktörlerini oluşturan işgücü ve işverenlerin piyasaya sundukları emeği ve piyasadan beklediklerini iyi analiz ederek niteliklerini ortaya koymak ilk adımı oluşturmaktadır. Daha sonra ise bu analizler neticesinde arz talep dengesini iyi kurmak ve işgücü politikalarını bu dengeyi sağlayacak şekilde bir zemine oturtturmak, istihdam ve işsizlik sorunlarıyla mücadele eden her bir kurum/kuruluşun gayesini oluşturmaktadır.

Bu bağlamda İşgücü Piyasası Araştırmaları sadece İŞKUR düzeyindeki politikalara değil, Türkiye'de işgücü piyasası konusuyla ilgilenen her kuruma önemli katkılar sağlamaktadır. İŞKUR, işgücü piyasasında aktif ve pasif istihdam politikalarında söz sahibi bir Kamu İstihdam Kurumu olarak İşgücü Piyasası Bilgi Formları aracılığıyla ve işverenlerle yüz yüze görüşme yöntemiyle İşgücü Piyasası Araştırmalarını gerçekleştirmektedir. Bu araştırma sonucunda Türkiye'de işgücü piyasasının talep boyutuna ilişkin en kapsamlı veri üreten kurum olarak İŞKUR'u görmekteyiz.

İşgücü piyasası talep verilerinin elde edilmesine yönelik çalışmalar Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlükleri tarafından 2007 yılından beri periyodik olarak sürdürülmektedir. Her sene periyodik olarak yapılan bu araştırmalar kapsamında 2016 yılı için Batman ilinde 8 Nisan – 6 Mayıs 2016 tarihleri arasında saha çalışması gerçekleştirilmiştir. Akabinde işgücü piyasasının arz ve talep boyutunu ele alan İşgücü Piyasası Araştırma Raporu hazırlanmıştır.

Bu rapor iki bölüm olarak ele alınmıştır.

Birinci bölümde, ilin işgücü piyasasını etkileyen temel unsurlardan işgücü göstergelerinin yanında İŞKUR verileri ile birlikte il işgücü piyasasının genel görünümü analiz edilmiştir.

İkinci bölümde, İşgücü Araştırması sonuçları analiz edilerek Batman ilinin işgücü piyasasının talep yapısı ortaya konulmaktadır. İşgücü Piyasası Araştırmasının amacı işverenlerin mevcut istihdam ve açık işlerini tespit etmek, işgücü piyasasında mevcut ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişimleri izlemektir.

BİRİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASININ GENEL GÖRÜNÜMÜ

İşgücü arzı ve talebinin karşılaşarak işgücünün fiyatı olan ücret düzeyinin ve çalışma koşullarının belirlendiği piyasalara işgücü piyasası denmektedir. İşgücünü arz edenler ile işgücünü talep edenlerin buluştuğu ortam olan işgücü piyasaların etkin işleyişi için arz ve talep yönünün nitelik ve nicelik anlamında analizlerinin yapılmasını gerekli kılmaktadır. Ancak işgücü piyasası çok fazla değişkeni bulunan bir ortam olduğundan analizleri de zorlaşmaktadır. Gerek demografik yapı gerekse sosyal ve ekonomik şartlar işgücü piyasasını etkilemektedir.

İşgücü piyasasında aktif bir şekilde bulunan işgücü kavramı, istihdam edilenler ve işsizlerden; işgücü talebi ise işgücünü istihdam etmek isteyen işverenlerden oluşmaktadır. Bu bölümde işgücünün arz tarafına ilişkin verilere yer verilecek olup işgücünün arz tarafını etkileyen tüm değişkenlerin bilgisine il bazında ulaşılamamaktadır. Türkiye İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırması (İBBS) çerçevesinde 26 bölgeden oluşmaktadır. İBBS sınıflandırmasında Batman, Siirt, Şırnak ve Mardin TRC3 olarak bölgesindedir. İşgücü arzına ilişkin verileri üreten TÜİK, bölgesel veri setleri yanında il bazında temel işgücü göstergelerini yayınlamaktadır. Bu bölümde Batman ilinin işgücü piyasası hakkında bilgi sahibi olunabilecek temel veriler ile İŞKUR verilerine yer verilecektir.

Tablo 1: İl Düzeyinde Temel İşgücü Göstergeleri (2008-2013)

Yıllar/Göstergeler	İşgücüne Katılma Oranı	İstihdam Oranı	İşsizlik Oranı
2008	31,4	26,9	14,3
2009	32,5	28,1	13,5
2010	36,6	32,3	11,7
2011	34,3	29,5	14,1
2012	35,3	26,5	25
2013	36,2	23,4	27,8

Kaynak: TÜİK

Tablo 1'de Batman ili için TÜİK'in yayımlamış olduğu temel işgücü göstergelerinden işgücüne katılma oranı, istihdam ve işsizlik oranlarına yer verilmiştir. İşgücüne katılma oranı, istihdam edilenler ve işsizlerden oluşan işgücünün çalışma çağındaki nüfusa oranlanmasıyla elde edilmektedir. Bir ülkede işgücüne katılma oranının yükselmesi, çalışma çağındaki nüfus içerisindeki daha çok kişinin

işgücü piyasasında bulunması ve atıl durumda olan işgücünün istihdam olma şansının artması anlamına gelmektedir. İstihdam oranı ise istihdam edilenlerin çalışma çağındaki nüfusa; işsizlik oranı da işsizlerin işgücüne oranlanması suretiyle hesaplanmaktadır. Yalnız işgücüne katılma oranı, istihdam oranı ve işsizlik oranları tek başına bir anlam ifade etmemekte, tüm bu oranlar eğitim durumu, cinsiyet, medeni hal, sahip olunan beceriler, sektörün durumu gibi faktörlerle beraber analize dâhil edilmelidir.

İşgücü piyasasının en önemli unsurlarından biri de istihdamdır. Bir ülkedeki istihdamı gösteren en önemli verilerden biri de istihdam oranıdır. İstihdam oranı, çalışanların çalışabilir yaştaki nüfusa oranıdır. Bu oran ülke ekonomisinin istihdam yaratma gücünü göstermekte iken; yaş, cinsiyet ve iktisadi faaliyetlere göre istihdam politikalarının oluşturulmasında da kilit unsurdur.

İstihdam oranındaki değere bakılarak ülke ekonomisini pozitif veya negatif yönde değerlendirilmek mümkün değildir. Bunun yanında istihdam oranları değerlendirilirken çalışma saatleri, kayıt dışı istidam ve ücret gibi unsurlar da etkilidir.

Tablo 1'den Batman ilinin 2008-2013 yılları arasındaki işgücüne katılım oranı, istihdam oranı ve işsizlik oranı incelendiğinde;

- İşgücüne katılım oranında ciddi bir artış görülmemekte olup işgücüne katılım oranı sadece 0,7 puan artmıştır,
- İstihdam oranında yıllara göre dalgalanmalar olup genel itibariyle 0,3 puanlık azalış söz konusudur,
- İşsizlik oranında ise 2009'da 13,5 olan bu oran 2012'de yaklaşık olarak iki katına ulaşmış olup 25,0 olmuştur.

Türkiye genelinde, 2013 yılı için işsizlik oranı % 9,7 iken Batman'da % 23,4 olarak tespit edilmiştir. 2013 yılında işsizlik oranının en yüksek olduğu iller sırasıyla, Batman (% 23,4), Mardin (% 20,6) ve Siirt (% 20,5) olması ilimizin çok büyük bir işsizlik problemi yaşadığını gözler önüne sermektedir.

Türkiye genelinde, 2013 yılı için istihdam oranı % 45,9 iken Batman'da % 27,8 olarak tespit edilmiştir. 2013 yılında istihdam oranı en düşük olduğu iller sırasıyla, Batman (% 27,8), Mardin (% 29,7) ve Siirt (% 29,8)' tir.

İşgücünün önemli bir göstergesi olan işgücüne katılma oranı, 2013 Hane halkı İşgücü Araştırması yıllık sonuçlarına göre Türkiye genelinde % 50,8 iken Batman'da % 36,2 olarak tespit edilmiştir. Model çalışması sonucuna göre 2013 yılında; işgücüne katılma oranının en yüksek olduğu iller sırasıyla, Ardahan (% 62,8), Kars (% 59,5) ve Burdur (% 58,9), işgücüne katılım oranının en düşük olduğu iller ise sırasıyla, Batman (% 36,2), Diyarbakır (% 37,2) ve Mardin (% 37,4) olarak tahmin edildi.

Şekil 2: İl Düzeyinde Temel İşgücü Göstergeleri (2008-2013)

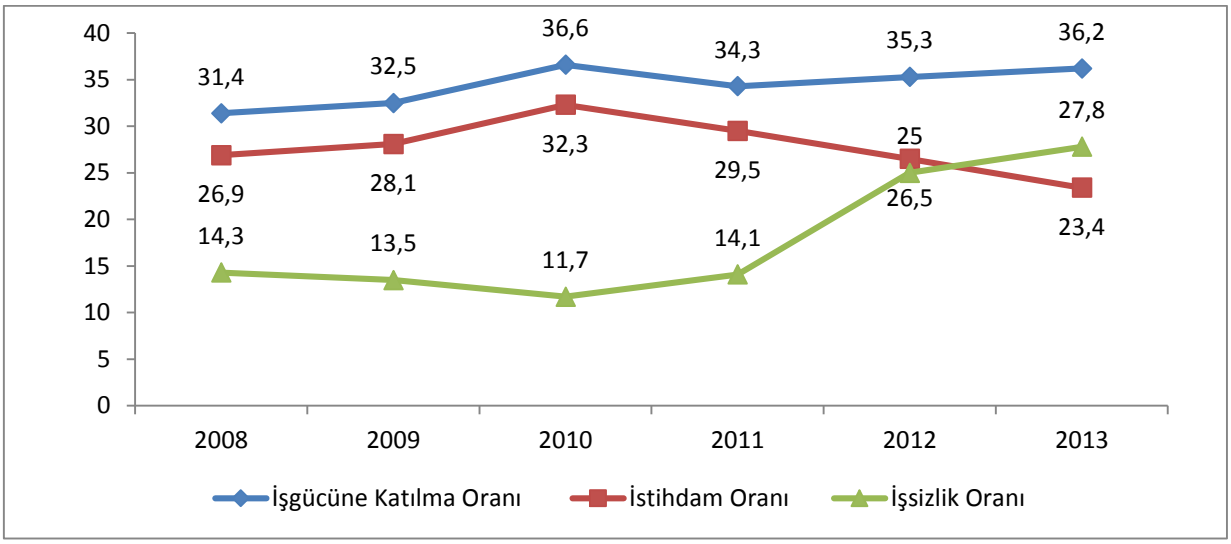

Kaynak: TÜİK

Tablo ve grafikte görüldüğü üzere, işgücüne katılma oranı 2008 yılından itibaren 2013 yılına kadar azalış göstermiş olup, 2012-2013 yılları arasında sert bir düşüş yaşamıştır. İşgücüne katılım oranı ise ekonomik olarak aktif olan yani üreten nüfusun çalışabilir yaş aralığındaki toplam nüfusa oranını göstermekte olup, ekonomik olarak üreten nüfusun sürekli azaldığını göstermektedir.

Çalışanların, çalışabilir yaştaki nüfusa oranını ifade eden İstihdam oranı ise 2008-2009 yıllarında sabit bir seyir izlerken, 2009 sonrasındaki yıllarda sürekli olarak düşüş eğilimi göstermektedir. Söz konusu oran 2012-2013 döneminde 6 puanlık bir azalışla en sert düşüşü göstermiştir. Bu eğri yorumlanacak olursa iki farklı analiz söz konusu olmaktadır. Birinci durumda çalışabilir yaştaki kişi sayısının çoğalması, ikinci durumda ise istihdam alanlarının yeterli seviyede gelişememesiyle, çalışabilir çağa gelen insanların işgücüne katılım gösterememesi söz konusu olmuştur.

İşsizlik oranı eğrisi incelendiğinde ise, işsizlik oranı bazı yıllarda, bir önceki yıla göre azalış gösterse de genel eğilim işsizlik oranının artışı yönündedir. Bu oran diğerleri ile birlikte yorumlandığında ise, Batman ili işgücü piyasasında çalışma çağına giren nüfusun arttığı fakat bu duruma nazaran istihdam alanlarının artmadığı söylenebilir. 2008-2013 yılları arası özellikle 2009 yılında küresel alanda yaşanan ekonomik gelişmelerin de etkisiyle Batman ile işgücü piyasası için çok olumlu bir seyir olmamıştır. Ancak bu gelişmelere rağmen istihdam ve işgücüne katılma oranları Türkiye ortalamasının üzerinde işsizlik oranı ise Türkiye ortalamasının altındadır. Bunlar da Batman ili işgücü piyasası için olumlu göstergelerdir.

İŞKUR GÖSTERGELERİ

İŞKUR göstergeleri Kurumun idari kayıtlarından oluşmakta olup İŞKUR'un hedef kitlelerine sunmuş olduğu hizmetlerinin verilerinden hareketle istatistik alt yapısında derlediği rakamları içermektedir. Kurumun hizmetlerinden yararlanmak için Kuruma kayıt yaptıran kişilerin yaş, cinsiyet, sosyal durum, eğitim durumu, sektör ve meslek bilgisi bağlamında oldukça detaylı bilgisine ulaşılabilmektedir.

Kayıtlı İşsiz

Kayıtlı işsizler, işsiz olup İŞKUR'a iş aramak için başvuruda bulunan kişileri kapsamaktadır. Bir kişi Kuruma kayıt olduktan sonra 12 ay boyunca herhangi bir işlemde bulunmazsa kayıtlarda aktif durumdan pasif duruma geçmektedir. Daha önce 18 ay olarak belirlenen aktif kayıtta kalma süresi 2016 yılı Ocak ayı ile birlikte 12 aya düşürülmüştür. Şekil 2'de yıllar itibariyle Batman ili için İŞKUR'a kayıtlı işsizlerin cinsiyete göre dağılımı verilmiştir.

Şekil 3: Yıllar İtibariyle Cinsiyete Göre Kayıtlı İşsiz Sayısı (2010-2015)

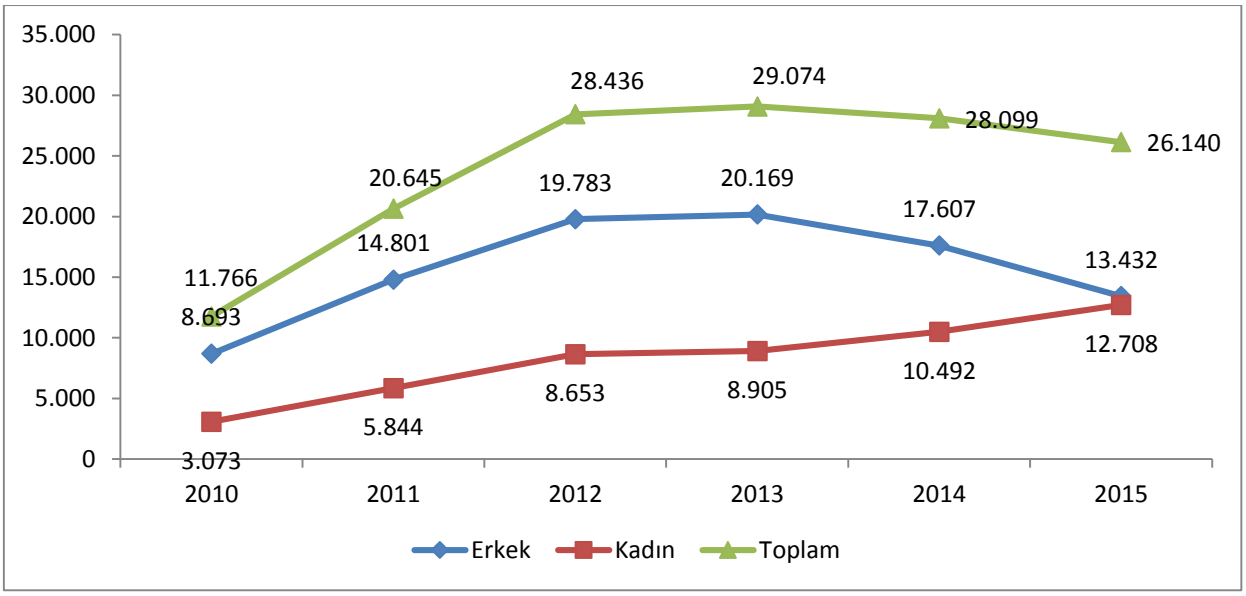

Kaynak: İŞKUR

2010 yılında Batman ilinde 11 bin 766 kişi İŞKUR'a kayıtlı iken, 2015 yılı Haziran ayı sonu itibariyle bu sayı iki kattan fazla artarak 27 bin 786'ya yükselmiştir. Rakamlardaki yükseliş İŞKUR'un tanınırlığının artmasından ve işgücü piyasasında aktif bir oyuncu hale gelmesinden kaynaklanmaktadır. İŞKUR'a kayıtlı erkeklerin sayısında genelde bir artış gözlemlenirken 2014 yılında bir düşüş yaşanmış, sonraki yıllarda ise artış yine devam etmiştir. Kadınlarda ise 2010 yılında 3 bin 073 kişi kayıtlı iken, 2015 yılında bu sayı yaklaşık dört kat artarak 12 bin 708 kişiye çıkmıştır. Kadınların ekonomik değer üretmek ve ev ekonomisine katkı sağlamak amacıyla işgücü piyasasında yer almak istemeleri, bu sayıda belirgin bir artış olmasını sağlamıştır. Bu sebeplerin dışında İŞKUR'un

kadınlara yönelik düzenlediği mesleki eğitim kurslarına ve diğer aktif işgücü programlarına katılımın fazla olması İŞKUR'un işgücü piyasasında tanınırlığının ve etkinliğinin arttığının göstergesidir.

Tablo 2: Mesleklere Göre Kayıtlı İşsiz Sayısı (2015)

Meslekler	Kayıtlı İşsiz
Beden İşçisi (Genel)	12.093
Beden İşçisi (Temizlik)	1.737
Büro Memuru (Genel)	1.194
Temizlik Görevlisi	876
Dokumacı (El Tezgâhı)	385
Makineci (Dikiş)	282
Satış Danışmanı	257
Dokuma Konfeksiyon Makineci	251
Aşçı	239
Garson (Servis Elemanı)	220
Diğer Meslekler	8.606
Toplam	26.140

Kaynak: İŞKUR

Tablo 2'de Batman ilinde mesleklere göre kayıtlı işsiz sayıları mevcuttur. En fazla kayıtlı işsizin olduğu İlk 10 meslek içerisinde ilk sırada Beden İşçisi (Genel) mesleği yer almakta olup bu meslekte Batman ilinde Kuruma kayıtlı 12 bin 093 işsiz bulunmaktadır. Bu mesleği Beden İşçisi (Temizlik) ve Büro Memuru (Genel) gibi nitelik gerektirmeyen meslekler takip etmiştir. Bu meslekleri de daha sonra Temizlik Görevlisi, Dokumacı (El Tezgâhı), Makineci (Dikiş), Satış Danışmanı, Dokuma Konfeksiyon Makineci ve Aşçı meslekleri izlemiştir. Batman ilinde işsiz olarak kayıt olan kişiler içerisinde ilk sırayı Beden İşçisi (Genel) mesleği alması, özellikle Batman ilinde işgücü piyasasının vasıfsız işsizlerden oluştuğunu göstermektedir.

Açık İşler

Açık iş; en basit tanımlama ile Kuruma işverenler tarafından verilen işgücü talebidir. Açık iş sayısının artması kendisini işe yerleştirmede göstermekte ve işverenlerin İŞKUR ile çalışma isteklerinin arttığı yönünde izlenim vermektedir.

Şekil 4: Yıllara Göre Açık İş Sayıları (2010-2015)

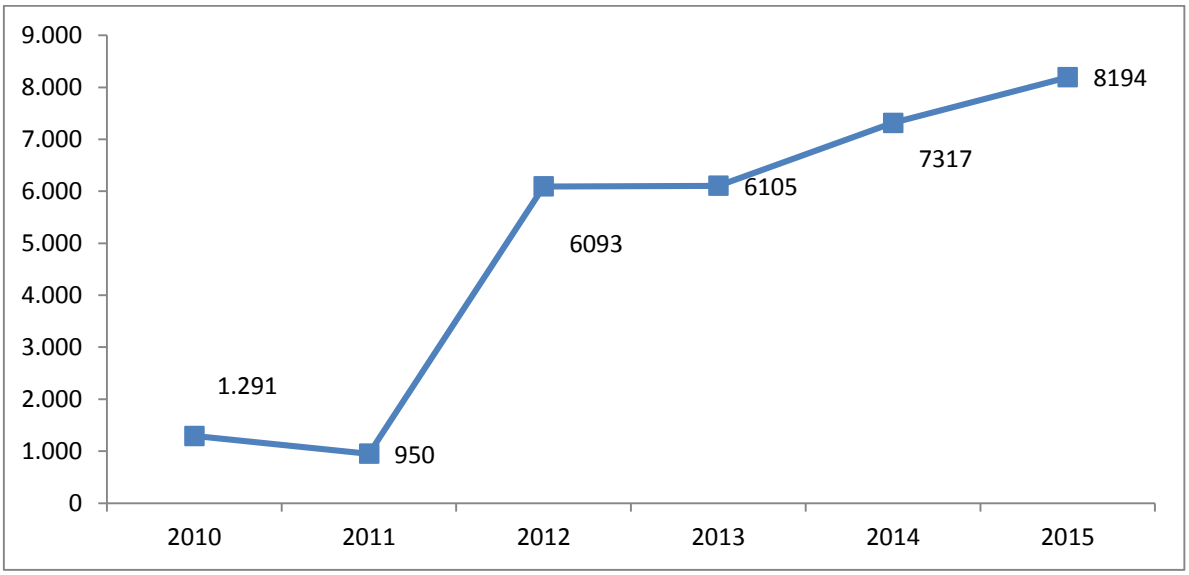

Kaynak: İŞKUR

Şekil 3'te görüleceği üzere 2010 yılında bin 291 kişilik işgücü talebi alınmışken bu sayı 2015 yılına gelindiğinde 8 bin 194 kişiye yükselmiştir. Bu yükseliş eğiliminin arkasında İŞKUR'un işverenler nezdinde tanınırlığının ve İŞKUR hizmetlerinin çeşitlenmesi ile işverenlerin İŞKUR ile olan çalışma isteklerinin artışı yer almaktadır.

Tablo 3: Mesleklere Göre Açık İş Sayıları (2015)

Meslekler	Açık İş
Dokuma Konfeksiyon Makineci	3.320
Makineci (Dikiş)	834
Müşteri Hizmetleri Görevlisi/Asistanı	679
Model Makineci (Dokuma Hazır Giyim Ve Ev Tekstili)	501
Trikotajcı/Endüstriyel Örmeci	482
Beden İşçisi (Genel)	182
Güvenlik Görevlisi	151
Garson (Servis Elemanı)	132
Diğer Öğretmenler	104
Overlok Makinesi Operatörü (Overlokçu)	88
Diğer Meslekler	1.721
Toplam	8.194

Kaynak: İŞKUR

Batman ilinde 2015 yılında 8 bin 194 kişilik açık iş, işverenler tarafından İŞKUR'a iletilmiştir. Bu sayının içinde, kayıtlı işsizlerde olduğu gibi ilk 3 sırada Dokuma Konfeksiyon Makineci, Makineci (Dikiş) ve Müşteri Hizmetleri Görevlisi/Asistanı meslekleri, yine benzer olarak dördüncü sırada Model Makineci (Dokuma Hazır Giyim Ve Ev Tekstili) mesleği yer almıştır. Daha sonra bu meslekleri

Trikotajcı/Endüstriyel Örmeci, Beden İşçisi (Genel), Güvenlik Görevlisi, Garson (Servis Elemanı), Diğer Öğretmenler ve Overlok Makinesi Operatörü (Overlokçu)meslekleri takip etmiştir.

İşe Yerleştirmeler

İşe yerleştirme sayılarının artışı için işverenlerden alınan açık işlerin artışının önemli olduğu bilinmektedir. Batman ilinde de açık iş sayılarının artışı ile beraber işe yerleştirme rakamlarında da artış eğilimi göze çarpmaktadır.

Şekil 5: Yıllar İtibari ile Cinsiyete Göre İşe Yerleştirme Sayısı (2010-2015)

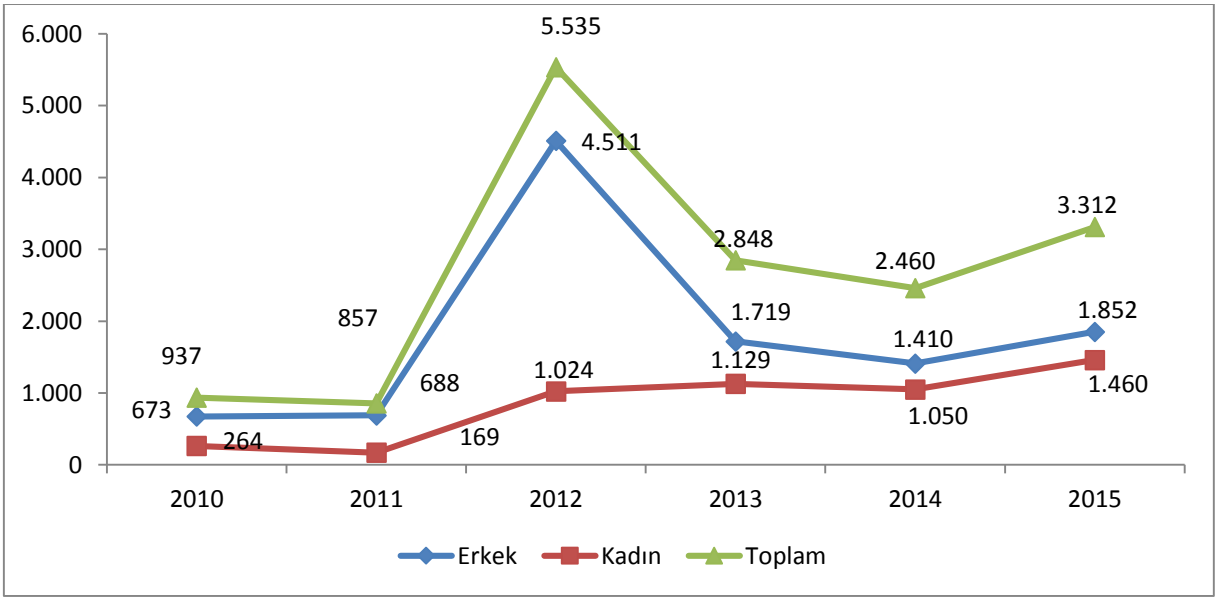

Kaynak: İŞKUR

2010 yılındaki işe yerleştirme sayısı 937 olan Batman ilinde işe yerleştirilenlerin 673'ü erkeklerden, geri kalan264 kişi ise kadınlardan oluşmaktadır. Bu rakamlar özellikle 2012 yılında yükseliş eğiliminde olmasına karşın daha sonra 2015 yılına değin azalış göstermiştir. 2015 yılında Batman ilinde 3 bin 312 kişi İŞKUR tarafından işe yerleştirilmiştir. Bu sayının yüzde 55,9'u erkekler, yüzde 44,1'ini ise kadınlar oluşturmaktadır.

Şekil 4'te görüleceği üzere 2012 yılında işe yerleştirme rakamlarında belirgin bir artış yaşanmıştır. Bunun sebebi ise 2012 yılında işe yerleştirme faaliyetleri içerinde Toplum Yararına Programlarının da kabul edilmesidir. İŞKUR olarak her koşulda ekonomideki potansiyel olamasa da fiili açık işleri mümkün olduğunca Kuruma kazandırıp, İŞKUR üzerinden iş arayan kayıtlı işgücü ile eşleştirmek işgücü piyasasında etkinliği arttırmak adına önemlidir. Bu durum da doğal olarak istatistiklere işe yerleştirme olarak yansıyacaktır.

Tablo 4: Mesleklere Göre İşe Yerleştirme Sayıları (2015)

Meslekler	İşe Yerleştirme
Dokuma Konfeksiyon Makineci	1.237
Müşteri Hizmetleri Görevlisi/Asistanı	432
Makineci (Dikiş)	331
Trikotajcı/Endüstriyel Örmeci	154
Güvenlik Görevlisi	148
Model Makineci (Dokuma Hazır Giyim Ve Ev Tekstili)	101
Beden İşçisi (Genel)	84
Garson (Servis Elemanı)	62
Veri Giriş Kontrol İşletmeni	52
Satış Danışmanı	38
Diğer Meslekler	673
Toplam	3.312

Kaynak: İŞKUR

Batman ilinde hem kayıtlı işsiz hem de alınan açık işlerde meslek bilgisine bakıldığında ilk sırada Dokuma Konfeksiyon Makineci mesleği öne çıkmıştır. Batman ili için Dokuma Konfeksiyon Makineci mesleğinde; en fazla kayıtlı işsiz olması ve en fazla açık işin işverenler tarafından verilmesi doğal olarak kendisini işe yerleştirmede göstermiş olup 3 bin 312 işe yerleştirmenin bin 237'si bu meslekte gerçekleşmiştir. Bu mesleği Müşteri Hizmetleri Görevlisi/Asistanı, Makineci (Dikiş), Trikotajcı/Endüstriyel Örmeci ve Güvenlik Görevlisi meslekleri takip etmektedir.

Mesleki Eğitim Faaliyetleri

İŞKUR, aktif işgücü piyasası programları aracılığıyla işgücü piyasasında becerileri eskimiş ya da hiçbir niteliği olmayan işgücüne beceri kazandırarak daha kolay iş bulmasına imkân vermekte ve işsizlikten istihdama geçişi kolaylaştırmaya çalışmaktadır.

Aktif işgücü piyasası programları içerisinde bulunan mesleki eğitim kursları, işbaşı eğitim programları ve girişimcilik eğitim programları ile işgücüne nitelik kazandırmaktadır. Toplum yararına programlar ise işsizliğin yoğun olduğu yerlerde ve dönemlerde işgücünün, işgücü piyasasından uzak kalmasını önlemede önemli bir araçtır.

Tablo 5'te İŞKUR'un aktif işgücü piyasası programları kapsamında Batman ilinde gerçekleştirdiği faaliyetlerin verileri yer almaktadır.

Tablo 5: Kurs ve Kursiyer Göstergeleri (2010-2015)

Yıllar	Aktif İşgücü Programları								Toplum Yararına Programlar	
	Mesleki Eğitim Kurs Sayısı	Mesleki Eğitim Kursiyer Sayısı	İEP Program Sayısı	İEP Katılımcı Sayısı	Girişimcilik Eğitimi Program Sayısı	Girişimcilik Eğitimi Katılımcı Sayısı	Toplam Kurs Sayısı	Toplam Kursiyer Sayısı	TYP Sayısı	TYP Katılımcı Sayısı
2015	180	3.896	601	1.690	21	583	802	6.169	27	6.983
2014	148	3.510	212	750	8	223	368	4.483	26	4.257
2013	134	3.204	290	755	29	805	453	4.764	30	3.618
2012	140	2.959	145	332	20	519	305	3.810	57	4.978
2011	78	1.586	35	97	2	20	115	1.703	9	618
2010	146	2.797	5	19	0	0	151	2.816	15	453

Kaynak: İŞKUR

2015 yılında aktif işgücü piyasası programı kapsamında toplam 802 kurs düzenlenmiş olup bu kurslardan 6 bin 169 kişi faydalanmıştır. Bu sayılarda 2010 yılına göre önemli ölçüde artış meydana gelmiştir. 2010 yılında 151 kurs düzenlenirken 2015 yılında bu sayının 802'lere çıkması ve aynı zamanda 2010 yılındaki kursiyer sayısı 2 bin 816 iken 2015 yılında 6 bin 169 kişi olması İŞKUR'un kurslarının daha çok kişiye beceri kazandırdığını ve işgücü piyasasında etkinliğini arttırdığını göstermektedir.

Bu süreçte özellikle işbaşı eğitim programlarında önemli bir artış yaşanmıştır. İşverenler tarafından oldukça rağbet gösterilen işbaşı eğitim programları, katılımcılar açısından da pratik eğitim almaları ve işyerinde tecrübe kazanarak sonrasında daha kolay iş bulmaları açısından önemli bir aktif işgücü programı olarak karşımıza çıkmaktadır. 2010 yılında 5 programın açıldığı ve bu programlardan 19 katılımcının faydalandığı görülmekteyken, 2015 yılında 601 program açılmış ve bin 690 kişi işbaşı eğitim programlarından katılımcı olarak yararlanmıştır.

Mesleki eğitim kurslarından ise 2015 yılında 146 kurs düzenlenmiş olup bu kurslardan 2 bin 797 kişi faydalanmıştır.

Diğer bir aktif işgücü hizmeti olan girişimcilik eğitim programı kapsamında 2010 yılında hiçbir program düzenlenmemişken bu sayı 2015 yılında 21'e yükselmiş ve katılımcı sayıları da 0'dan 583'e yükselmiştir. Girişimcilik eğitim programları vasıtasıyla İŞKUR, kendi işini kurmak isteyenlerin de yanında olarak girişimcilik konusunda destek sağlamaktadır.

Toplum yararına programlar dâhilinde ise 2015 yılında 27 program düzenlenmiş olup bu programlardan 6 bin 983 kişi faydalanmıştır.

İşsizlik Ödeneği

İşsizlik sigortası, kişinin bir işyerinde çalışırken; çalışma istek, yetenek, sağlık ve yeterliliğinde olmasına rağmen, kendi istek ve kusuru dışında işini kaybetmesi halinde uğradıkları gelir kayıplarını kısmen de olsa karşılayabilmek için, sigortacılık tekniği ile faaliyet gösteren sigorta koludur. Batman ilinde 2015 yılında toplam 3 bin 316 kişi işsizlik ödeneğine başvurmuş, bu kişilerden 2 bin 111'i işsizlik ödeneği almaya hak kazanmıştır. İşsizlik ödeneğine başvuru ve hak eden sayısı yıllar itibari ile artmıştır.

Tablo 6: Yıllar İtibariyle İşsizlik Ödeneği Başvuru ve Hak Eden Sayısı (2010-2015)

Yıllar	İşsizlik Ödeneği Başvuru Sayısı	İşsizlik Ödeneği Hak eden Sayısı
2015	3.316	2.111
2014	2.807	1.897
2013	2.923	1.999
2012	2.162	1.467
2011	1.445	1.089
2010	1.135	916

Kaynak: İŞKUR

Tablo 7'de ise işsizlik ödeneğini hak edenlerin meslek bilgileri yer almaktadır. İşsizlik ödeneğini hak edenler içerisinde ilk sırada Beden İşçisi (Genel) mesleğindekiler bulunmaktadır.

Tablo 7: Mesleklere Göre İşsizlik Ödeneğini Hak Eden Sayıları (2015)

Meslekler	İşsizlik Ödeneği Hak Edenler
Beden İşçisi (Genel)	597
Büro Memuru (Genel)	123
Makineci (Dikiş)	79
Beden İşçisi (Temizlik)	67
Şoför-Yük Taşıma	55
Güvenlik Görevlisi (Silahlı)	41
Beden İşçisi (İnşaat)	35
Muhasebeci	29
Aşçı	27
Elektrikçi (Genel)	27
Diğer Meslekler	1.031
Toplam	2.111

Kaynak: İŞKUR

Batman ili işgücü piyasası içinde Beden İşçisi (Genel) mesleği ön planda olduğu önceki tablolarda görülmekteydi. Beden İşçisi (Genel) mesleğinde 597 kişi işsizlik ödeneği almaya hak

kazanmışken Büro Memuru (Genel) mesleğinde bu sayı 123 olarak gerçekleşmiştir. Bu meslekleri ise Makineci (Dikiş), Beden İşçisi (Temizlik), Şoför-Yük Taşıma meslekleri takip etmiştir. Tablo 7'den anlaşılacağı üzere birkaç meslek haricinde daha çok nitelik gerektirmeyen mesleklerde işsizlik ödeneği alma durumu mevcuttur. Bu durum da meslek sahibi olan kişilerin daha az iş kaybına uğradıkları anlamına gelmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI

İşgücü piyasasında arz ve talep dengesinin kurulması yolu ile daha etkin işleyişi sağlamak adına işgücü piyasasındaki gelişmeleri takip etmek önemli bir konuyu oluşturmaktadır. İşgücü piyasasında işgücü arzı ve talebinin niteliklerini ortaya çıkarmak ise söz konusu etkin işleyişin ön şartı olarak kabul edilmektedir. İşgücü arzında görülen fazlalıklara rağmen hala belirli alanlarda işgücü sıkıntısı çekilmekte, nitelik uyumsuzluğu sonucu işsizlik azalış eğilimine girememektedir. Bu sorun da gelişmiş ülkelerin dahi işgücü piyasasında en çok sıkıntı çektiği konuların başında gelmektedir.

İşgücü piyasasında eşleştirme hizmetlerinde yaşanan bu tür sıkıntıları bertaraf edebilmek için işgücünün istihdam edilebilirliğini arttırmak odak nokta olarak ortaya çıkmasına rağmen ilk önce işgücü piyasasının gerçek ihtiyaçlarını tespit etmek önemlidir. Bunun sebebi işgücü piyasasının ihtiyacı olmamasına rağmen söz konusu alanda işgücü yetiştirilmesi gibi etkin olmayan faaliyetlerde bulunmanın yarattığı etkinlik problemi olarak söylenebilir. Belirli bir alanda işgücü ihtiyacı var mı? İhtiyaç varsa kaç kişilik açık iş mevcut? Hangi beceriler aranmakta? Bir mesleğin temininde güçlük çekiliyorsa bunun sebebi işe başvuru yapılmaması mı, gerekli niteliğe sahip olunamadığından mı ya da ücret ve çalışma koşulları beğenilmediği için mi? Bu soruların cevaplarına ulaşmak, etkin bir eşleştirme hizmeti için zaruri görünmektedir. Bu sebeple işgücü piyasasının talep boyutunun ele alınıp, Kurum politikalarına yön vermesi için çok ciddi çalışmalar yapılmaktadır. İşgücü piyasasının arz yönünü ele alan ve istatistiklerini yayımlayan Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), bu çalışmalarını Sürekli Hane halkı İşgücü Anketleri aracılığıyla gerçekleştirmektedir. Talep tarafına ilişkin ise İŞKUR'un İşgücü Piyasası Araştırmaları bu alandaki boşluğu kapatmaya yöneliktir. Bu bağlamda işgücü piyasasının seyrini izlemek, değerlendirmek ve beklentileri açığa çıkarmak amacıyla İşgücü Piyasası Araştırması yapılmaktadır.

4904 sayılı Kanunda Türkiye İş Kurumuna verilen görevlere istinaden işgücü piyasası ihtiyaçlarının tespit edilmesi amacıyla Türkiye İş Kurumunca 2007 yılından beri İşgücü Piyasası Araştırmaları (İPA) periyodik olarak sürdürülmektedir. Değişik yöntemler kullanılarak 2007'den beri devam ettirilen araştırmalar 2009 yılından itibaren yılda iki defa yapılmaya başlanmıştır. İşgücü piyasası araştırmaları 2011 yılı ikinci yarısından itibaren TÜİK işbirliğiyle devam etmektedir.

Bu çalışmaların temel amaçları, işgücü piyasası ile ilgili periyodik bilgi elde etmek, işgücü piyasasında mevcut ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve

gelişmeleri izlemek, işgücü piyasasının talep yapısını ortaya koymak ve bu sonuçlar üzerinden aktif istihdam politikalarına veri kaynağı teşkil etmek şeklindedir. Bu çalışmanın önemli amaçlarından biride İŞKUR dışında da diğer kurum ve kuruluşların işgücü talebi hakkında bilgi ihtiyacını karşılamaktır.

Türkiye İş Kurumu, 2016 Yılı İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında 8 Nisan – 6 Mayıs 2016 tarihleri arasında Türkiye genelinde 88 bin 966 işyeri ziyaret edilerek yüze görüşme yöntemiyle veri derlenmiştir. TÜİK İşyeri Kayıtları Sistemi altlık kullanılarak Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev. 2 sınıflandırmasına göre Tarım, Kamu Yönetimi ve Savunma; Zorunlu Sosyal Güvenlik, Hane Halklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri ile Uluslararası Örgütler ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri dışındaki 17 alt sektörde yer alan ve 20 ve daha fazla çalışanı olan işyerleri için 77 ilde tamsayım, 4 ilde (Ankara, İstanbul, İzmir, Bursa) örneklem yöntemiyle çalışılmıştır. 2-9 ile 10-19 arası çalışanı olan işyerlerinde ise Türkiye geneli sonuç alabilmek için örneklem yöntemiyle sahaya çıkılmıştır. Bu tabakalarda il düzeyinde bir sonuç elde edilmemiştir.

İşyerleriyle, Kurum personeli tarafından yüz yüze görüşme yöntemiyle gerçekleştirilen "İl İşgücü Piyasası Araştırması İşyeri Bilgi Formu" kapsamında,

- Temel işyeri bilgileri
- Mevcut istihdam bilgileri (Cinsiyet, Meslek)
- Açık iş (Meslek, Talep Edilen Eğitim ve Beceri düzeyleri, Arama Kanalı, Cinsiyet, Arama Süresi)
- Temininde güçlük çekilen meslekler (Meslek, Güçlük Çekme Nedeni)
- 30 Nisan 2017 tarihleri itibariyle artış/azalış olacağı düşünülen mesleklere ilişkin sorular sorulmuştur.

İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM

İşyerleri ve Mevcut İstihdam bölümünde Batman ilinde gerçekleştirilen işgücü piyasası araştırması kapsamında bulunan işyerleri ile işyerlerinde çalışanlar üzerinde durulmaya çalışılacaktır. İşyerlerinin kuruluş yılı, İŞKUR hizmetlerinden yararlanma durumu ve hangi tür hizmetlerden yararlandığı, işyerlerinin vardiyalı çalışma yapma durumları, ihracat yapıp yapmama durumları ile part-time çalışanının bulunup bulunmadığı durumlarına ilişkin toplanan bilgilere yer verilecektir. Çalışma kapsamında Batman ilinde 436 işyeri için veri derlenmiştir. Bu işyerlerinde 19 bin 979 çalışan tespit edilmiştir.

İşyeri Verileri

Batman ilinde 20 ve daha fazla çalışanı olan işyerleri için veri üretilmiştir. Tablo 8'de Batman ilinde araştırma kapsamında olan işyerlerinin Sektörel dağılımı incelenecektir.

Tablo 8: Sektörlere Göre İşyeri Sayıları

Sektörler	İşyeri Sayısı
İnşaat	110
İmalat	99
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı	73
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	39
Ulaştırma ve depolama	27
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	24
Eğitim	21
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	12
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	12
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	5
Diğer hizmet faaliyetleri	4
Madencilik ve taş ocakçılığı	3
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	2
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	2
Gayrimenkul faaliyetleri	2
Bilgi ve iletişim	1
Genel Toplam	**436**

Kaynak: İPA 2016

Batman ilinde İnşaat sektörünün önemi, İşgücü Piyasası Araştırmalarında da ortaya çıkmıştır. Batman ilindeki çalışma kapsamına giren işyerlerinin yüzde 25,2'si İnşaat sektöründe yer almaktadır. Arz verileri incelenirken kayıtlı işsiz, açık iş ve işe yerleştirme verilerinde İnşaat sektörünün Batman ili için önemi ortaya çıkmıştır. Diğer bir ifadeyle İnşaat sektörü Batman ili için önde gelen bir sektör durumundadır. Türkiye geneli ile kıyaslama yapılacak olursa; Türkiye genelinde 20 ve daha fazla

istihdamlı işyerleri içerisinde İnşaat sektöründe bulunan işyerlerinin ağırlığı yüzde 17'dir. Bu durumda Batman ilinde İnşaat sektöründe bulunan işyerlerinin toplam işyerleri içindeki ağırlığı Türkiye ortalamasının üzerinde bulunmaktadır. İnşaat sektöründen sonra en fazla işyeri İmalat sektöründe faaliyet göstermektedir. Araştırma kapsamında il genelinde yer alan işyerlerinin yüzde 22,7'si bu sektörde bulunmaktadır. Ayrıca yüzde 30,7 olan Türkiye ortalamasına yakın bir oran olarak gerçekleşmiştir. Batman ilinde 20 ve daha fazla kişi istihdam eden her 2 işyerinden bir tanesi İmalat veya İnşaat sektöründe faaliyet göstermektedir.

En az işyeri ise Bilgi ve iletişim sektöründe bulunmaktadır. Daha sonra ise Gayrimenkul Faaliyetleri ile Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor sektörü ve Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri 2'şer işyeri ile karşımıza çıkmaktadır. Ancak bu tablo okunurken Batman ili düzeyinde 20 ve daha fazla istihdamı olan işyerleri araştırma kapsamına dâhil olduğu göz önünde bulundurulmalıdır.

Şekil 6: İşyerlerinin Yaşa Göre Dağılımı

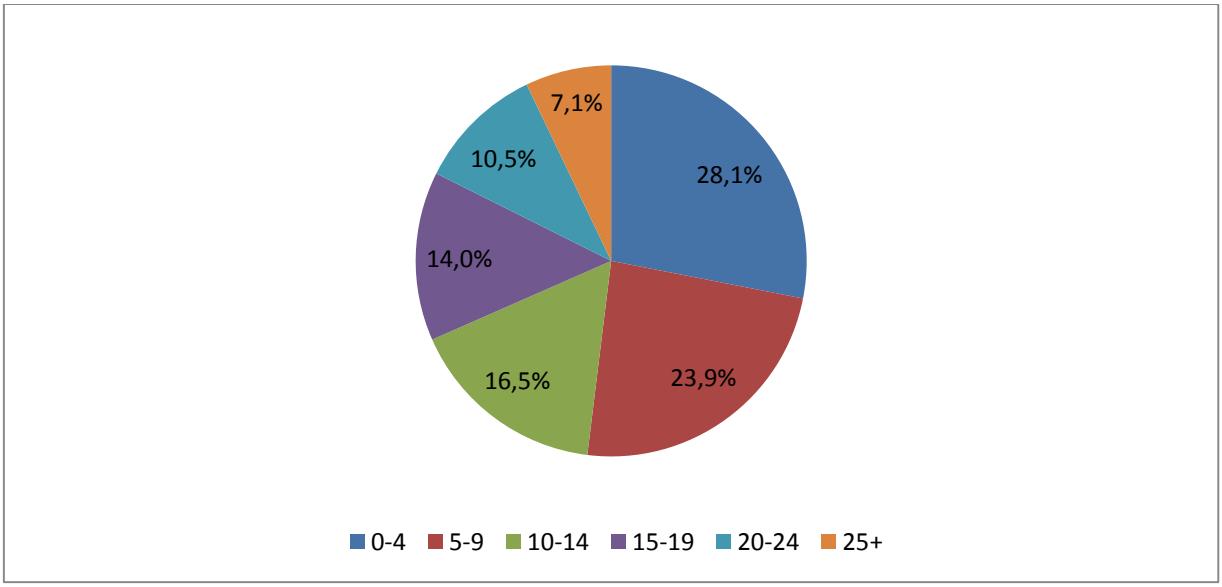

Kaynak: İPA 2016

Grafik 5'te görüldüğü üzere Batman ilinde araştırma kapsamında yer alan işyerlerinin yüzde 28,1'i 0-4 yaş arasındaki işyerlerinden oluşmaktadır. 5-9 yaş arasında olan işyerlerinin ağırlığı ise yüzde 23,9'dur. İşyerlerinin yaklaşık yarısı 0-9 yaş aralığındadır. Yaklaşık her 6 işyerinden biri ise 20 ve daha fazla yıldır faaliyet göstermektedir.

Batman İli ile Türkiye karşılaştırıldığı zaman 0-9 yaş aralığı Türkiye'de 0-9 yaş aralığındaki işyeri oranı yaklaşık yüzde 29 iken aynı yaş aralığında Batman ilinde ise bu oran yüzde 50 'ye denk gelmektedir. Bu göstergeler Batman ilinin işgücü piyasası genç ve gelişime açık bir durumda olduğunu

göstermektedir. Yine buradan hareketle Batman ili için yatırıma açık bir işgücü piyasasına sahip olduğu söylenebilir.

Şekil 7: Part-Time Çalışanı Olan İşyerlerinin Sektörel Dağılımı

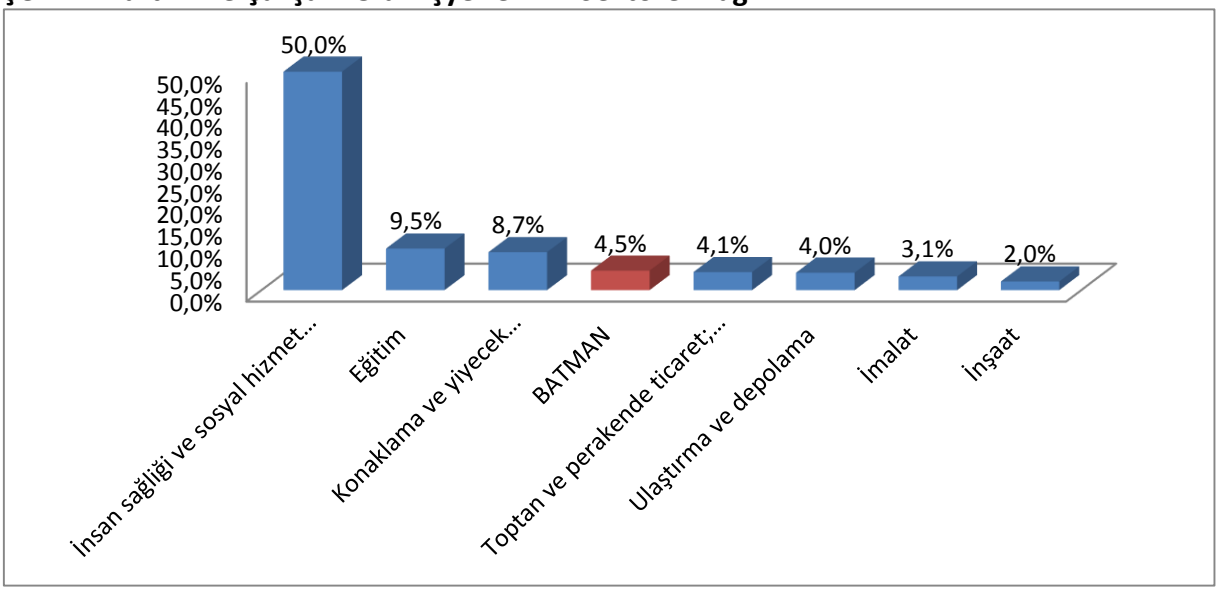

Kaynak: İPA 2016

Batman ilinde İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektöründe yer alan işyerlerinin yüzde 50'sinde part-time çalışan bulunmaktadır. Batman ili genelinde bu oran yüzde 4,5 olarak gerçekleşmiştir. İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektörü Türkiye genelinde de bu konuda öne çıkmış ve yüzde 38,2 ile birinci sırada yer almıştır. Batman ilinde ikinci sırada Eğitim sektörü yer almıştır. Bu sektörde işyerlerinin yüzde 9,5'inde part-time çalışanı bulunmaktadır. Üçüncü ve dördüncü sırada ise yüzde 8,7 ile Konaklama ve Yiyecek Hizmetli Faaliyetleri sektörü ve Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı sektörü yüzde 4,1 ile yer almıştır. Bu sektörlerde bulunan işyerlerinde part-time çalışan olmasının sebebi bu alanların part-time çalışmaya uygun olmasıdır. Zira İnşaat ve Madencilik ve Taş Ocakçılığı gibi sektörlerde işgücü part-time çalışma yapma eğiliminde daha az bulunmaktadır. Özellikle çalışma şartları ve ücret düzeyi, part-time çalışma yönünde işgücünü sevk etmemektedir.

Part-time çalışmalar, esnek bir çalışma şekli olup işgücü piyasasında kadınlar tarafından oldukça talep edilmektedir. Gerek ailevi yükümlülükler gerekse işgücü piyasasında işverenlerin kadın emeğinden sürekli olarak faydalanabilme yönündeki olumsuz algısı kadınları, part-time şeklinde istihdam biçimlerine yönlendirmektedir. Grafik 7'de part-time çalışma yapılan ve yapılmayan işyerlerindeki kadın çalışanların oranları bulunmaktadır.

Şekil 8: Part-Time Çalışanı Olan İşyerlerinde Kadın İstihdamı

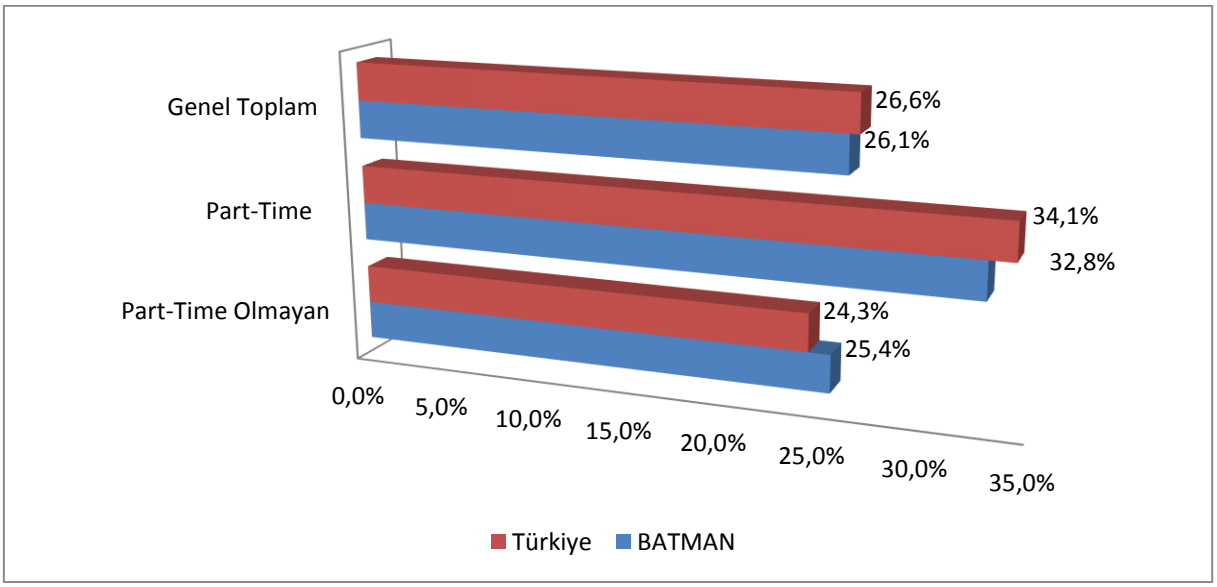

Kaynak: İPA 2016

Türkiye genelinde 20+ istihdamlı işyerlerinde çalışanların yüzde 26,6'sını kadınlar oluşturmaktayken Batman ilinde bu oran yüzde 26,1 olarak gerçekleşmiştir. Part-time çalışma yapma durumlarına göre Batman ili verileri incelendiğinde ise bu esnek çalışma şeklini kullanan işyerlerinde çalışanların içinde kadınların oranı yüzde 32,8 iken bu çalışma şeklini kullanmayan işyerlerindeki kadın çalışanların oranı yüzde 25,4 olarak tespit edilmiştir. Türkiye geneli verileri incelendiğinde part-time çalışma yapan işyerlerinde kadın çalışanların oranı yüzde 34,1 iken bu oran part-time çalışma yapmayan işyerlerinde yüzde 24,3'te kalmıştır. Türkiye geneline benzer bir durum söz konusudur.

Şekil 9: Vardiyalı Çalışma Yapan İşyerlerinin Sektörlere Göre Dağılımı

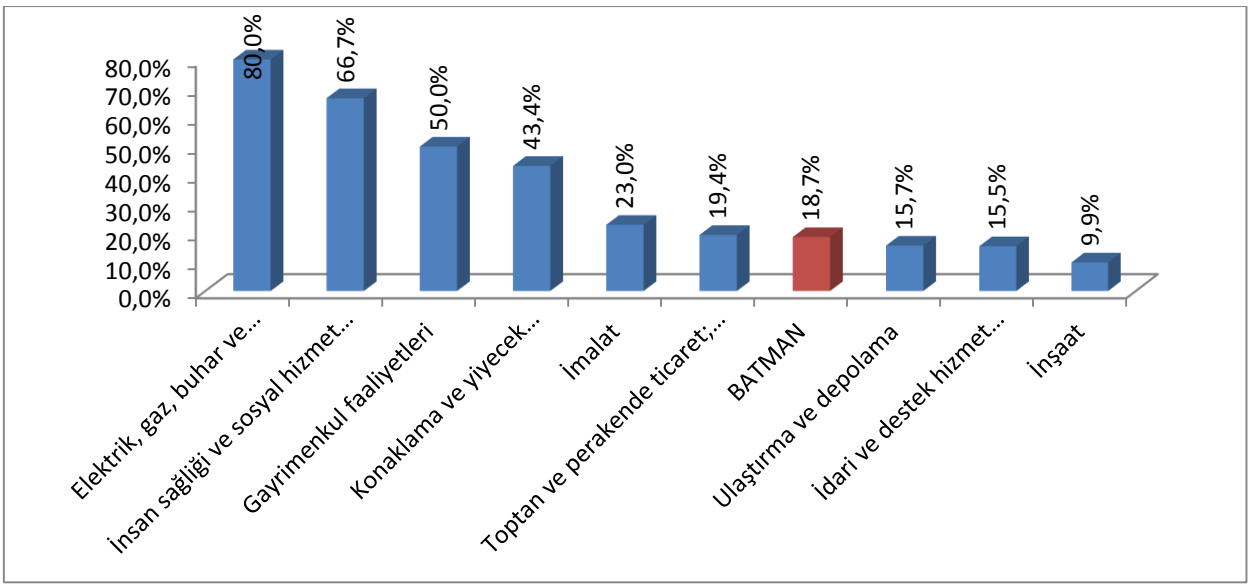

Kaynak: İPA 2016

Batman ilinde işyerlerinin yüzde 18,7'sinde vardiyalı çalışma mevcut olup bu oran 20+ istihdamlı işyerleri için Türkiye genelinde yüzde 51,5'tir. Batman ilinde en fazla vardiyalı çalışma yapan işyeri Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı sektöründe görünmektedir. Bu sektörde faaliyet gösteren 20+ istihdamlı işyerlerinin çoğunda vardiyalı çalışma söz konusudur. Ancak Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı sektöründe işyeri sayısının diğer sektörlere göre az olması da bu oranın yüksek olmasına sebep olmaktadır. İnşaat sektörü ise en az vardiyalı çalışma yapılan sektör olmuştur. İnşaat sektöründe bu oranın düşük olmasının nedeni işgücünden gün içinde belirli saatlerde verim alınabilmesi olarak söylenebilir.

Şekil 10: Vardiyalı Çalışma Yapan İşyerlerinde Kadın İstihdamı

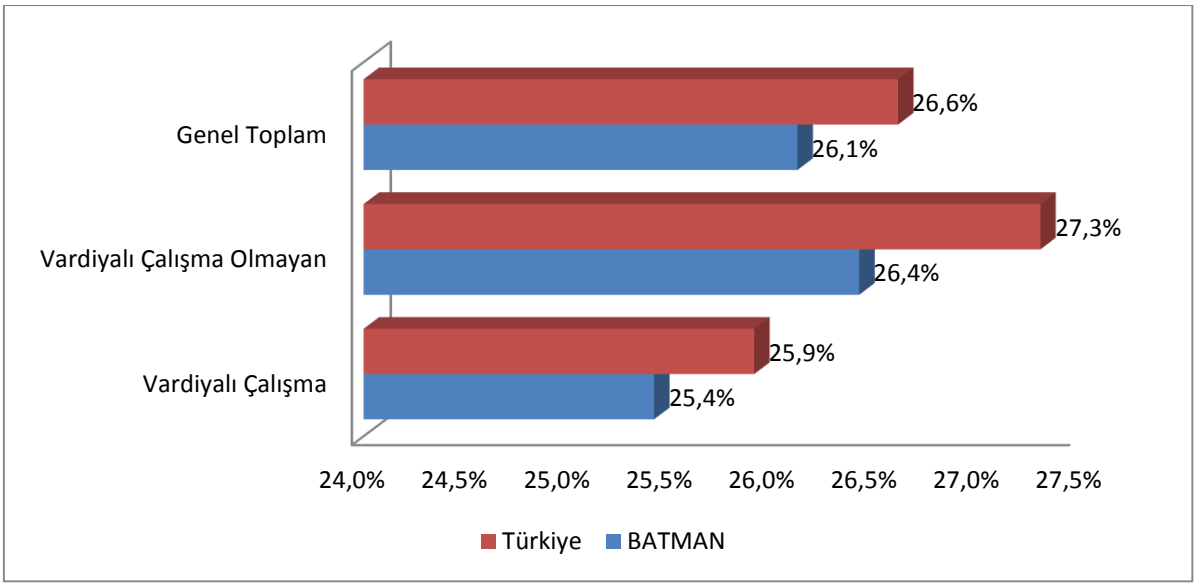

Kaynak: İPA 2016

Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde özellikle gece çalışmalarında erkekler daha yoğun bir şekilde çalıştırılmaktadır. Kadın işçilerin gece vardiyasında çalışabilmesi mevzuat açısından da özel düzenlemelere tabidir. Yasal yükümlülükler ve ailevi sorumluluklar gibi sebeplerle vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde erkek işgücünün daha fazla çalışması beklendik bir durumdur. Gündüz vardiyalarında bu husus geçerli olmasa da genel olarak erkek işgücü tercihinde bir eğilim söz konusudur.

Şekil 9'da söz konusu eğilim göze çarpmaktadır. Vardiyalı çalışma yapılmayan işyerleri için kadınların çalışma oranı, vardiyalı çalışma yapılan işyerlerine kıyasla daha fazladır. Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde çalışanların yüzde 25,4'ü kadın, yüzde 74,6'sı ise erkeklerden oluşmaktadır. Vardiyalı çalışma yapılmayan işyerlerinde ise kadınların çalışma oranı yüzde 26,4e yükselmektedir. Bu işyerlerinde de erkeklerin nihai olarak daha fazla oranda çalıştığı görülmektedir. Fakat bunun sebebi genel olarak Batman ilinde 20+ istihdamlı işyerlerinde çalışanların sadece yüzde 26,6'sının

kadınlardan oluşmasıdır. Yani her 4 çalışandan 1'i kadın 3'ü erkeklerden oluşmakta olup Türkiye ortalamasına da yakın bir oran söz konusudur.

Türkiye ortalamasında vardiyalı çalışma yapılan ve yapılmayan işyerlerindeki kadınların çalışma durumlarında belirgin bir fark bulunmamaktadır. Vardiyalı çalışma yapılmayan işyerlerindeki çalışanlarda kadınların oranı, vardiyalı çalışma yapılan işyerlerine göre sadece 1,5 puan bir farkla fazladır.

Şekil 11 : İhracat Yapan İşyerlerinin Sektörlere Göre Dağılımı

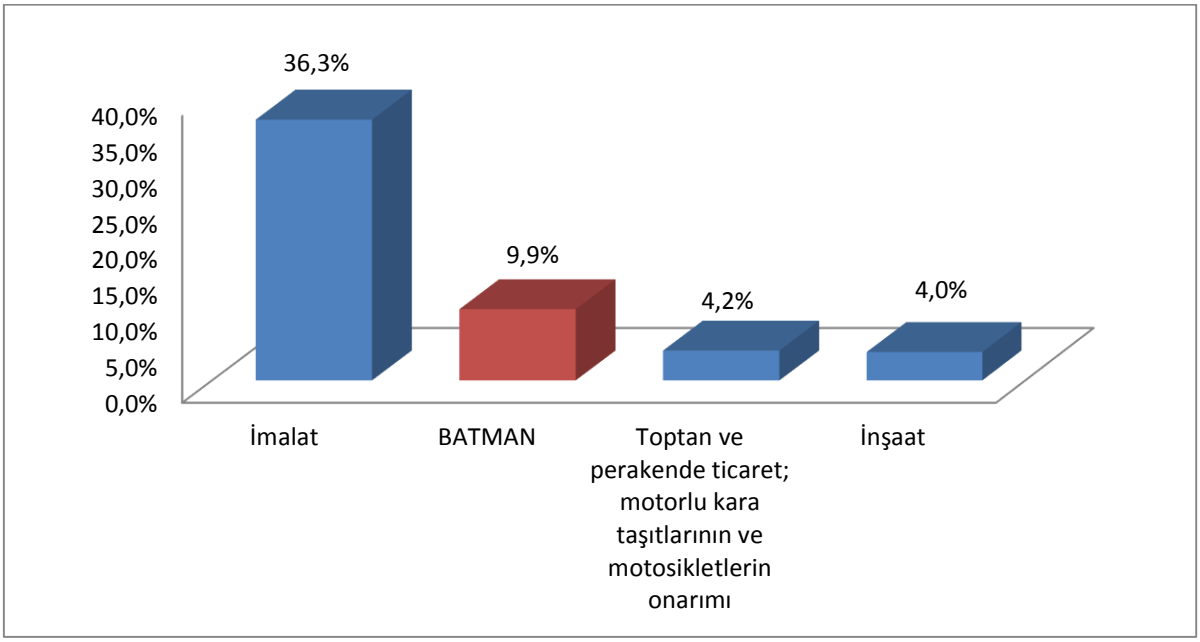

Kaynak: İPA 2016

Batman ilinde 17 sektörden 3 sektörde bulunan işyerleri ihracat yapmaktadır. İmalat sektöründe bulunan işyerlerinin yüzde 36,3'ü ihracat yapmakta, ikinci sırada ise yüzde 4,2 ile Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı sektörü bulunmaktadır. Türkiye genelinde 20+ istihdamlı işyerlerinin yüzde 24,2'si ihracat yapmakta ve Batman ilinde ise yüzde 9,9 gibi düşük bir oran mevcuttur.

İhracat yapan sektörler incelenirken, daha önce İmalat sektörünün Batman ili için söylenen, öncü sektör olma hususu akıllara gelmektedir. Batman ilinde bulunan işgücü için İmalat sektöründe istihdam edilme hususu önemli ağırlık oluşturmaktaydı. Bu sektördeki işverenler için ise ihracat yapma oranı diğer sektörlere nazaran yüksek olması ihracata dayalı olarak ekonomik faaliyet içerisinde bulunmalarını göstermektedir. İhracat yapan işyerlerinde ise istihdam kapasitesinin ve işgücü verimliliğinin yüksek olması beklenmektedir.

Şekil 12: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları

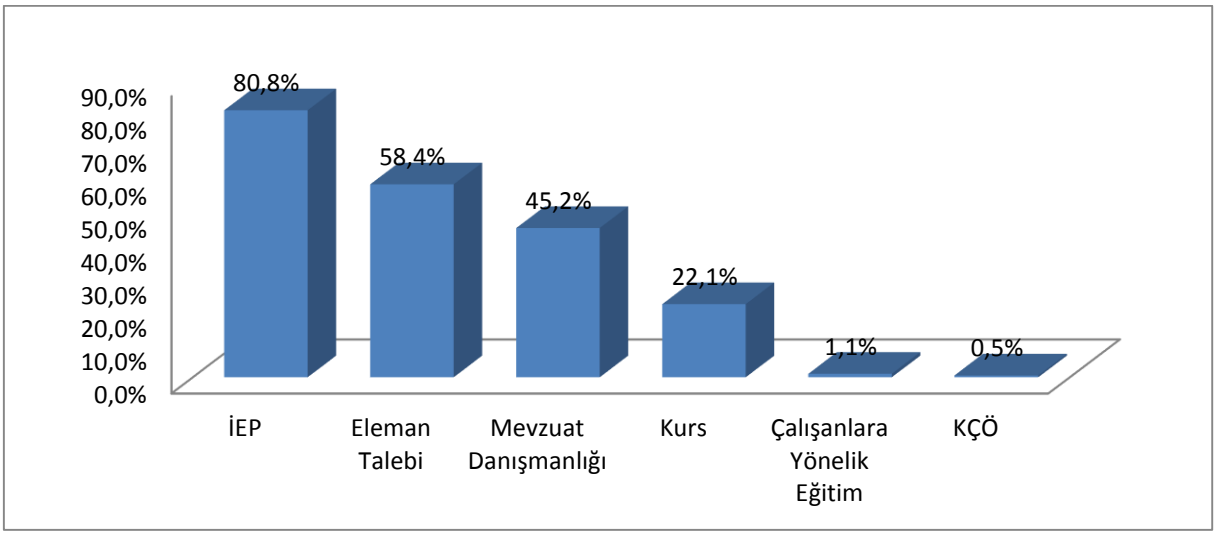

Kaynak: İPA 2016

Batman ilinde bulunan 20+ istihdamlı işyerlerinin yüzde 44,5'i İŞKUR hizmetlerinden faydalanmaktadır. Türkiye genelinde ise İŞKUR hizmetlerinden faydalanma oranı yüzde 50,9 olarak gerçekleşerek, bu oran Batman ili için Türkiye ortalamasının altında bulunmaktadır.

İŞKUR hizmetlerinden faydalanmış olan bu işyerleri ise en çok İŞKUR'dan işbaşı eğitim programı noktasında hizmet almıştır. Bu işyerlerinin yüzde 80,8'i İŞKUR'dan işbaşı eğitim programı talebinde bulunmuşlarken yüzde 58,4'ü eleman talebi alanında İŞKUR ile iletişime geçmişlerdir. İşverenlerin İŞKUR hizmetlerinden faydalandıkları bir başka hizmet ise yüzde 45,2 ile mevzuat danışmanlığıdır.

Şekil 13: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları

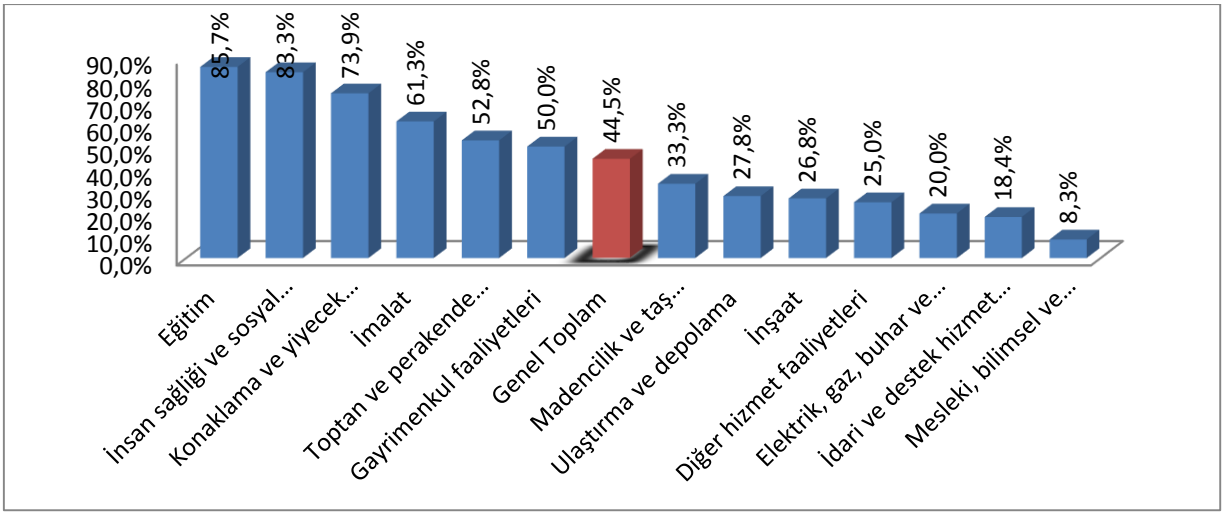

Kaynak: İPA 2016

Şekil 12'de ise İŞKUR hizmetlerinden faydalanma oranları sektörler bazında gösterilmiştir. Batman ilinde Eğitim sektöründe bulunan 20+ istihdamlı işyerlerinin yüzde 85,7'si İŞKUR hizmetlerinden faydalanmışlardır. Yine bu sektörde faaliyet gösteren 20 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerinin göreceli olarak daha az olduğu göz önünde bulundurulmalıdır. En az oranda faydalanan sektörler ise Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler ile İdari ve destek hizmet faaliyetleri sektörlerindeki işyerleri olmuştur.

Tablo 9: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları

Sektörler	Çalışanlara Yönelik Eğitim	Eleman Talebi	İEP	KÇÖ	Kurs	Mevzuat Danışmanlığı
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
İmalat	3,4%	62,7%	88,1%	1,7%	55,7%	48,8%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%
İnşaat	0,0%	51,9%	77,8%	0,0%	3,7%	44,4%
Toptan ve Perakende Ticaret	0,0%	63,1%	78,9%	0,0%	10,5%	52,6%
Ulaştırma ve Depolama	0,0%	43,3%	85,6%	0,0%	0,0%	43,3%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	0,0%	58,7%	76,4%	0,0%	5,9%	53,1%
Gayrimenkul Faaliyetleri	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	0,0%	42,6%	71,3%	0,0%	13,9%	28,3%
Eğitim	0,0%	50,0%	94,4%	0,0%	5,6%	22,2%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	0,0%	80,0%	60,0%	0,0%	0,0%	50,0%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%
Genel Toplam	1,1%	58,4%	80,8%	0,5%	22,1%	45,2%

Kaynak: İPA 2016

Batman ilinde Madencilik ve Taş Ocakçılığı, Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı, Gayrimenkul Faaliyetleri, Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler ve Diğer Hizmet Faaliyetleri sektöründeki işyerlerinin tamamı İŞKUR hizmetlerinden faydalanmış olduğu belirtilmiştir. Bu ve diğer sektörlerin İŞKUR'un hangi hizmetlerinden daha çok yararlandığı sorusunun cevabı ise yukarıdaki tablo 9'da yer almaktadır. Bu sektörlerde araştırma kapsamına giren işyeri sayısının düşük olması oranın yüksek çıkmasına sebep olmaktadır.

İmalat sektöründeki işyerleri ise İŞKUR hizmetlerinin tamamından yararlanmışlardır.

Batman ilindeki Eğitim, İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri, Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri, İmalat, Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı ve Gayrimenkul faaliyetleri sektörleri İŞKUR hizmetlerinden yararlanma oranları ortalamanın üstündedir.

İŞKUR hizmetlerinden yararlanan işyerlerinin Sektörel dağılımı incelenirken kısa çalışma ödeneğinden sadece İmalat sektöründe yer alan işyerlerinin yararlandığı görülmektedir.

Şekil 13'te ise İŞKUR hizmetlerinden faydalanan işyerlerinin vardiyalı çalışma, part-time çalışma ve ihracat yapma durumları Batman ili ve Türkiye geneli karşılaştırması yapılarak incelenmiştir.

Şekil 14: İŞKUR Hizmetlerinden Yararlanan İşyerlerinin Durumu

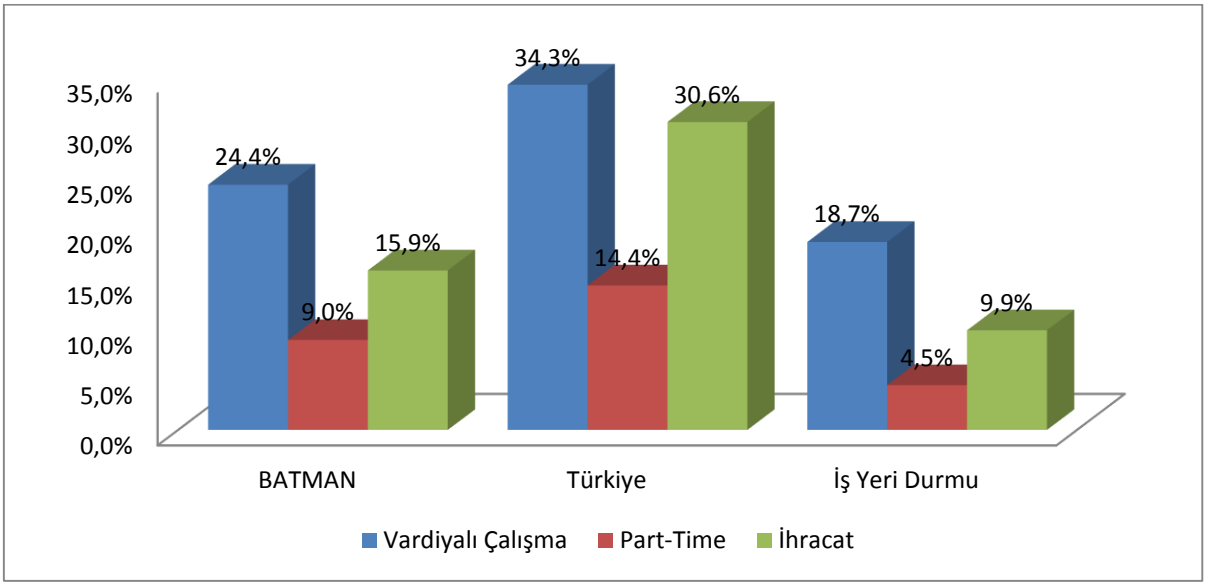

Kaynak: İPA 2016

Türkiye genelinde İŞKUR hizmetlerinden yararlanan işyerlerinin yüzde 34,3'ü vardiyalı çalışma yapmaktadır. Batman ilinde ise bu oran yüzde 24,4 olarak gerçekleşmiştir. Ancak Batman ilindeki araştırma kapsamına giren tüm işyerlerinin yüzde 10,7'si vardiyalı çalışma yapmaktadır.

Bu fark part-time çalışma yapılan işyerleri ve ihracat yapma durumları göz önüne alındığında Batman ili için bu durum Türkiye'ye göre yarı yarıya olduğu görülmektedir.

Batman ilinde İŞKUR hizmetlerinden yararlanan işyerleri il geneline göre daha yüksek oranda vardiyalı çalışma ve ihracat yapmaktadır. Ancak part-time çalışanı olan işyeri oranı İŞKUR hizmetlerinden yararlanan işyerlerinde daha düşüktür.

Mevcut İstihdam

Batman ilinde araştırma kapsamına dâhil olan 20+ istihdamlı işyerlerinde çalışanların verileri Mevcut İstihdam başlığı altında incelenecektir.

Batman ilinde 20+ istihdamlı işyerleri için toplam çalışan sayısı 19 bin 979 olarak tespit edilmiştir. Cinsiyet bağlamında ele alındığında ise 14 bin 762 çalışan erkeklerden, 5 bin 217 çalışan ise kadınlardan oluşmaktadır.

Tablo 10: Sektörlere ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı

Sektörler	Erkek	Kadın	Toplam
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	90	1	91
İmalat	4860	3237	8098
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	458	16	474
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	7	0	7
İnşaat	1829	76	1906
Toptan ve Perakende Ticaret	1561	194	1755
Ulaştırma ve Depolama	1529	50	1580
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	606	64	670
Bilgi ve İletişim	37	80	117
Gayrimenkul Faaliyetleri	22	3	25
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	197	2	199
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	1612	464	2076
Eğitim	699	361	1060
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	986	663	1649
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	67	2	69
Diğer Hizmet Faaliyetleri	201	3	204
Genel Toplam	**14.762**	**5.212**	**19.979**

Kaynak: İPA 2016

Sektörlere göre dağılımda ise; Batman ilinde çalışanların önemli bir ağırlığı İmalat sektöründe istihdam edilmektedir. İmalat sektörünün Batman ili için önemi bu verilerden de anlaşılmaktadır. Erkeklerde yüzde 33 oranında, kadınlarda ise yüzde 62 oranında İmalat sektöründe istihdam edilme durumu söz konusudur. Erkek ve kadınlarda geriye kalan yüzde 67'lik ve yüzde 38'lik oranlarda diğer sektörlerde çalışma durumu tespit edilmiştir. Toplam çalışan sayıları içinde ise imalat sektöründe çalışma oranı yüzde 40,5 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 10 incelendiğinde Bilgi ve İletişim sektöründe kadın çalışan sayısının erkek çalışan sayısından yüksek olduğu tek sektör olduğu görülmektedir.

Şekil 15: Sektörlere Göre Ortalama Çalışan Sayıları

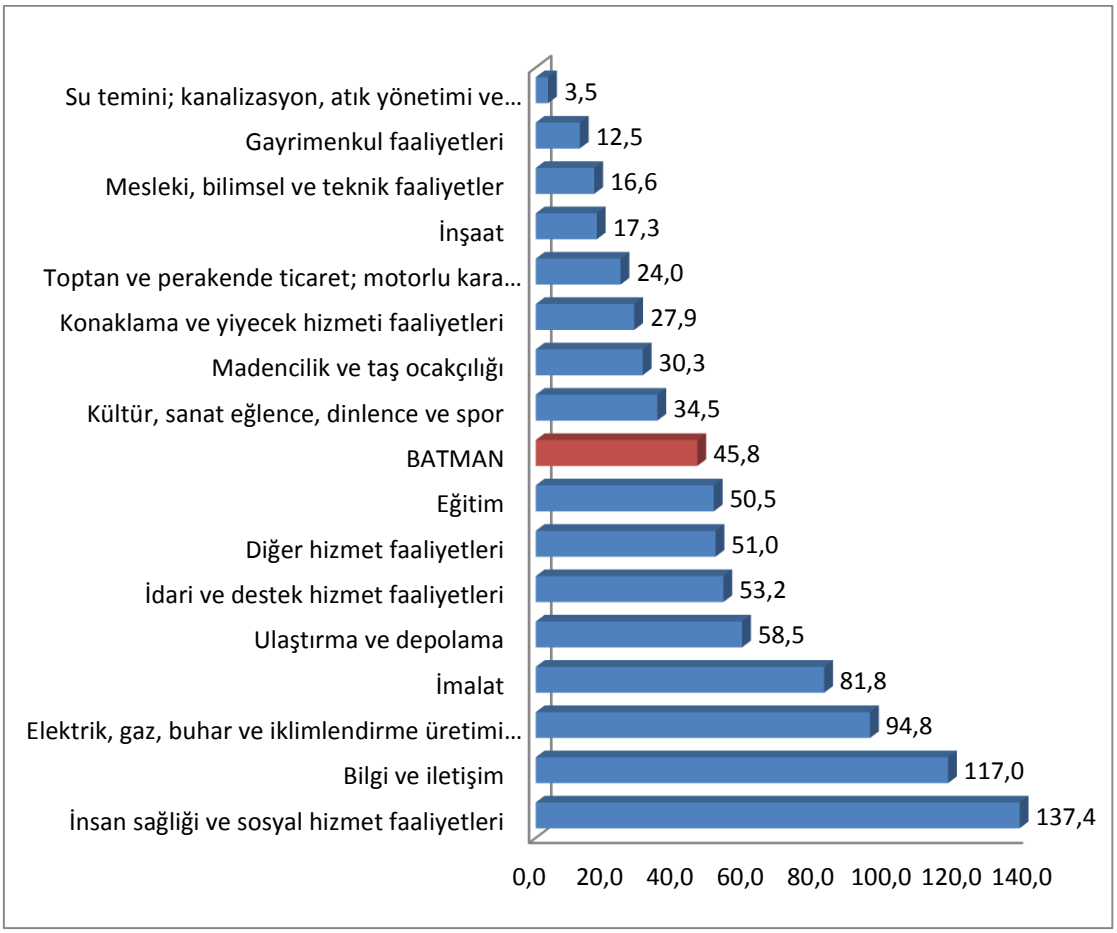

Kaynak: İPA 2016

Yukarıdaki şekil 14'te Batman ilinde bulunan 20+ istihdamlı işyerlerindeki ortalama çalışan sayıları gösterilmiştir. İl geneline bakıldığında her işyerinde ortalama olarak 45,8 kişi istihdam edilmektedir. Sektörler özelinde incelendiğinde; ortalama çalışan sayısı en fazla İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektöründe bulunmaktadır. Bu sektördeki işyerlerinde ortalama 137,4; ikinci sırada bulunan Bilgi ve İletişim sektöründe 117,0 kişi ve üçüncü sırada bulunan Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı sektöründe 94,8 kişi istihdam edilmektedir. Bu üç sektör il geneli ortalamasının yaklaşık iki katı kadardır. Ortalama çalışan sayısı 81,8 olan İmalat sektörünün Batman ili için en yüksek istihdamı barındıran bir sektör olduğu daha önce ifade edilmişti. İmalat sektöründeki işyeri sayısının da diğer sektörlere nazaran daha fazla olması ortalama çalışan sayısı sıralamasında bu sektörün dördüncü sırada olmasının sebebini oluşturmaktadır.

İl genelindeki çalışan sayıları, sektörlerden sonra meslek grubu bazında da tablo 11'deki veriler üzerinden değerlendirilebilir.

Tablo 11: Meslek Grupları ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayıları

Meslek Grubu	Erkek	Kadın	Toplam
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	780	559	1.340
Hizmet ve Satış Elemanları	1.377	350	1.727
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	3.465	989	4.455
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	52	0	52
Profesyonel Meslek Mensupları	1.502	608	2.110
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	1.408	328	1.736
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	1.322	202	1.524
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	4.595	2.150	6.745
Yöneticiler	261	31	291
Genel Toplam	**14.762**	**5.217**	**19.979**

Kaynak: İPA 2016

Toplam çalışanların içerisinde Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubunda çalışanlar önemli bir oranda bulunmaktadır. Toplam çalışanların yüzde 33,8'i, erkek çalışanların yüzde 23'ü ve kadın çalışanların yüzde 10,8'si bu meslek grubunda bulunmaktadır. İkinci sırada ise Nitelik Gerektirmeyen Meslekler meslek grubu yer almakta ve yüzde 22,3 oranında çalışanı barındırmaktadır.

Profesyonel Meslek Mensupları grubunda çalışanlar incelendiğinde ise; yüzde 71,2 oranında erkeklerin, yüzde 28,8 oranında ise kadınların olduğu görülmektedir.

Çalışan sayısının en az olduğu meslek grubu ise Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları olmuştur. Batman ilinin sosyo-ekonomik yapısında ve coğrafi konumu olmasına rağmen tarımsal faaliyet anlamında önemli bir ağırlıkta istihdam gerçekleşmemiştir.

Tablo 12: İşyeri Yaşına ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı

İşyeri Yaşı	Erkek	Kadın	Toplam
0-4	5.936	3.005	8.941
5-9	2.442	935	3.376
10-14	2.074	570	2.643
15-19	1.490	74	1.563
20-24	1.542	468	2.011
25+	1.278	166	1.444
Genel Toplam	**14.762**	**5.217**	**19.979**

Kaynak: İPA 2016

Tablo 12'de ise çalışanların istihdam edildiği işyerlerinin yaş bilgileri bulunmaktadır. Bu tabloda öne çıkan en önemli husus; işyeri yaşı büyüdükçe toplam çalışanlar içerisinde kadınların

oranında 20-24 yaş aralığına kadar azalma meydana gelmesidir. 0-4 yaş arasında olan işyerlerinde çalışanların yüzde 33,6'sı kadınlardan oluşmaktayken, 5-9 yaş arasındaki işyerlerinde çalışanların içindeki kadınların oranı yüzde 27,7; 10-14 yaş için yüzde 21,5; 15-19 yaş için yüzde 4,7 olarak gerçekleşmiştir. 20-24 yaş arasında olan işyerlerinde kadınların oranı yüzde 23,3 ile biraz daha yüksek olmakla birlikte 25+ yaş için yüzde 0,8 olarak gerçekleşmiştir.

25 ve daha fazla yıldır faaliyet gösteren işyerlerinin toplam işyerleri içindeki oranı yüzde 7,2'dir.

Tablo 13'de ise Batman ilinde cinsiyet bazında en fazla çalışılan meslekler görülmektedir. Özellikle ilk iki mesleğin erkek çalışanlar ve toplam çalışanlar bazında aynı olması toplam çalışanlar içinde erkeklerin ağırlıkta olmasından kaynaklıdır. Makineci (Dikiş) ve Temizlik Görevlisi mesleği hem toplam çalışanlar hem de erkek çalışanlar arasında en fazla çalışılan ilk iki mesleği oluşturmaktadır. Kadın çalışanlar arasında ise ilk sırada Makineci (Dikiş) mesleği yer almaktadır. Yine kadınlarda da ikinci sırada, erkeklerde olduğu gibi İmalat sektörünün il genelindeki öneminden dolayı Ortacı/Ayakçı (Tekstil) mesleği bulunmaktadır.

Tablo 13: En Fazla Çalışanı Olan Meslekler

Erkek	Kadın	Genel
Makineci (Dikiş)	Makineci (Dikiş)	Makineci (Dikiş)
Temizlik Görevlisi	Ortacı/Ayakçı (Tekstil)	Temizlik Görevlisi
Beden İşçisi (Genel)	Temizlik Görevlisi	Ortacı/Ayakçı (Tekstil)
Şoför-Yük Taşıma	Orta Öğretim Öğretmeni	Beden İşçisi (Genel)
Çöpçü	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	Orta Öğretim Öğretmeni
Orta Öğretim Öğretmeni	Hemşire	Şoför-Yük Taşıma
Beden İşçisi (İnşaat)	Ütücü	Ütücü
Ütücü	Kalite Kontrolcü	Çöpçü
Ortacı/Ayakçı (Tekstil)	Kalite Kontrolcü-Tekstil	Beden İşçisi (İnşaat)
Servis Şoförü (Okul)	Temizlik Görevlisi (Hastane)	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi

Kaynak: İPA 2016

Toplam çalışanlar içinde en fazla istihdamı barındıran üçüncü meslek Ortacı/Ayakçı (Tekstil) ve bu mesleği de takip eden diğer meslekler; Beden İşçisi (Genel), Orta Öğretim Öğretmeni olarak görülmektedir.

AÇIK İŞLER

Açık işler; işgücü piyasasında işverenlerin ihtiyaçlarını ortaya koyan, gerek meslek gerekse talep edilen beceri ve eğitim düzeyi bilgisini elde etmek suretiyle açılacak olan mesleki eğitim kursları, işverenlere verilmesi muhtemel teşvikler ve iş arayanları doğru mesleklere yöneltmek anlamında alınacak kararları etkileyen önemli verileri içermektedir.

Çalışma kapsamında işyerlerine ziyaret esnasında açık işlerinin bulunup bulunmadığı ve İşyerlerine açık iş bulunan mesleklerin yanında, bu meslekte cinsiyet tercihlerinin olup olmadığı, açık iş olan meslekler için talep edilen asgari eğitim düzeyi, aranan beceriler, açık işleri hangi kanallar ile aradıkları ve aranma süresi de sorulmuştur. Bu başlık altında açık iş kapsamında derlenen veriler incelenecektir.

Şekil 16: Açık İşi Olan İşyeri Oranı

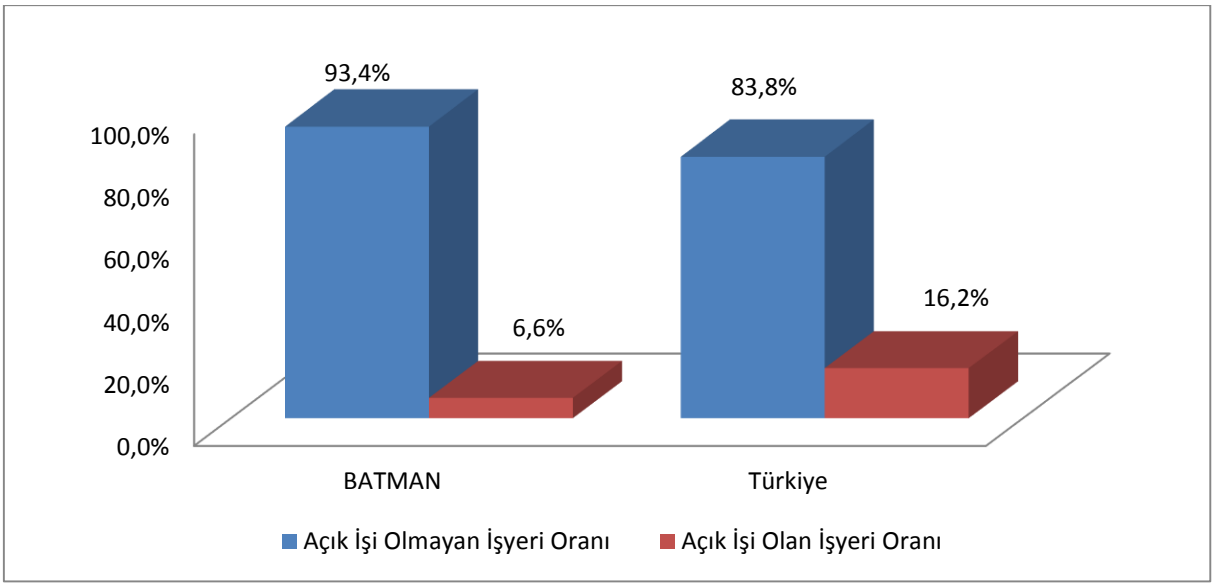

Kaynak: İPA 2016

Batman ilinde araştırma kapsamına giren 20+ istihdamlı işyerlerinin yüzde 6,6'sında açık iş bulunmaktadır. Bu oran Türkiye ortalamasına göre düşük olup Türkiye geneli için açık işi olan işyeri oranı yüzde 16,2 olarak gerçekleşmiştir.

Batman ilinde 29 işyerinden 369 kişilik açık iş tespit edilmiş olup, sektörlere göre açık iş sayıları tablo 14'te gösterilmiştir.

Tablo 14: Sektörlere Göre Açık İş Sayısı

Sektörler	Toplam Açık İş Sayısı
İmalat	317
İnşaat	7
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı	16
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	2
Eğitim	8
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	14
Diğer hizmet faaliyetleri	5
Genel Toplam	**369**

Kaynak: İPA 2016

Batman ili İşgücü Piyasası Araştırması sonucunda da Kurum verilerinde olduğu gibi İmalat sektörünün açık işlerde önemli bir ağırlığının olduğu görülmektedir. 369 kişilik açık işin yüzde 85,9'una tekabül eden 317 kişilik kısmı İmalat sektöründeki işverenlerden gelmiştir. Açık iş sayısının yoğun olduğu diğer sektörler Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı ile İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektörüdür.

Tablo 15'te ise sektörler özelinde açık iş oranları ile ilgili sektördeki işyerlerinin açık iş verme oranları gösterilmiştir.

Tablo 15: Sektörlere Göre Açık İş Oranı ve Açık İşi Olan İşyeri Oranı

Sektörler	Açık İş Oranı	Açık İşi Olan İşyeri Oranı
Diğer Hizmet Faaliyetleri	2,4%	25,0%
İnsan Sağlığı Ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	0,8%	25,0%
İmalat	3,8%	15,5%
Eğitim	0,7%	14,3%
Konaklama Ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	0,3%	4,4%
Toptan Ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının Ve Motosikletlerin Onarımı	0,9%	4,2%
İnşaat	0,3%	2,0%
Genel Toplam	**1,8%**	**6,6%**

Kaynak: İPA 2016

Açık iş oranı; açık iş sayısının, açık iş sayısı ve mevcut istihdam sayısının toplamına oranlanması suretiyle elde edilmektedir. Tablo 15'ten de görüleceği üzere Batman ilinde açık iş oranı yüzde 1,8 olarak tespit edilmiş olup, bu oran Batman ilindeki 20+ istihdamlı işyerleri bağlamında her 98,2 kişilik dolu kadronun yanında 1,8 kişilik doldurulmayı bekleyen kadronun bulunduğu anlamına gelmektedir. Açık iş oranının en yüksek olduğu sektör ise yüzde 3,8 ile İmalat sektörü olarak tespit edilmiştir.

Açık iş verme oranında ise Diğer Hizmet Faaliyetleri ile İnsan Sağlığı Ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektörleri yüzde 25 oranı ile ön plana çıkmışlardır. Bu sektördeki her 4 işyerinden 1'inde açık iş bulunmaktadır.

Şekil 17: TGÇM Durumuna Göre Açık İş Oranları

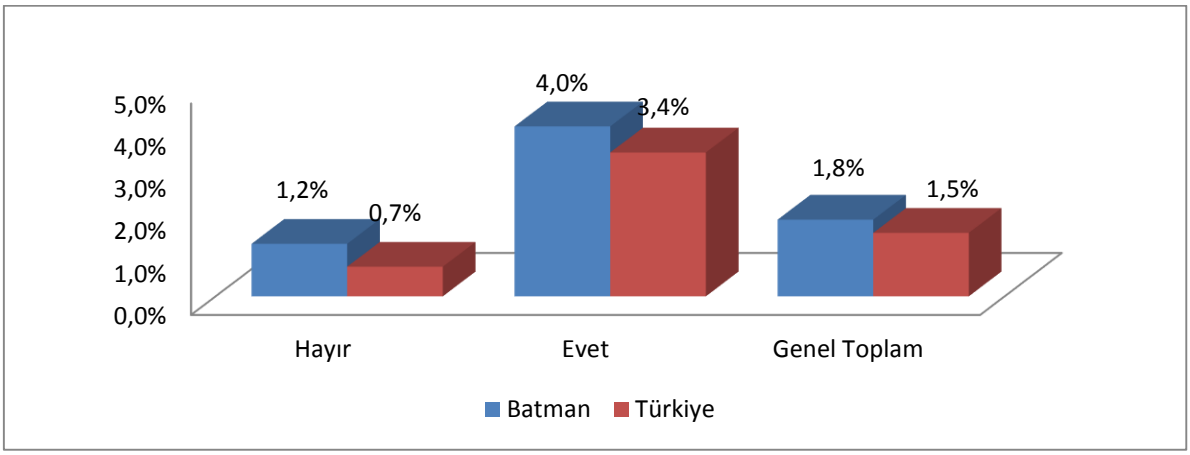

Kaynak: İPA 2016

Batman ilinde ihtiyaç duydukları mesleklerin temininde güçlük çektiğini bildiren işyerlerinin açık iş oranı yüzde 4; teminde güçlük çekmeyen işyerlerinin açık iş oranı ise yüzde 1,2 olarak gerçekleşmiştir. Batman ilinin bu oranları Türkiye ortalamasının üstündedir. Teminde güçlük çeken işyerlerinde doldurulmayı bekleyen boş pozisyonların daha çok olması doğaldır. İşverenlerin ihtiyaç duydukları alanlarda talep ettiği personeli muhtelif nedenlerle istihdam edememesi bir anlamda söz konusu kadronun boş kalması anlamına gelecektir.

Şekil 18: İhracat, Part Time Çalışma, Vardiyalı Çalışma Yapma Durumuna Göre Açık İş Oranları

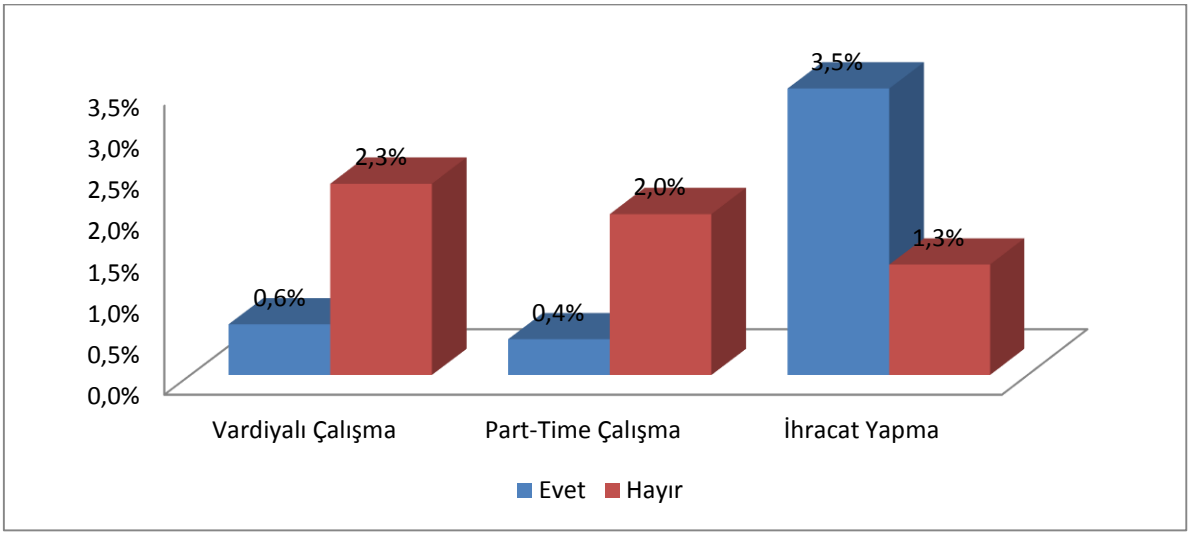

Kaynak: İPA 2016

Batman ilinde vardiyalı çalışma yapan 20+ istihdamlı işyerlerinin açık iş oranı yüzde 0,6, vardiyalı çalışma yapılmayan işyerlerinde ise yüzde 2,3 olarak tespit edilmiştir. Part-time çalışma yapılan işyerlerinde ise açık iş oranı yüzde 0,4, yapılmayan işyerlerinde ise yüzde 2'dir. İhracat yapılan işyerlerinde de açık iş oranı yüzde 3,5, yapılmayan işyerlerinde ise yüzde 1,3 olarak tespit edilmiştir.

Şekil 19: Açık İşlerde Cinsiyet Tercihi

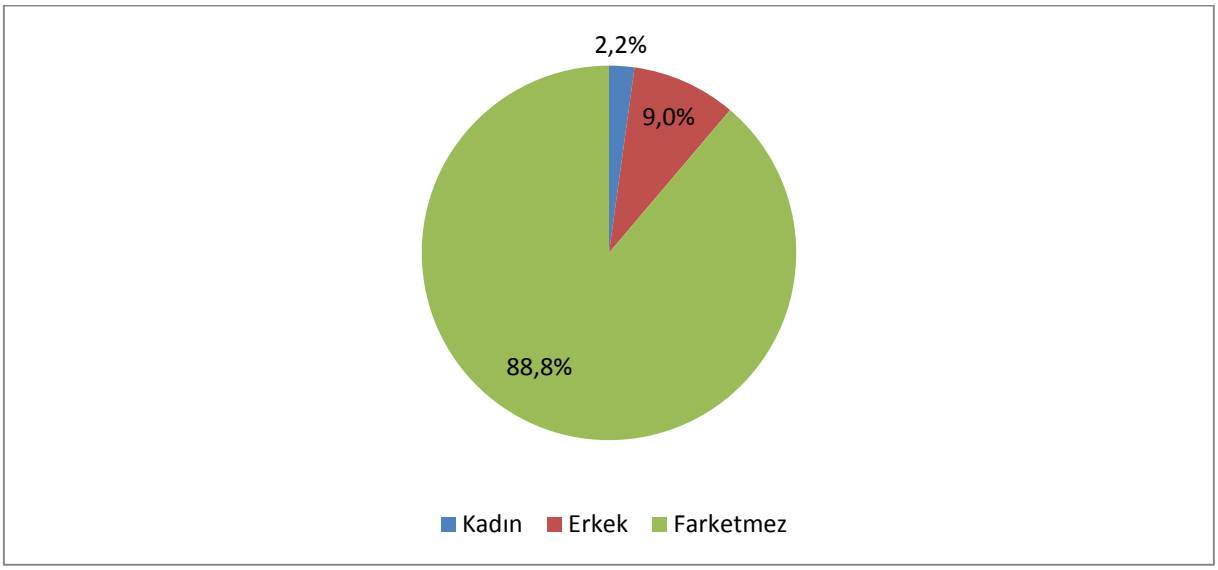

Kaynak: İPA 2016

Yukarıdaki şekil 18'de ise Batman ilinde araştırma sonucunda elde edilen açık işlerde işverenlerin cinsiyet tercihleri gösterilmektedir. Açık işlerin yüzde 9'unde işverenlerin erkek işgücü talebi ortaya çıkmaktadır. Kadın işgücü istihdam etme eğilimi ise oldukça düşük düzeyde kalmış ve bu oran yüzde 2,2 olarak tespit edilmiştir. İşverenler açık işlerinde yüzde 88,8 oranında belli bir cinsiyet tercihinde bulunmamışlardır. Bu oranlar işverenlerin tercihini analiz etmek anlamında tek başına yeterli olmamaktadır. Zira açık işlerde daha çok hangi meslekte ve hangi beceri düzeyinde talebin olduğu cinsiyet analizinde özellikle gerekli görülmektedir.

Şekil 20: Arama Kanallarından İstenen Becerilerin Sıralaması

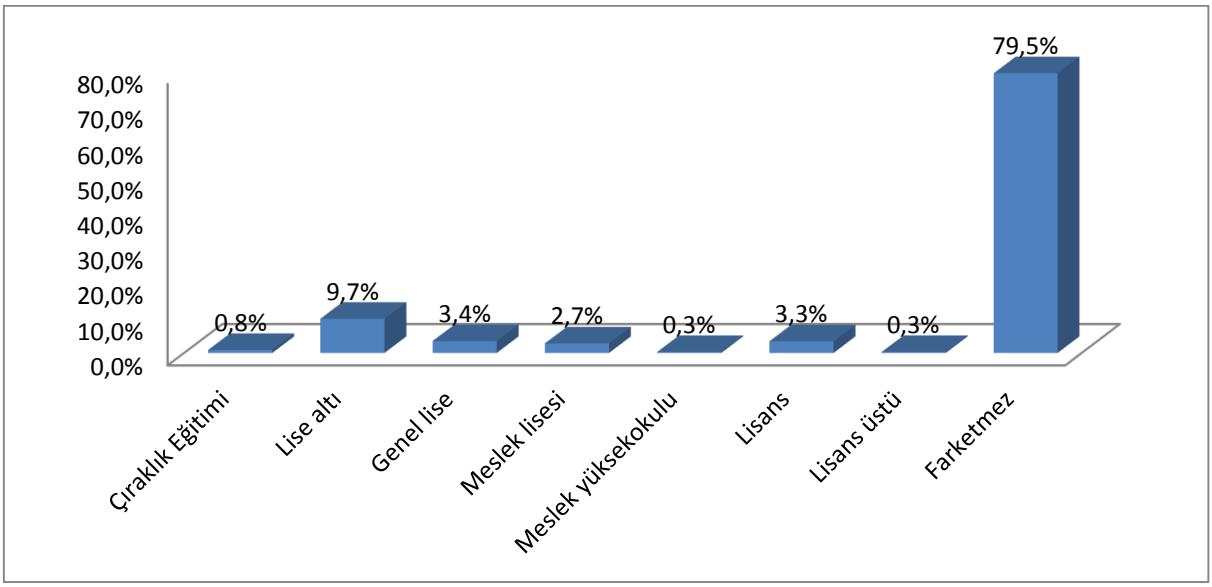

Kaynak: İPA 2016

İşverenlerin ihtiyaç duyduğu ve muhtelif açık iş arama kanallarını kullanarak işgücü talebini ilettikleri açık işlerinde asgari eğitim düzeyi de önemli bir tarafı oluşturmaktadır.

Batman ilindeki açık işlerin yüzde 79,5 işverenler eğitim düzeyi için fark etmez seçeneğinin tercih etmiştir. En fazla oranda ikinci sırada bulunan eğitim düzeyi ise lise altı seviyesi olarak görülmektedir. Kısaca açık işlerin yaklaşık yüzde 90'inde fark etmez ve lise altı seviyesi ön plana çıkmıştır.

Şekil 21: Açık İşlerin Cinsiyet ve Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

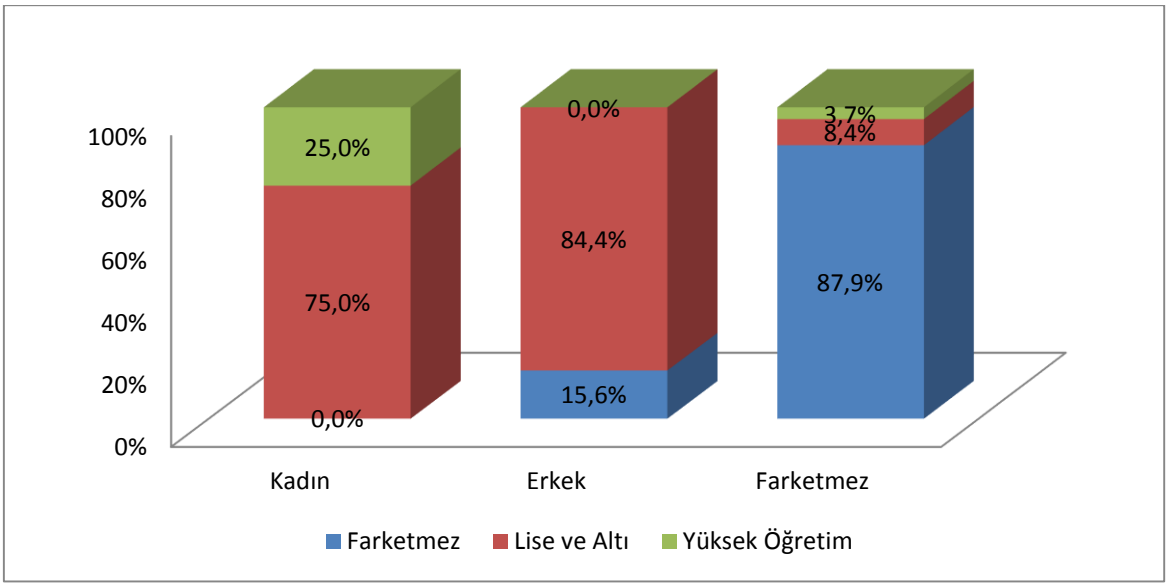

Kaynak: İPA 2016

Şekil 20'de görüleceği üzere eğitim seviyesi fark etmez ağırlıkta talep edilmiştir. Kadın ve erkek işgücü talebi için bir değerlendirme yapılacak olursa; kadınlarda erkeklere nazaran daha fazla oranda yükseköğretim seviyesinde işgücü talep edilmiş, ayrıca fark etmez seviyesinde de kadın işgücü için bir talepte bulunulmamıştır. Erkeklerde kadınlara nazaran daha fazla oranda lise ve altı seviyesinde işgücü talep edilmiş, ayrıca yükseköğretim seviyesinde de erkek işgücü için bir talepte bulunulmamıştır.

Açık işlerdeki eğitim talepleri cinsiyete göre farklılaşabildiği gibi sektörel düzeyde de birtakım hususları öne çıkarmaktadır. Bazı sektörlerde yüksek düzeyde bir eğitim talebinde bulunulmaktayken bazılarında da işverenler nezdinde herhangi bir eğitim düzeyi talebinde bile bulunulması önem ifade etmemektedir. Tablo 16'da Batman ilinde araştırma kapsamına giren 20+ istihdamlı işyerlerinden alınan açık işlerde sektörlere göre talep edilmiş olan eğitim düzeylerine ait veriler bulunmaktadır.

Tablo 16: Açık İşlerde Sektörlere Göre Talep Edilen Eğitim Düzeyi

Sektörler	Lise ve Altı	Yükseköğretim	Fark Etmez
İmalat	9,4%	1,3%	89,3%
İnşaat	83,3%	16,7%	0,0%
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı	31,3%	6,3%	62,5%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	100,0%	0,0%	0,0%
Eğitim	0,0%	100,0%	0,0%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	100,0%	0,0%	0,0%
Diğer hizmet faaliyetleri	100,0%	0,0%	0,0%
Genel Toplam	**16,7%**	**3,9%**	**79,5%**

Kaynak: İPA 2016

İşyerlerinden alınan açık işlerinde Eğitim dışında kalan tüm sektörlerde Lise ve Altı seviyesinde talep verilen sektör bulunmaktadır. Tamamen yükseköğretimde açık iş verilen sektör Eğitim sektörü olmuştur. Lise ve altı seçeneğini Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri, İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri ve Diğer hizmet faaliyetleri sektörleri yüzde 100 oranında tercih etmişlerdir.

Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri, İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri ve Diğer hizmet faaliyetler sektöründeki açık işlerin yüzde 100 gibi bir oranında lise ve Altı eğitim düzeyi talebinde bulunulmamıştır. Bu husus da aslında bu işlerin çok nitelik gerektirmeyen meslekler olduğunu ifade etmektedir. Bir diğer ifadeyle Fark Etmez ya da üniversite mezunu işgücü de işe

başvuru yapsa işveren nezdinde çok bir anlam ifade etmeyecektir. İşe başvuru yapacak kişiler açısından ise; işin düşük nitelikli olmasından dolayı ortalama ya da daha yüksek bir eğitim seviyesine sahip olanların bu işlere başvuru yapmayacağı da göz önünde bulundurulmalıdır. Herhangi bir eğitim düzeyi talep edilmeyen ikinci sektör ise inşaat sektörü olmuştur. İnşaat sektöründeki açık işlerin yüzde 83,3'ünde işverenler "fark etmez" seçeneğini tercih etmişlerdir. Bu sektördeki açık işlerin yüzde 16,7'sinde de lise ve altı seviyesi talep edilmiştir.

Açık işlerinde işverenlerin mutlaka belirli bir eğitim seviyesinde talep verdikleri sektörler ise; Eğitim ve İmalat sektörleri olmuştur.

Şekil 22: Açık İşlerin Arama Süresine Göre Dağılımı

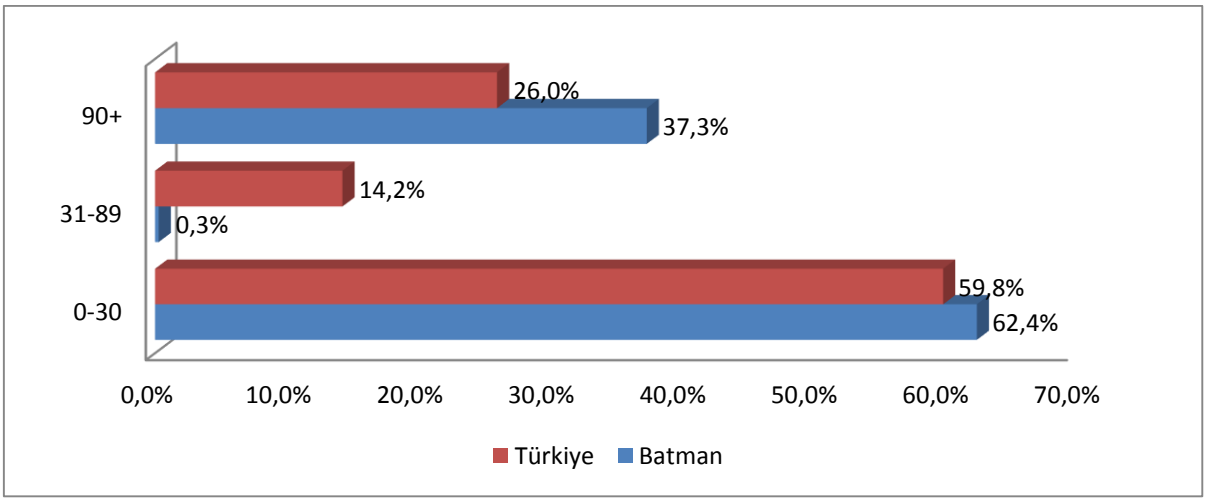

Kaynak: İPA 2016

Açık işlerin arama sürelerine göre dağılımı incelendiğinde; Batman ilinde açık işlerin yüzde 62,4'ü 0-30 gün arasında aranmaktadır. Bu oran Türkiye geneline göre daha yüksek tespit edilmiştir. 31-89 gün arasında aranan açık işlerin oranı ise yüzde 0,3'tür. Bu oran da Türkiye geneline göre düşük gerçekleşmiş olup, 90 ve daha fazla günde aranan açık işlerin oranına bakıldığında bu sefer Batman'da gerçekleşen oran Türkiye geneline göre yüksek olmuştur. Yani Batman ilinde açık işlerin Türkiye geneline göre daha uzun sürede karşılandığı söylenebilir.

Tablo 17: Açık İş Arama Süresinin Cinsiyete Göre Dağılımı

Açık İş Arama Süresi	Kadın	Erkek	Fark etmez	Genel Toplam
0-30	87,4%	96,9%	58,3%	2,2%
31-89	0,0%	3,1%	0,0%	9,0%
90+	12,6%	0,0%	41,7%	88,8%
Genel Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Kaynak: İPA 2016

Açık işlerin arama süresi cinsiyet bazında değerlendirilebilir. Kadın işgücü tercihinde bulunulmuş olan açık işlerde arama süresinde 0-30 gün yüzde 87,4 oranında gerçekleşmiştir. Erkek işgücü taleplerinde ise bu oran yüzde 96,9 olarak tespit edilmiştir. Kadınlarda 31-89 gün arasında açık iş arama süresi bulunmazken erkeklerde yüzde 31 oranında gerçekleşmiştir. 90 gün ve daha fazla süredir aranan açık işlerde kadınlar erkeklere nazaran daha ön plandadır. Fakat en yüksek oranda herhangi bir cinsiyet tercihinde bulunulmamış açık işlerde, yüzde 41,7 oranında gerçekleşmiştir.

Şekil 23: Açık İşlerin Arama Kanallarına Göre Dağılımı

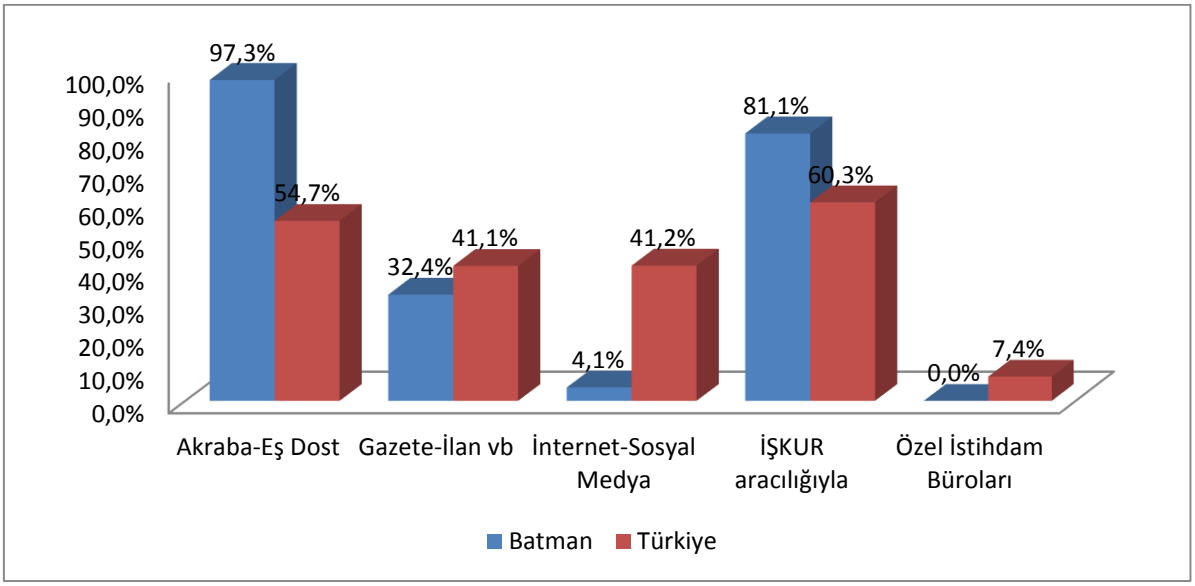

Kaynak: İPA 2016

Açık işlerin hangi arama kanalı ile işgücü piyasasına sunulduğu da özellikle İŞKUR için önemli bir konuyu oluşturmaktadır. Piyasadaki açık işlerin Kuruma kazandırılması yoluyla daha çok kişiyi işe yerleştirmek için hangi beceri ve eğitim düzeylerinin talep edildiğinin bilinmesi açılacak olan aktif işgücü programlarının etkinliği açısından önem arz etmektedir.

Şekil 22'de Batman ili ve Türkiye genelinde karşılaştırmalı olarak açık işlerin arama kanalına göre dağılımı mevcuttur. Batman ilinde 20+ istihdamlı işyerlerinden alınan açık işlerin yüzde 97,3 gibi büyük bir oranı Akraba-Eş Dost'a verilmiştir. Bu oran Türkiye geneli için yüzde 54,7 olarak gerçekleşmiştir. Batman ilinde işverenler daha sonra yüzde 81,1 ile İŞKUR arama kanalını kullanmıştır. Ancak özel istihdam bürolarının kullanılmaması Batman ilinde özel istihdam bürolarının olmamasından kaynaklanmıştır.

Tablo 18: Açık İşlerde Talep Edilen Eğitim Düzeyleri ve Arama Kanalları İlişkisi

Eğitim Düzeyi/Arama Kanalları	Akraba-Eş Dost	Gazete-İlan vb.	İnternet-Sosyal Medya	İŞKUR Aracılığıyla	Özel İstihdam Büroları
Çıraklık Eğitimi	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%
Lise Altı	100,0%	51,5%	5,8%	71,7%	0,0%
Genel Lise	100,0%	0,0%	24,0%	32,3%	0,0%
Meslek Lisesi	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Meslek Yüksekokulu	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%
Lisans	100,0%	49,2%	0,0%	83,6%	0,0%
Lisansüstü	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%
Fark etmez	96,6%	32,4%	3,4%	86,7%	0,0%
Genel Toplam	**97,3%**	**32,4%**	**4,1%**	**81,1%**	**0,0%**

Kaynak: İPA 2016

Çıraklık eğitiminde talep verilen açık işlerde yüzde 100 gibi yüksek oranlarda İŞKUR ve akraba-eş dost kanalları kullanılmıştır.

Lise altı ve fark etmez eğitim seviyelerinde Özel istihdam büroları hariç diğer tüm arama kanalları kullanılmıştır. Daha önce de belirtildiği gibi Batman İlinde özel istihdam büroları hizmet vermemektedir.

Şekil 23'te ise İŞKUR hizmetlerinden yararlanan ve yararlanmayan işverenlerin açık işlerindeki arama kanallarının dağılımı incelenecektir.

Şekil 23: İŞKUR Hizmetlerinden Yararlanma Durumuna Göre Arama Kanallarının Dağılımı

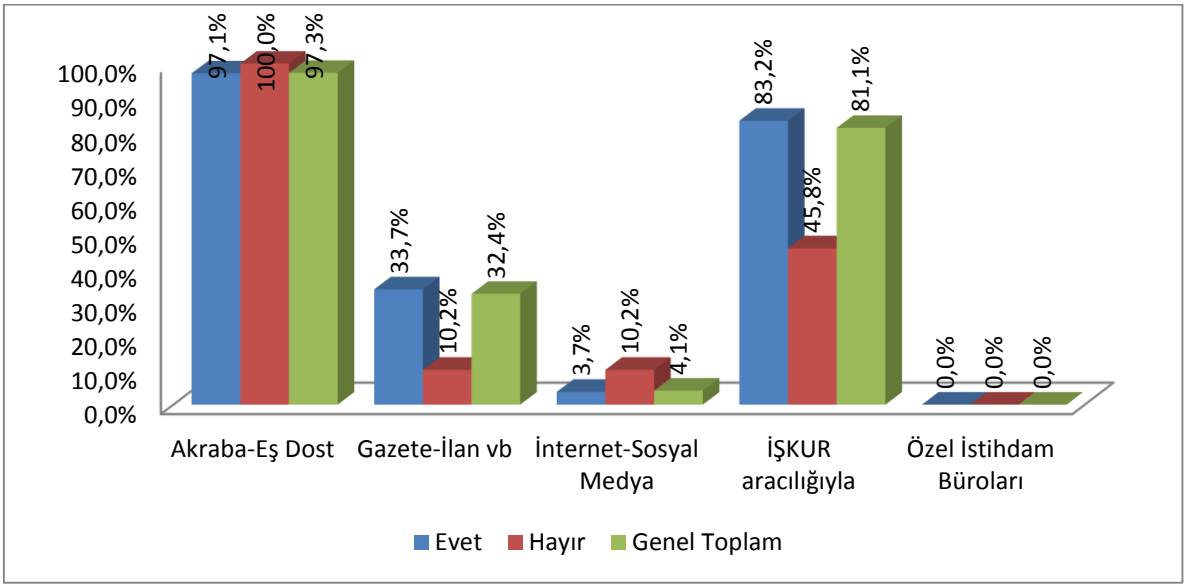

Kaynak: İPA 2016

İŞKUR hizmetlerinden yararlanan işyerlerinin açık işlerinde yüzde 83,2 gibi önemli bir oranda İŞKUR'un arama kanalı olarak kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu oran İŞKUR hizmetlerinden yararlanmayan işyerleri için yüzde 45,8'de kalmıştır. İŞKUR hizmetlerinden yararlanmış olan işverenler açık işlerini de Kuruma bildirme yönünde eğilim sergilemişlerdir.

Tablo 19: Arama Kanallarından İstenen Becerilerin Öncelik Sıralaması

Beceriler	Akraba-Eş Dost	Gazete-İlan vb.	İnternet-Sosyal Medya	İŞKUR Aracılığıyla	Genel Toplam
Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe	1	2	1	1	1
Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	2	1	3	2	2
İletişim ve İfade Yeteneği	3	3	2	3	3
Takım Çalışması	5	6	4	4	4
Bilgisayar kullanımı	4	5	5	5	5
Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	6			7	6
Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	7	4		6	7
Yabancı Dil	8				8
Satış ve Pazarlama Becerisi	9				9

Kaynak: İPA 2016

Açık işlerde talep edilen asgari eğitim seviyesinden sonra işverenlerin istihdam etmeyi düşündüğü işgücünde aranılan beceriler de planlanacak politikalar için stratejik alanı oluşturmaktadır.

Batman ilinde genel olarak açık işlerde istenen becerilerde ilk sırada Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe becerisi gelmektedir. İkinci sırada ise Fiziki ve Bedensel Yeterlilik ve daha sonra İletişim ve İfade Yeteneği, Takım Çalışması, Bilgisayar Kullanımı, Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme, Hesap Yapabilme (Analitik Beceri), Yabancı Dil ve Satış ve Pazarlama becerisi gelmektedir.

Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe sadece gazete-ilan vb. arama kanalı için ilk sırada değil ikinci sırada yer almıştır. Diğer bütün arama kanalları için bu beceri hep ilk sırada yerini almıştır.

Tablo 20: Meslek Gruplarına Göre Açık İş Sayısı

Meslek Grubu	Açık İş Sayısı
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	5
Hizmet ve Satış Elemanları	5
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	57
Profesyonel Meslek Mensupları	22
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	26
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	2
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	251
Genel Toplam	**369**

Kaynak: İPA 2016

Batman ilinde açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde; en fazla Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubunda olduğu tespit edilmiş olup bu gruptaki açık iş sayısının toplam açık iş sayısı içindeki oranı yüzde 68'dir. İkinci sırada Nitelik Gerektirmeyen Meslekler meslek grubu bulunmaktadır.

Açık sayısının yanında daha çok açık iş oranları önemlidir. Tablo 21'de meslek gruplarına göre açık iş oranları bulunmaktadır.

Batman ili için tespit edilen yüzde 1,8 açık iş oranı meslek grupları bazında da değerlendirildiğinde açık iş oranının en yüksek oranda yüzde 3,6 ile Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar meslek grubunda olduğu görülmektedir. Daha sonra ise sırayla Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar ile Nitelik Gerektirmeyen Meslekler gelmektedir.

Tablo 21: Meslek Gruplarına göre Açık İş Oranları

Meslek Grupları	Açık İş Oranı
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	3,6%
Sanatkârlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	1,5%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	1,3%
Profesyonel Meslek Mensupları	1,0%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	0,4%
Hizmet Ve Satış Elemanları	0,3%
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	0,1%
Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları	0,0%
Yöneticiler	0,0%
Genel Toplam	**1,8%**

Kaynak: İPA 2016

Özellikle Yöneticiler ve Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları meslek grubunda açık iş olmadığından açık iş oranı da sıfır görünmektedir.

İl geneli açık iş oranının üstünde bulunan tek meslek grubu Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar meslek grubu mensuplarıdır.

Tablo 22: Açık İşlerin Meslek Gruplarına ve Cinsiyet Göre Dağılımı

Meslek Grubu	Kadın	Erkek	Fark etmez	Genel Toplam
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	25,0%	0,0%	0,9%	1,4%
Hizmet ve Satış Elemanları	12,6%	12,4%	0,0%	1,4%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	37,3%	0,0%	16,6%	15,5%
Profesyonel Meslek Mensupları	12,4%	0,0%	6,5%	6,0%
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	0,0%	46,2%	3,4%	7,1%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	12,6%	0,0%	0,3%	0,6%
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	0,0%	41,4%	72,3%	68,0%
Genel Toplam	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**

Kaynak: İPA 2016

İşverenler kadın işgücü tercihinde bulundukları açık işlerinde yüzde 37,3 oranında Nitelik Gerektirmeyen Meslekler; yüzde 25 Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar; yüzde 12,6 oranı ile Hizmet ve Satış Elemanları ve Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları meslek gruplarında istihdam etmek istediğini bildirmişlerdir. Erkek işgücü taleplerinin ise Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubunda daha fazla olduğu görülmektedir. Örneğin; Sanatkârlar ve

İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubunda kadın işgücü tercihinde bulunulan açık işlerde hiç talep bulunmazken, erkek işgücü taleplerinde yüzde 46,2'si bu meslek grubunda verilmiştir.

Ayrıca yukarıdaki tabloda görülen oranlardan farklı olarak Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubu, herhangi bir cinsiyet tercihinde en fazla oranda bulunmayan bir alan olmuştur. Zira bu meslek grubundaki açık işlerin yüzde 72,3'ünde işverenler "fark etmez" seçeneğini tercih etmişlerdir.

En fazla oranda erkek işgücü tercihinde bulunulmuş olan meslek grupları ise Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar ve Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grupları olmuştur.

Tablo 23'te ise meslek gruplarında talep edilen beceriler öncelik sıralamasına göre sıralanmıştır. Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar için ilk sırada Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe, ikinci sırada Bilgisayar kullanımı gelmiştir. Daha sonra ise İletişim ve İfade Yeteneği ve Fiziki ve Bedensel Yeterlilik becerisi ön plana çıkmıştır.

Hizmet ve Satış Elemanları için ise ilk sırada Fiziki ve Bedensel Yeterlilik, daha sonra Bilgisayar kullanımı ile Yabancı Dil becerileri önemlidir.

Nitelik Gerektirmeyen Mesleklerde Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe ve İletişim ve İfade Yeteneği ön plana çıkmıştır.

Profesyonel Meslek Mensupları ise herhangi bir becerinin talep edilmediği tek meslek grubu olmuştur.

Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubunda ilk öncelik Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilmektir.

Tablo 23: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerde Talep Edilen Beceri Düzeyi

Beceriler	Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	Hizmet ve Satış Elemanları	Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	Profesyonel Meslek Mensupları	Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	Genel Toplam
Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe	1	6	1	*	2	2	3	2
Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	3	1	3	*	7	1	*	1
İletişim ve İfade Yeteneği	2	5	2	*	3	3	*	3
Takım Çalışması	*		4	*		*	*	4
Bilgisayar kullanımı	4	2	*	*	4	4	1	5
Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	5	*	*	*	1	5	2	7
Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	*	7	*	*	6	*	4	6
Yabancı Dil	*	3	*	*	5	*	*	*
Proje Tabanlı Çalışma	*	4	*	*	*	*	*	*

Kaynak: İPA 2016

- * İşareti İle doldurulan yerler herhangi bir beceri istenmediğinden bu yerler boş bırakılmıştır. Belirtilen yerlere ‘’0’’ yazılmamasının sebebi ise değerlendirme kapsamında derecelendirmenin 1 ve 10 arasında seçilim yapılmasından kaynaklanmaktadır.

Tablo 24: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları

Meslek Grupları	Akraba-Eş Dost	Gazete-İlan vb.	İnternet-Sosyal Medya	İŞKUR aracılığıyla	Özel İstihdam Büroları
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	100,0%	39,6%	0,0%	20,6%	0,0%
Hizmet ve Satış Elemanları	100,0%	40,7%	40,7%	0,0%	0,0%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	100,0%	24,7%	5,2%	91,3%	0,0%
Profesyonel Meslek Mensupları	100,0%	27,0%	0,0%	46,0%	0,0%
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	100,0%	41,7%	0,0%	35,5%	0,0%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	96,0%	33,6%	4,0%	89,4%	0,0%

Kaynak: İPA 2016

Meslek gruplarına göre açık işlerin aranma kanalları değerlendirilecek olursa; İŞKUR'un en yüksek oranda kullanıldığı meslek grubu Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları olmuştur. Bu meslek grubundaki açık işlerin yüzde 100 İŞKUR aracılığıyla işgücü piyasasına sunulmuştur.

Bu tabloda öne çıkan bir diğer husus arama kanalları içinde meslek grupları bazında en yüksek oranda kullanılan iki arama kanalı mevcuttur. Bunlardan birisi Akraba-Eş Dost diğeri de İŞKUR'dur. İŞKUR'un en çok kullanıldığı meslek grubu sadece Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları olmuştur. Bu meslek grubunda açık işlerin yüzde 100'ü İŞKUR'a iletilmiştir.

Tablo 25: En Fazla Açık İş Olan Meslekler ve Bu Mesleklerden İstenen Beceri Sıralaması

Meslekler	Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe	Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	Takım Çalışması	Proje Tabanlı Çalışma	İletişim ve İfade Yeteneği	Bilgisayar kullanımı	Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme
Makineci (Dikiş)	2	1	3	5	4	*	6
Ortacı/Ayakçı (Tekstil)	1	4	2	3	*	*	*
Ütücü	1	4	2	3	*	*	*
Hemşire	2	*	1	*	*	3	*
Trikotajcı/Endüstriyel Örmeci	1	*	2	3	*	*	*
Geri Dönüşüm İşçisi	1	2	*	*	*	*	*
İplik Temizleme İşçisi	3	1	2	*	*	*	*
Remayöz Makinesi Operatörü/Remayözcü (Düz Örme Hazır Giyim)	3	1	2	*	*	*	*
Gaz Altı Kaynakçısı	3	1	*	*	2	*	*
Plastik Doğramacı /PVC Doğrama-İmalat Ve Montajcısı	2	1	*	*	*	3	*

Kaynak: İPA 2016

* İşareti İle doldurulan yerler herhangi bir beceri istenmediğinden bu yerler boş bırakılmıştır. Belirtilen yerlere ‘‘0’’ yazılmamasının sebebi ise değerlendirme kapsamında derecelendirmenin 1 ve 10 arasında seçilim yapılmasından kaynaklanmaktadır.

Tablo 25'te Batman ilinde açık işi olan meslekler özelinde talep edilen becerilerin öncelik sıralaması bulunmaktadır. Makineci (Dikiş) mesleğinde becerilerdeki ilk öncelik Fiziki ve Bedensel Yeterlilik yer almaktadır. Ortacı/Ayakçı (Tekstil) mesleğinde ise talep edilen becerilerin başında Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe gelmektedir.

Tablo 26: Cinsiyet Bazında En Çok Açık İş Olan Meslekler

Kadın	Erkek	Genel Toplam
Temizlik Görevlisi (Hastane)	Kepçe Operatörü	Makineci (Dikiş)
Sekreter	Plastik Doğramacı /PVC Doğrama-İmalat Ve Montajcısı	Ortacı/Ayakçı (Tekstil)
Aşçı	Gaz Altı Kaynakçısı	Ütücü
Sigorta Eksperi	Bireysel Ve Ticari Klima Sistemleri Montaj Ve Servis Elemanı	Geri Dönüşüm İşçisi
İngilizce Öğretmeni	Camcı(Bina)	Trikotajcı/Endüstriyel Örmeci
	PVC Doğramacı	Hemşire
	Garson (Servis Elemanı)	İplik Temizleme İşçisi
	Satış Danışmanı	Remayöz Makinesi Operatörü/Remayözcü (Düz Örme Hazır Giyim)
	Otomotiv Kaporta İşçisi	Kepçe Operatörü
		Plastik Doğramacı /PVC Doğrama-İmalat Ve Montajcısı

Kaynak: İPA 2016

Batman ilinde en fazla açık iş olan meslekler; Makineci (Dikiş), Ortacı/Ayakçı (Tekstil) ve Ütücü meslekleridir.

İşverenlerin açık işlerinde kadın işgücü tercihinde bulundukları en fazla açık iş olan meslekler ise Temizlik Görevlisi (Hastane), Sekreter ve Aşçıdır.

Açık işlerde erkek işgücü tercihinin olduğu en fazla açık iş olan meslekler de Kepçe Operatörü, Plastik Doğramacı /PVC Doğrama-İmalat Ve Montajcısı ve Gaz Altı Kaynakçısı meslekleridir.

Tablo 27: Açık İşlerde Cinsiyete Göre İstenen Beceriler

Beceriler	Kadın	Erkek	Fark etmez	Genel Toplam
Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe	1	2	1	1
Takım Çalışması	3	6	2	2
Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	4	1	3	3
Proje Tabanlı Çalışma			4	4
İletişim ve İfade Yeteneği	2	4	5	5
Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme		5	6	6
Bilgisayar kullanımı	5	3	7	7
Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)		7	8	8
Satış ve Pazarlama Becerisi		8		9

Kaynak: İPA 2016

Kadın ve erkekler için genel toplama göre becerilerde öncelik sıralaması ilk iki sırada farklılık göstermektedir. Kadınlarda ilk öncelik Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe becerisi iken, erkeklerde ilk öncelik Fiziki ve Bedensel Yeterlilik olarak tespit edilmiştir. Herhangi bir cinsiyet tercihinde bulunulmayan açık işlerde ise ilk öncelik Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe, ikinci öncelik de Takım Çalışması becerisi olarak görülmektedir.

TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

Araştırma kapsamında işverenlere son 1 yıl içerisinde hangi mesleklerde eleman temininde güçlük çektikleri, temininde güçlük çektikleri eleman sayısı ve bunun nedenleri sorulmuştur. Derlenen verilerle Batman ili işgücü piyasasının talep kısmını daha net görmek hedeflenmektedir. İşverenlerin karşılamakta güçlük çektiği mesleği, sayısını ve hangi nedenlerden ötürü aradığı çalışanı temin edemediğini bilmek, ilin istihdam politikasına da yön vereceğinden araştırmanın temininde güçlük çekilen meslekler bölümü önemli bilgiler içermektedir. Bu kapsamda bu bölümde temininde güçlük çekilen meslekler, sektörler ve meslek grupları bazında incelenecektir.

Şekil 24: Eleman Temininde Güçlük Çeken İşyeri Oranı

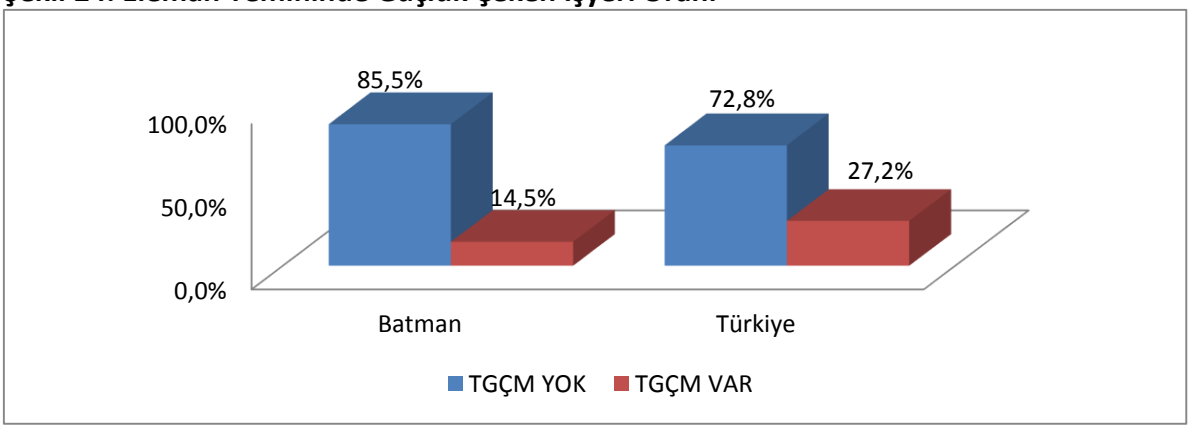

Kaynak: İPA 2016

Araştırma kapsamında yapılan ziyaretler sonucu Türkiye geneli 20 + istihdamlı 95 bin 620 işyerine ulaşılmıştır. Bu işyerlerinden 25 bin 970 tanesinde eleman temininde güçlük çekildiği tespit edilmiştir. Batman ilinde ise 20+ istihdamlı 436 işyeri çalışmaya cevap vermiş, bunlardan 63 tanesi temininde güçlük çekilen meslek olduğunu ifade etmişlerdir. Yüzde 14,5 ile Batman ilinin eleman temininde ülke genelinden daha az güçlük çektiği görülmektedir.

Şekil 255: Sektörlere Göre Eleman Temininde Güçlük Çeken İşyeri Oranı

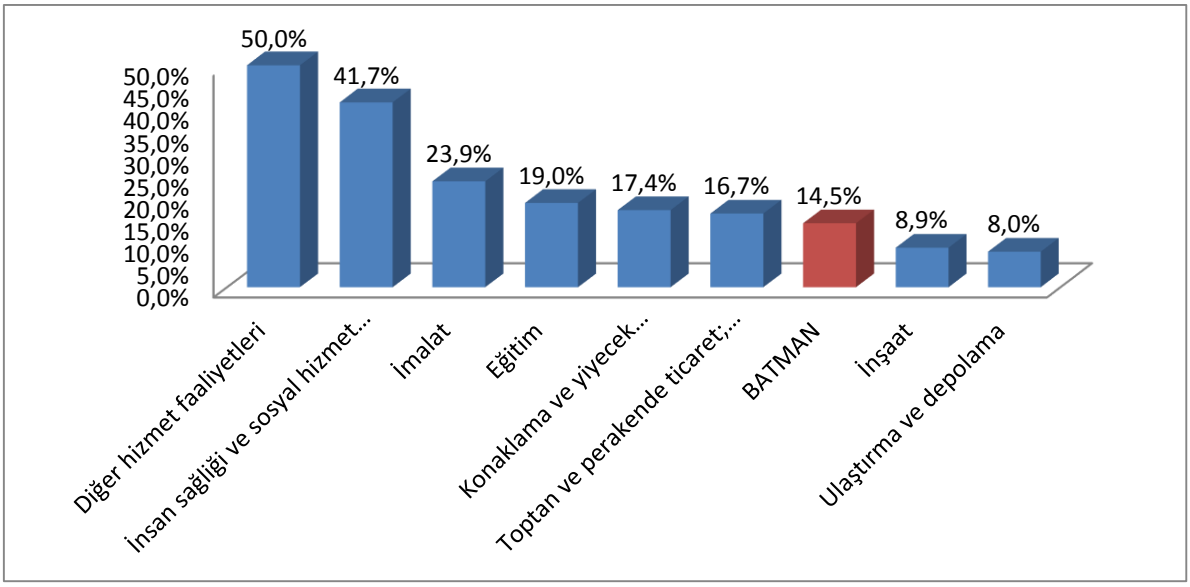

Kaynak: İPA 2016

Batman ilinde eleman temininde güçlük çeken işyerlerini Sektörel olarak incelediğimizde; Madencilik ve taş ocakçılığı, Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı, Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri, Bilgi ve iletişim, Gayrimenkul faaliyetleri, Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler, İdari ve destek hizmet faaliyetleri ve Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor sektörlerinde bulunan işyerlerinin eleman temininde güçlük çekmedikleri dikkat çeken bir husus olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun yanı sıra eleman temininde en fazla oranda güçlük çeken işyerlerinin Diğer hizmet faaliyetleri sektöründe olduğu görülmektedir. Söz konusu sektördeki mevcut işyerlerinin az olması ile birlikte bu alanda çalışabilecek yeterli beceriye sahip elemanın bulunamaması faktörleri, sektörün temininde güçlük çekme oranının yükselmesine neden olmuştur.

İnşaat sektörü gibi Batman ilinde işyeri sayısının yoğun olduğu bir sektörün eleman temininde güçlük çekilen işyeri oranının son sırada yer alması dikkat çekmektedir. Bu sonuç, bu sektörün ilde eleman temininde diğer sektörlere nazaran daha az zorluk çektiğini göstermektedir.

Tablo 28: Sektörlere Göre Eleman Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı

Sektörler	Temininde Güçlük Çekilen Eleman Sayısı
İmalat	267
İnsan Sağlığı Ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	38
İnşaat	35
Toptan Ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının Ve Motosikletlerin Onarımı	33
Diğer Hizmet Faaliyetleri	14
Ulaştırma Ve Depolama	8
Konaklama Ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	6
Eğitim	6
Genel Toplam	**407**

Kaynak: İPA 2016

Batman ilinde 407 kişinin temininde güçlük çekildiği tespit edilmiştir. Temininde güçlük çekilen kişi sayıları, sektör bazında incelendiğinde İmalat sektöründe yoğunlaştığı görülmektedir. Bu sektörün temininde güçlük çektiği eleman sayısı, Batman ilinde toplam temininde güçlük çekilen sayının yüzde 65,6'sını oluşturmaktadır. Söz konusu sektörlerde çalışan sayısının fazla olması sebebi ile temininde güçlük çekilen kişi sayısı da fazladır. Öyle ki Batman ilinde toplam çalışanların yüzde 40,5 'ü bu sektörlerde çalışmaktadırlar. Araştırma sonuçlarına göre özellikle İmalat sektörü, Türkiye geneli verilerde de sayısal olarak mevcut istihdamı en fazla olan ve eleman temininde de en çok güçlük çekilen sektör olarak karşımıza çıkmaktadır.

Şekil 26: Temininde Güçlük Çekilen Kişilerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı

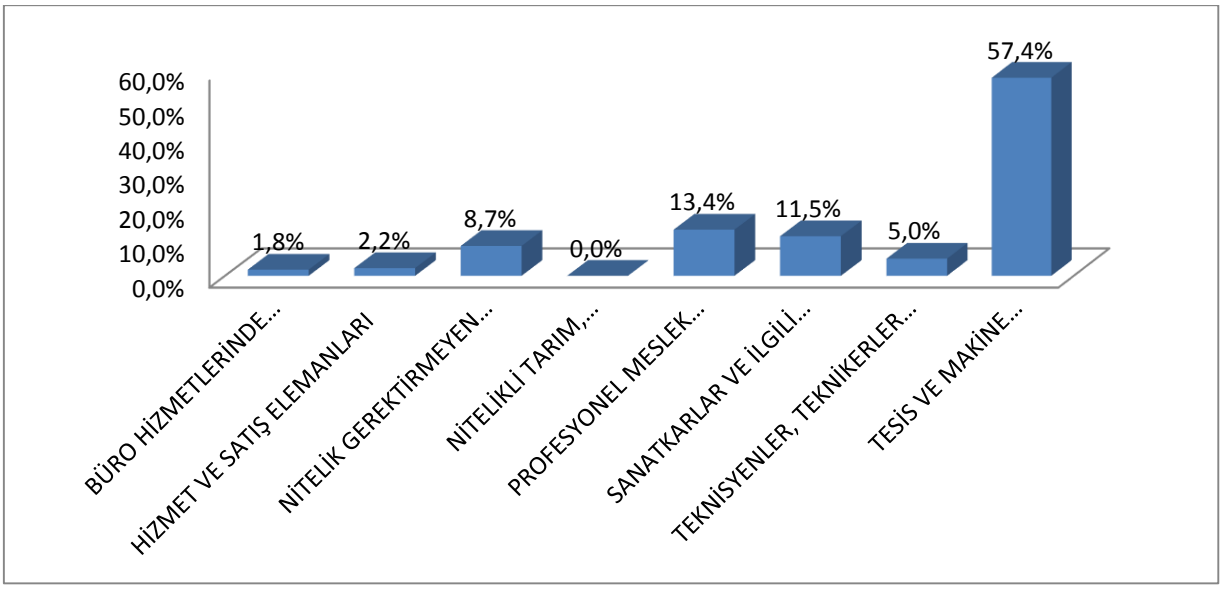

Kaynak: İPA 2016

Batman ilinde meslek gruplarına göre temininde güçlük çekilen kişilere bakıldığında en çok 233 kişi Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubunda yer aldıkları görülmektedir. Eleman temininde güçlük çekilen kişilerin yüzde 57,4'ü bu meslek grubunda yer almaktadır. Türkiye genelinde de 20 + istihdamlı işyerlerinde eleman temininde güçlük çekilme oranı bakıldığında Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar oranı yüzde 28,6 olup bu oran Batman ilinin yarısı kadardır.

Araştırma sonuçlarının gösterdiği bir başka sonuç ise Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları meslek grubu ülke genelinde eleman temininde en az güçlük çeken meslek grubu iken Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları meslek grubunda Batman ilinde bu meslek grubunda temininde güçlük çekilen kişiler bulunmamaktadır.

Tablo29: En Fazla Eleman Temininde Güçlük Çekilen Meslekler

Meslekler	TGÇM Dağılımı
Makineci (Dikiş)	34,1%
Trikotajcı/Endüstriyel Örmeci	12,3%
Hemşire	5,7%
Halı Yıkama İşçisi	4,9%
Geri Dönüşüm İşçisi	2,5%
Ebe	2,5%
Mekanik Bakım Onarımcısı	2,5%
Plastik Boru İmal İşçisi	1,6%
Tır-Çekici Şoförü	1,6%
Overlok Makinesi Operatörü (Overlokçu)	1,5%

Kaynak: İPA 2016

Batman ilinde temininde güçlük çekilen mesleklere bakıldığında ilk sırada 139 kişi ile Makineci (Dikiş) mesleği yer almaktadır. Bu mesleği sırasıyla 50 kişi ile Trikotajcı/Endüstriyel Örmeci, 23 kişi ile Hemşire meslekleri takip etmektedirler.

Makineci (Dikiş), Müşteri Temsilcisi, Trikotajcı/Endüstriyel Örmeci, Overlok Makinesi Operatörü (Overlokçu), Halı Yıkama İşçisi mesleklerinin aynı zamanda açık işi en çok olan meslekler arasında ilk onda yer alması, ilin istihdam politikalarına yön vermesi adına dikkate değer bir bilgi şeklindedir. Aynı zamanda imalat sektöründe Tekstil alanın Batman İlinde gelişmekte olduğunu göstermektedir.

Şekil 27: TGÇM Nedenlerinin Dağılımı

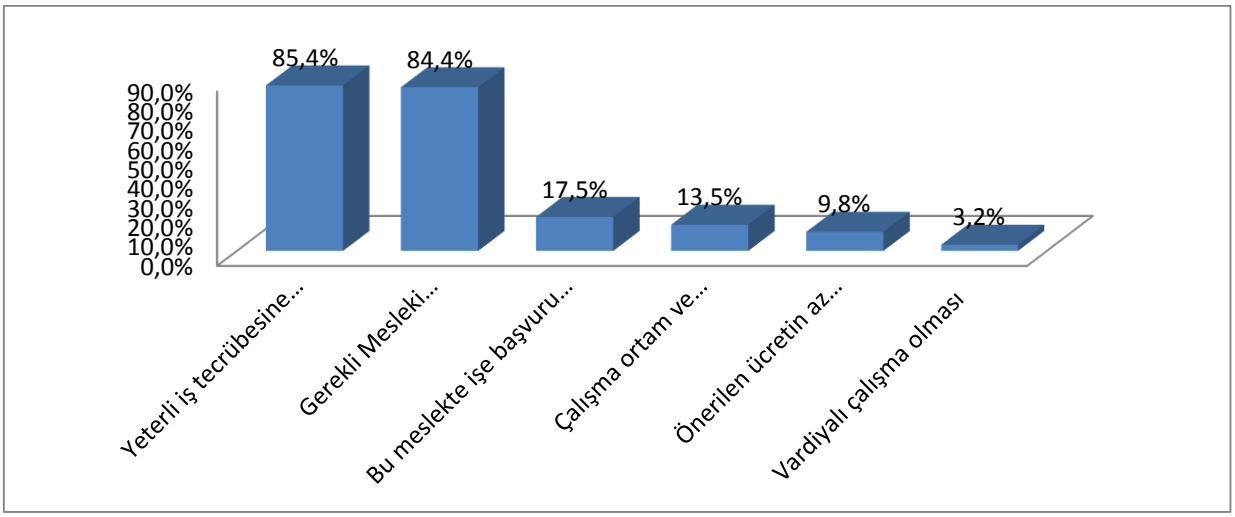

Kaynak: İPA 2016

Batman ilinde temininde güçlük çekilme nedenlerine bakıldığında ilk sırada Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması yer almaktadır. Bu neden Türkiye geneli 20 + istihdamlı işyerlerinin TGÇM Nedenleri Dağılımı ile de benzerlik göstermektedir.

Mesleklere Göre TGÇM dağılımı incelenirken, açık işi en çok olan mesleklerle temininde güçlük çekilen mesleklerin benzerlik gösterdiği hatta birçoğunun bire bir aynı olduğu ifade edilmiştir. TGÇM Nedenlerinin Dağılımına bakıldığında ise ilk sırada Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması gelmektedir. Öyle ki bu nedeni ortadan kaldırmaya yarayacak doğru aktif işgücü politikaları üretilip, mevcut açık işler için gereken mesleki beceriye/niteliğe sahip bireyler sağlandığında sadece il geneli değil ülke çapında da talep ve arz dengelenmiş olacaktır.

Şekil 28: İşyeri Durumuna Göre TGÇM Nedenleri

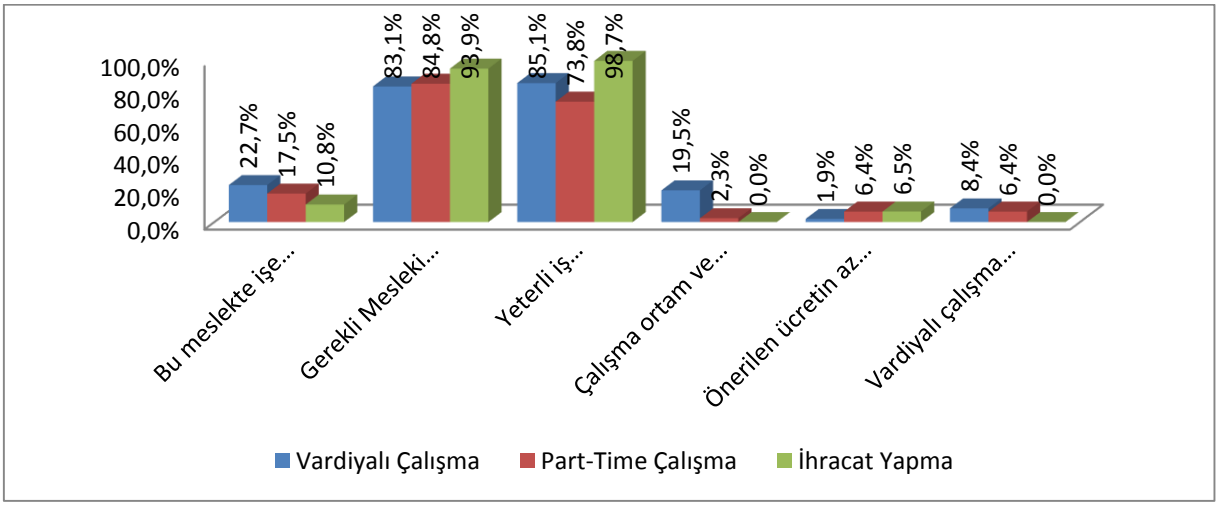

Kaynak: İPA 2016

Batman ilinde işyerlerinin part-time veya vardiyalı çalışanı olması, işyerinin ihracat yapıp yapmaması gibi işyeri durumuna göre eleman temininde güçlük çekme nedenlerine bakılacak olursa; her üç duruma sahip işyerlerinde de oranları değişmekle beraber TGÇM nedenlerinden ilk sırada Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması yer almaktadır. İhracat yapan işyerlerinde bu nedene ilişkin oranının yüzde 98,7 olarak hesaplanması ile biraz daha belirgindir. Ayrıca Batman ili hatta ülke geneli işyerlerinin eleman temininde güçlük çekmelerinin de aynı nedene dayanması sebebiyle, bu husus genel bir problem halini almaktadır.

Tablo 30: Meslek Gruplarına Göre Temininde Güçlük Çekilme Nedenleri

Meslek Grupları	Bu Meslekte İşe Başvuru Yapılmaması	Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması	Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması	Çalışma Ortam ve Koşullarının Beğenilmemesi	Önerilen Ücretin Az Bulunması	Vardiyalı Çalışma Olması
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	0,0%	71,4%	100,0%	14,9%	0,0%	0,0%
Hizmet Ve Satış Elemanları	11,0%	77,1%	89,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	0,0%	100,0%	100,0%	28,7%	0,0%	0,0%
Profesyonel Meslek Mensupları	79,3%	50,4%	37,2%	38,6%	5,5%	23,8%
Sanatkârlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	35,2%	80,0%	77,8%	8,5%	4,3%	0,0%
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	15,2%	100,0%	89,8%	0,0%	10,0%	0,0%
Genel Toplam	**17,5%**	**84,4%**	**85,4%**	**13,5%**	**9,8%**	**3,2%**

Kaynak: İPA 2016

Batman ilinde meslek gruplarına göre temininde güçlük çekme nedenlerine bakılacak olursa Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması nedeni en çok tercih edilen nedenlerdendir. Öyle ki, yedi meslek grubundan üç tanesi için en yüksek oranda söz konusu neden işaretlenmiştir.

Tablo 31: Mesleklere Göre Temininde Güçlük Çekilme Nedenleri

Meslekler	Bu Meslekte İşe Başvuru Yapılmaması	Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması	Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması	Çalışma Ortam ve Koşullarının Beğenilmemesi	Önerilen Ücretin Az Bulunması	Vardiyalı Çalışma Olması
Makineci (Dikiş)	0,0%	85,0%	100,0%	11,2%	18,4%	0,0%
Trikotajcı/Endüstriyel Örmeci	0,0%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Hemşire	87,0%	43,5%	43,5%	43,5%	13,0%	56,5%
Halı Yıkama İşçisi	0,0%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Geri Dönüşüm İşçisi	0,0%	100,0%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%
Ebe	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%
Mekanik Bakım Onarımcısı	0,0%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Plastik Boru İmal İşçisi	0,0%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Tır-Çekici Şoförü	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Overlok Makinesi Operatörü (Overlokçu)	0,0%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%

Kaynak: İPA 2016

Batman ilinde eleman temininde güçlük çekilen mesleklerin nedenlerine bakıldığında, Trikotajcı/Endüstriyel Örmeci, Halı Yıkama İşçisi, Geri Dönüşüm İşçisi, Mekanik Bakım Onarımcısı, Plastik Boru İmal İşçisi, Tır-Çekici Şoförü ve Overlok Makinesi Operatörü (Overlokçu) meslekleri olmak üzere toplam on meslekten altı tanesinin temininde güçlük çekilme nedenlerinin en yüksek oranda Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması olduğu görülmektedir. Tır-Çekici Şoförü mesleğinin ise temininde güçlük çekilmesinin tek bir nedeni olduğu tablodan görülmekte olup Bu Meslekte İşe Başvuru Yapılmaması neden olarak belirlenmiştir. Diğer yandan Garson (Servis Elemanı) mesleğinin temininde güçlük çekilmesinin nedenleri arasında Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması nedeni söz konusu meslekte en yüksek orana sahip olup bu haliyle diğer mesleklerin nedenlerinden farklılık göstermektedir.

GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ

Ekonomilerde gelecek dönem istihdam eğilimini belirlemek, işgücü piyasasında oluşacak dalgalanmaları önceden görmek ve buna yönelik politikalar geliştirmek için önemli bir araçtır. İşgücü

Piyasası Araştırmaları da bu minvalde işverenlere bir sonraki yıl öngördükleri istihdam tahminlerini meslek bazında sorarak gelecek dönem istihdam eğilimleri belirlenmektedir.

Bu bölümde Batman ilinde 2016 Yılı Nisan-Mayıs dönemi ile bir sonraki yıl aynı döneme tekabül eden zaman aralığı boyunca çalışan sayılarında ne gibi farklılıklar beklendiği, farklılaşmaların hangi mesleklerde ve sektörlerde olacağına dair tahminler üzerinde durulacaktır. Mevsimsel etkileri dışarıda bırakmak adına işverenlere tam bir yıllık dönem içindeki tahminleri sorulmuştur.

Çalışma kapsamında işverenlere yöneltilen "30 Nisan 2017 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı/azalışı bekliyor musunuz?" sorusuna Türkiye genelinde işyerlerinin yüzde 16,1'i istihdamın artacağı yönünde cevap verirken Batman ilinde işverenlerin yüzde 14,4'ü istihdamın artacağını öngörmüştür. Başka bir ifadeyle 10 işyerinden Türkiye genelinde yaklaşık 2'si istihdamın artacağını öngörürken Batman da bu sayı yakın olup işverenlerin yakın dönemde istihdam artışına olumlu baktıkları görülmektedir. Öte yandan istihdamın azalacağını düşünen işveren oranı, ülke geneli ile aynı olup yüzde 1,6 olarak öngörülmüştür.

Tablo 28: Sektörlere Göre İşverenlerin İstihdam Beklentileri

Sektörler	Artacak	Azalacak	Değişmeyecek	Fikrim Yok
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	33,33%	0,00%	66,67%	0,00%
İmalat	28,01%	3,11%	65,73%	3,15%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	20,00%	0,00%	80,00%	0,00%
Toptan ve Perakende Ticaret	18,06%	0,00%	75,00%	6,95%
Eğitim	9,52%	4,76%	80,95%	4,76%
İnşaat	8,92%	0,99%	80,18%	9,91%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	8,71%	0,00%	91,29%	0,00%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	8,33%	0,00%	91,67%	0,00%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	8,33%	0,00%	83,33%	8,33%
Ulaştırma ve Depolama	8,02%	0,00%	83,95%	8,02%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	5,13%	2,56%	73,80%	18,51%
Gayrimenkul Faaliyetleri	0,00%	0,00%	100,00%	0,00%
Bilgi ve İletişim	0,00%	0,00%	100,00%	0,00%
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	0,00%	0,00%	50,00%	50,00%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	0,00%	0,00%	100,00%	0,00%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	0,00%	25,00%	50,00%	25,00%
Genel Toplam	14,4%	1,6%	76,5%	7,4%

Kaynak: İPA 2016

Sektörlere göre istihdam eğilimi incelendiğinde en yüksek oranda artış bekleyen işverenlerin sırasıyla Madencilik ve Taş Ocakçılığı, İmalat, Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı ve Toptan ve Perakende Ticaret sektörlerinde olduğu görülmektedir. Özellikle Madencilik ve Taş Ocakçılığı ve İmalat sektörlerindeki mevcut işyerlerinin yaklaşık yarısının istihdamın artacağı yönünde tahminde bulunması, bu sektörlerin önümüz yıl Batman 'da işgücü piyasasında önemli ölçüde dalgalanmalar oluşturabileceğini göstermektedir.

Sektörlerin istihdam eğiliminde dikkat çeken diğer bir husus ise Gayrimenkul Faaliyetleri, Bilgi ve İletişim ve Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor sektörlerinde bulunan tüm işyerleri gelecek dönem için herhangi bir öngörüde bulunamamışlardır.

Tablo 29: Sektörlere Göre Net İstihdam Değişimi

Sektörler	Net İstihdam Değişimi	NİDO
İmalat	606	7,5%
Toptan ve Perakende Ticaret	110	6,2%
İdari Ve Destek Hizmet Faaliyetleri	104	5,0%
İnşaat	74	3,9%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	28	4,2%
Ulaştırma ve Depolama	27	1,7%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	25	12,6%
Madencilik Ve Taş Ocakçılığı	12	13,2%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi Ve Dağıtımı	7	1,5%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	5	0,3%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	-5	-2,5%
Eğitim	-35	-3,3%
Genel Toplam	**958**	**4,8%**

Kaynak: İPA 2016

Türkiye genelinde 20 + istihdamlı işyerlerinde 2017 Nisan-Mayıs dönemlerinde 2016 Nisan-Mayıs dönemine göre istihdamın yüzde 2,8 artacağı beklenmekte olup Batman ise bu oran, yüzde 4,8 olup ülke geneline göre artışta daha fazla eğilim göstermektedir.

Diğer Hizmet Faaliyetleri ve Eğitim sektörleri dışındaki tüm sektörlerde artış tahmin edilmektedir. Sayısal olarak artışın daha fazla İmalat sektöründeki artıştan kaynaklanacağı öngörülmektedir. Öyle ki Batman'da beklenen 958 kişilik istihdam artışının yaklaşık yüzde 63'ü bu sektörde gerçekleşeceği tahmin edilmektedir.

Net istihdam değişim oranlarına göre ise çalışan sayılarındaki farklılık, bu sıralamayı değiştirmektedir. Öyle ki en yüksek net istihdam değişim oranı, Madencilik ve Taş Ocakçılığı

sektörüne ait iken İmalat sektörü sıralamada daha alt sıralarda yer almakla beraber en düşük net istihdam değişim oranının İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektörüne ait olduğu görülmektedir.

Tablo 30: Meslek Gruplarına Göre Net İstihdam Değişimi

Meslek Grubu	Net İstihdam Değişimi	NİDO
Tesis Ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	581	8,6%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	109	2,4%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	101	7,5%
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	97	5,6%
Hizmet ve Satış Elemanları	53	3,1%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	26	1,7%
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	0	0,0%
Yöneticiler	-2	-0,7%
Profesyonel Meslek Mensupları	-7	-0,4%
Genel Toplam	**958**	**4,8%**

Kaynak: İPA 2016

Meslek gruplarına göre net istihdam değişimi incelendiğinde; Türkiye geneli 20 + istihdamlı işyerlerinde net istihdam değişimi en yüksek meslek grubu, Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar olarak tespit edilmiştir. Batman ilinde ise benzer tespitle ilk sırada aynı meslek grubu yer alırken sayısal olarak en çok artış, sırasıyla Tesis Ve Makine Operatörleri ve Montajcılar, Nitelik Gerektirmeyen Meslekler ve Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar meslek gruplarında beklenmektedir. Bu üç meslek grubunun net istihdam artış beklentisinin toplamı, Batman ilinde beklenen tüm artışın yüzde 82,5'ini oluşturmaktadır.

Ne artış nede azalış beklentisi olmayan Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanlarıdır.

Meslek gruplarına göre net istihdam değişimi incelendiğinde Batman İlinde net istihdamda azalış Yöneticiler ve Profesyonel Meslek Mensupları meslek gruplarıdır.

Net istihdam değişim oranlarına göre ise çalışan sayılarındaki farklılık, Tesis Ve Makine Operatörleri ve Montajcılar ile Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar meslek gruplarını ilk sıralara yükseltmektedir.

Tablo 31: En Fazla İstihdam Artışı/Azalışı Beklenen Meslekler

Net İstihdam Artışı Beklenen Meslekler	Net İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler
Makineci (Dikiş)	Minibüs Şoförü
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	Orta Öğretim Öğretmeni
Trikotajcı/Endüstriyel Örmeci	Beden İşçisi (Taşıma, Yükleme-Boşaltma)
Ütücü	İnşaat Kalıpçısı (Ahşap)
Ortacı/Ayakçı (Tekstil)	İş Makineleri Operatörü
Şoför-Yük Taşıma	Elektrikli Ev Aletleri Bakım Ve Tamircisi
Temizlik Görevlisi	Isıtma Ve Sıhhi Tesisatçı
Dokuma Konfeksiyon Makineci	Taş Duvarcı-İnşaat)
Servis Şoförü (Okul)	Plastik Doğramacı /PVC Doğrama-İmalat Ve Montajcısı
Satış Danışmanı	Okul Müdürü

Kaynak: İPA 2016

Batman ilinde gelecek dönem, en fazla istihdam artışı olması beklenen meslekler sırasıyla, Makineci (Dikiş), Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi, Trikotajcı/Endüstriyel Örmeci, Ütücü Ortacı/Ayakçı (Tekstil) meslekleri olup, Minibüs Şoförü, Orta Öğretim Öğretmeni, Beden İşçisi (Taşıma, Yükleme-Boşaltma) İnşaat Kalıpçısı (Ahşap) mesleklerinde ise azalış beklenmektedir.

Geçtiğimiz yıl istihdam artışı beklenen mesleklerle bu yılı karşılaştırdığımızda Makineci (Dikiş), Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi ve Trikotajcı/Endüstriyel Örmeci meslekleri istihdam artışı beklenen ilk on meslekte yine yer almaktadır. Buradan Batman ili için bu mesleklerin son iki yıldır önemini korumaya devam ettiği anlaşılmaktadır.

Bunun yanı sıra Batman ilinde istihdam artışı beklenen Satış Danışmanı mesleği ile Şoför- Yük Taşıma meslekleri, Türkiye geneli 20+ istihdamlı işyerlerinde de istihdam artışı beklenen ilk on meslek içerisinde yer almaktadır. Bu minvalde hem Batman ili için hem de ülke geneli için bu mesleklerde daha fazla istihdam sağlanacağı öngörülmektedir.

Şekil 29: İşyeri Özellikleri Bakımından NİDO

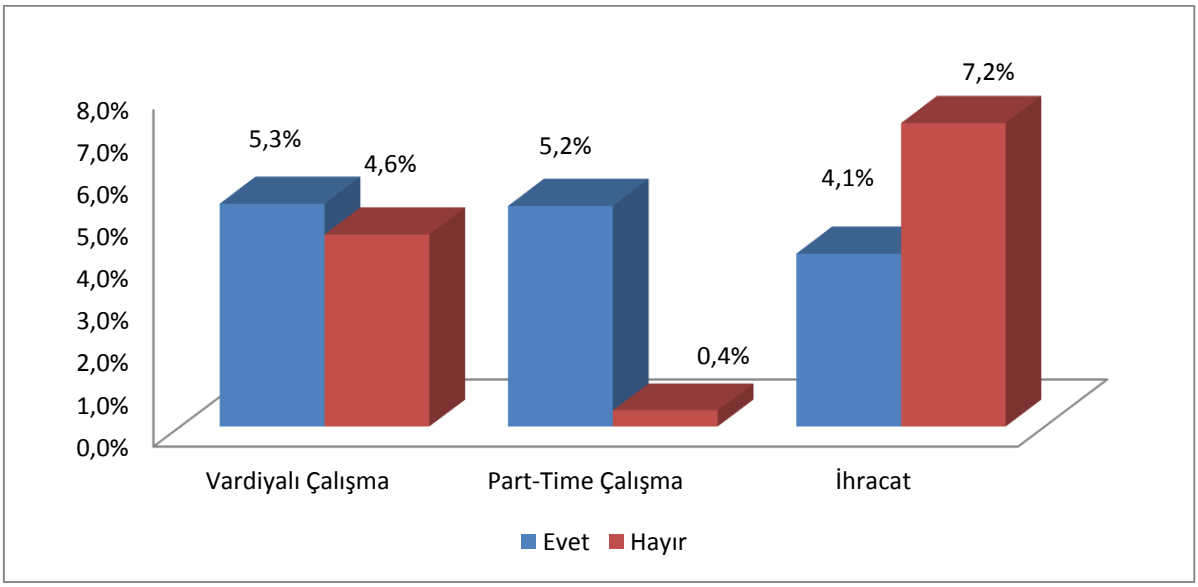

Kaynak: İPA 2016

İşyeri özellikleri bakımından net istihdam değişim oranlarına bakıldığında vardiyalı çalışma veya ihracat yapma olmak üzere iki özelliğe sahip işverenlerin benzer eğilimler sergilediğini görmekteyiz. Batman ili için yüzde 4,8 olan net istihdam değişim oranı, bu üç özelliğe sahip işyerlerinin üç türünde de birbirine yakın olarak hesaplanmaktadır. Bu da vardiyalı çalışma, part-time çalışma veya ihracat yapan işverenlerin önümüz dönem, bu üç özelliğe de sahip olmayan işverenlere nazaran daha düşük istihdam artışı beklediğini göstermektedir.

Bu sonuç, Türkiye geneli 20 + istihdamlı işyerleri için de geçerli olup ülke geneli yüzde 2,8 net istihdam değişim oranından, bu üç özellikten birine sahip olan işyerlerinin net istihdam değişim oranları, daha düşük olarak hesaplanmıştır.

Şekil 29: İşverenlerin Bir Yıl Sonraki İstihdam Değişim Beklentilerine Göre Beş Yıl Sonraki Beklentileri

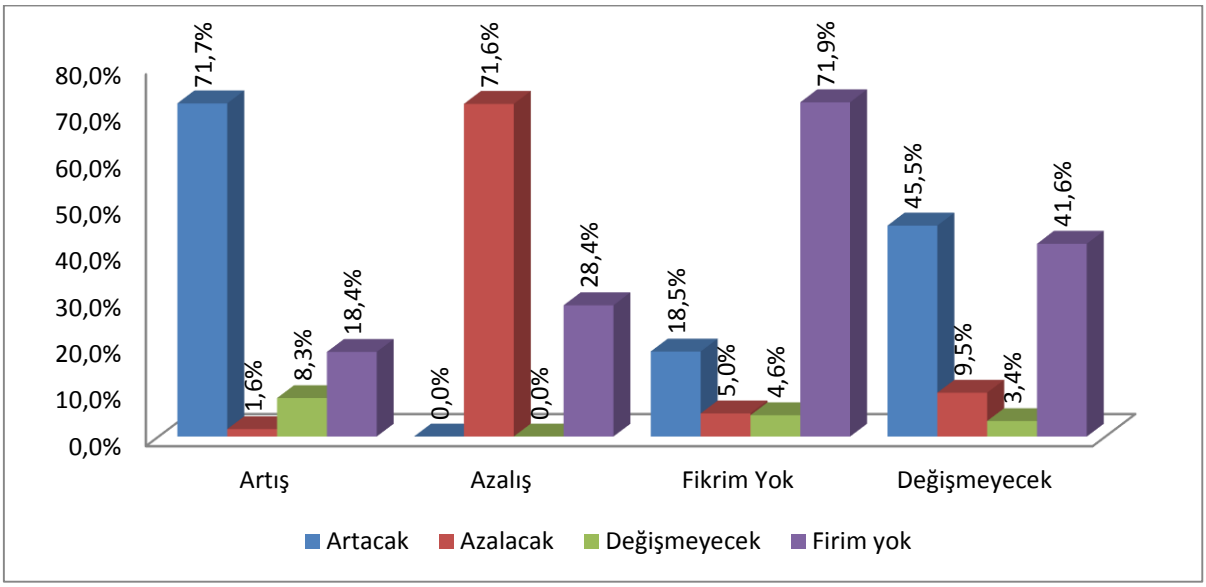

Kaynak: İPA 2016

Batman ilinde işverenlerin bir yıl sonraki istihdam değişim beklentilerine göre beş yıl sonraki istihdam değişim beklentileri incelendiğinde işveren beklentilerinin birbirleriyle örtüştükleri görülmektedir. Bir yıl sonrası için istihdam artışı bekleyen işverenler toplam işverenlerin yüzde 14,4'ünü oluşturmaktadır. Bir yıl sonra artış bekleyen işverenlerin ise yüzde 71,7 'sinin beş yıl sonrası için artış beklediği görülmekte iken yüzde 2'si ise azalış beklediği görülmektedir. Buradan işverenlerin yüzde 1,6'sının önümüzdeki dönemde istihdam artışı beklerken uzun vadede azalış beklemekte oldukları anlaşılmaktadır.

Bir yıl sonrası için istihdam azalışı bekleyen işverenler toplam işverenlerin yüzde 71,6'sını oluşturmaktadır. Önümüzdeki dönemde istihdam azalışı bekleyen işverenlerin yüzde 76,6'sı beş yıl sonrası için de azalış beklemektedir. Bunun yanı sıra kısa vadede istihdam azalışı bekleyen işverenler beş yıl sonrası için istihdam artışı beklememektedir.

Önümüzde ki dönemde istihdamın değişmeyeceğini ifade eden işverenler, toplam işverenlerin yüzde 76,3'ünü oluşturmaktadırlar. Bunlardan yüzde 3,4'lük kısmı ise hem kısa vadede hem de beş yıl sonrasında yine istihdamın mevcut durumunu koruyacağını ifade etmişlerdir.

Bu minvalde araştırma sonuçlarına göre işverenlerin bir yıl sonraki istihdam değişim beklentileri ile beş yıl sonraki beklentileri birbirleriyle tutarlı olup önümüzdeki dönem için işveren hangi beklenti içindeyse beş yıl sonra da aynı eğilimde olduğu anlaşılmaktadır.

SONUÇ

2016 yılında Batman ilinde gerçekleştirilen talep araştırması çerçevesinde öne çıkan amaçlardan bir tanesi en genel anlamı ile aktif işgücü politikalarının tümüne veri sağlamaktır. Diğer bir amaç ise işgücü piyasasında özellikle talep açısından ihtiyaç duyulan işgücünün eğitim ve becerilerini tespit etmek, işgücü arzı ve talebi arasındaki dengesizliğin giderilmesine yönelik politika ve önerilerin geliştirilmesine yardımcı olmaktır. Dolayısıyla bu raporun bulguları veri sağlama kapasitesi ve ihtiyaçların tespitine yönelik katkı ve öneriler açısından değerlendirilebilir.

Talep Araştırması, Batman ilinde istihdam ve işsizlik sorunlarının çözümüne yönelik işgücü yapısı ve sektörler bazında personel, eğitim, nitelik gibi ihtiyaçların belirlenmesine yönelik veri ve bilgi derlenmesini kolaylaştırıcı bir çalışma olmuştur. Özellikle il bazında işgücü piyasasına ilişkin verilerin az olması, talep Araştırması'nın katkılarını daha kıymetli hale getirmektedir. Ancak bu rapor çerçevesinde veri derleme ve değerlendirme anlamında yaşanan bazı sıkıntılar vardır. Bu sıkıntıların büyük çoğunluğu, özellikle işgücü piyasasına arz yönünden bakarken kullanılabilecek verilerin il özelinde değil, TRC3 bölgesi genelinde mevcut olmasıdır. Veri anlamında ikinci bir kısıtlılık ise işgücü talebi araştırmasının sadece 20 ve fazla çalışanı olan işyerlerine odaklanmasıdır. Bu anlamda iki tespit yapılabilir. Birincisi 1-19 kişi büyüklüğüne düşmüş işyerlerinin azımsanamayacak kadar çok olmasıdır. Dolayısıyla Talep Araştırması sonucunda yapılan analiz ve veri gruplamaları, 1-19 kişi çalıştıran sadece bazı işyerlerini kapsamıştır. İkinci tespit ise araştırma çerçevesinde görüşülen işyerlerinin toplam istihdam anlamında Batman özelinde 493 işyerinde beyan edilen 19 Bin 979 çalışanı kapsıyor olmasıdır. Yine de bu raporun sonuçlarına bu kısıtlılıklar göz önünde tutularak bakıldığında mevcut veriler ışığında bir takım değerlendirmeler ve öneriler yapmak mümkündür.

TRC3 bölgesinde işgücüne dâhil olmayan lise altı eğitimli kişilerin işgücüne dâhil olamamasındaki en büyük etken ev işleri ile meşgul olmalarıdır. Bu grup düşünülerek yapılacak mesleki eğitimler, bu gruptakilerin işgücüne dâhil olmasını sağlayacaktır.

Batman İŞKUR' a 2015 yılı itibari ile kayıtlı işsiz sayış 26 bin 140'dır. Kayıtlı işsizlerde kadın-erkek oranlarına bakıldığında kayıtlı işsiz erkek sayısı yüzde 51,4'ü oluştururken kadın sayısı ise yüzde 48,6'dır. Kayıtlı işsizlerin mesleki sıralamasında ilk üç sıra beden işçisi (genel), beden işçisi (temizlik) ve büro memuru (genel) mesleklerinden oluşmaktadır.

Batman ili 2015 yılı İŞKUR tarafından işe yerleştirilenler meslek durumlarına göre ilk beş sıra, Dokuma Konfeksiyon Makineci, Müşteri Hizmetleri Görevlisi/Asistanı, Makineci (Dikiş), Trikotajcı/Endüstriyel Örmeci ve Güvenlik Görevlisi mesleklerinden oluşmaktadır.

Batman İŞKUR' un 2015 yılında özel sektöre işe yerleştirmede etki oranı yüzde 10,64'tür..

Araştırma kapsamında Batman' da 436 işyerinde toplam 19.979 çalışan istihdam edilmektedir ve toplam çalışanların % 74' ü erkeklerden, % 26'sı kadınlardan oluşmaktadır. İşletme başına düşen ortalama çalışan sayısı 45,8'dir. Batman'daki işyerleri Türkiye geneline göre daha küçük ölçekli işyerleridir. Türkiye genelinde en fazla işyeri ve çalışan olan ilk üç sektörden İmalat sektörü ortalamanın üzerinde iken Toptan ve Perakende Ticaret ile İnşaat sektörleri ortalamanın altındadır. Batman'da ise bu üç sektör Türkiye geneli verileri ile aynı eğilimi göstermektedir.

Batman'da ortalama çalışan sayısı en yüksek sektörler sırasıyla Tesis ve Makine operatörleri ve Montajcılar, Nitelik Gerektirmeyen Meslekler ve Profesyonel Meslek Grupları sektörleridir.

Batman İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında ise Batman ilinde işyerlerine yapılan ziyaretler neticesinde, referans dönemi (8 Nisan-6 Mayıs 2016) esas alınmak üzere, var olduğu öğrenilen açık iş sayısı 369'dur. Batman'da ilinde en fazla açık iş oransal olarak yüzde 85,9 ile İmalat sektöründe yer almaktadır. İkinci olarak yüzde 4,33 ile Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı, üçüncü olarak yüzde 3,79 ile İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmetler sektörü gelmektedir. Bu sektörleri sırasıyla Eğitim, İnşaat, Diğer Hizmet Faaliyetleri ve Konaklama Ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektörleri izlemiştir. İmalat, Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı ve ile İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmetler sektörleri işyerlerinin yüzde 42,2'sini oluştururken açık işlerin yüzde 94'inin üzerinde paya sahip olmuşlardır. İmalat sektörü açık işlerde ön plana çıkan sektör olmuştur.

İdari ve destek hizmet faaliyetleri, Ulaştırma ve depolama, Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler, Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı, Madencilik ve taş ocakçılığı, Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri, Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor, Gayrimenkul faaliyetleri ve Bilgi ve iletişim sektörlerinde açık iş bulunmamaktadır.

Türkiye genelinde sektörel bazda açık iş sayısı Batman ili ile benzer bir durum arz etmekte ve ilk sırayı yüzde 40,5 ile İmalat sektörü, ikinci sırayı 10,4 ile İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri ve üçüncü sırayı ise yüzde 9,5 ile İnşaat sektörü yer almaktadır.

Batman ilinde açık iş oranı yüzde 1,8 ile Türkiye geneli açık iş oranı olan 1,5'e yakındır. Batman ile Türkiye genelinin açık işlerde istenen eğitim düzeylerinde en fazla talep edilen ilk iki eğitim düzeyi fark etmez ve lise ve altı şeklinde aynıdır. Bu sıralamadan sonra farklılaşma olmaktadır. Ayrıca Batman ilinde Yükseköğretim eğitim seviyesindeki açık işler Türkiye'deki açık işlere oranı daha yüksektir.

Hem Türkiye genelinde hem de Batman'da en yüksek oranda fark etmez seçeneğinin çıkması işverenlerin çalıştıracakları kişide aldığı eğitimden ziyade verdikleri işi yapıp yapamayacaklarına baktıkları ya da eğitim seviyesi ne olursa olsun "biz işyerinde eğitiriz" mantığında olduklarını göstermektedir. Bazı mesleklerde belirli bir eğitim düzeyine sahip olmak gerekmektedir. Örneğin Öğretmen, Mühendis, Uzman gibi mesleklerde en az Lisans seviyesinde bir eğitime ihtiyaç vardır. Ancak Satış Danışmanı, Garson, Beden İşçisi gibi mesleklerde herhangi bir eğitim düzeyi aranmayabilir. Mesleklerin bu yapısı açık işlerdeki eğitim düzeyi talebini doğrudan etkilemektedir.

Batman ilinde en fazla çalışanı olan meslek grubu yüzde 31,1 ile Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcıları iken 23,5 ile Nitelik Gerektirmeyen meslekler takip etmektedir.

Meslek gruplarına net istihdam değişim oranları açısından baktığımızda yine sıralamanın değişmediği ve yüzde 8,6 oranında Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar ilk sırada olduğu görülmektedir. Aynı şekilde takip eden sektörler de sırasıyla şu oranlarda belirlenmiştir; Büro Hizmetleri Faaliyetleri yüzde 7,5 oranında, Sanatkarlar ve İlgili İşlerde çalışanlar meslek grubu için ise yüzde 5,6 ile net istihdam oranında değişiklik beklenmekte, diğer bir anlamda bu ölçüde bir mevcut istihdam artışı beklenmektedir.

Gerek gelecek istihdam artışının Makineci(Dikiş) sektörü ağırlıklı olması, gerekse açık iş ve temininde güçlük çekilen mesleklerde Makineci(Dikiş) sektörünün ön planda olması, bu sektörde

emek arzı ile emek talebi arasında bir uyumsuzluk olduğunu ve bu uyumsuzluğu giderebilmek için ihtiyaca göre eğitim programlarının düzenlenmesinin gerekliliğini ortaya koymaktır.

Verilecek eğitimlerin işgücü piyasasının ihtiyaç duydukları mesleklerde ve işgücü piyasasının istediği nitelik ve becerilerde olmalıdır. Bu eğitimlerin asıl amacı işgücü piyasası arzını karşılamak ve nitelik gerektirmeyen meslek kavramını ortadan kaldırmaktır.

Gerek mevcut istihdam içerisinde gerekse açık iş, temininde güçlük çekilen meslekler ve gelecek dönem ihtiyaç duyulacak meslekler içerisinde eğitim düzeyi düşük mesleklerin ağırlığının biraz daha fazla olması Türkiye işgücü piyasası için önemli bir risktir. Eğitimli ve nitelikli işgücü talebinin arttırılması uzun dönemli üretken bir ekonominin önemli bir göstergesidir.

İŞKUR' un işsiz kayıtları incelenerek, onları istihdama dâhil edecek şekilde kurslar düzenlenebilir. Böylece hem istihdamın artırılması hem de istihdam sağlayacak yeni iş alanlarının açılması sağlanır. Kayıtlı işgücünü işverene sunmak üzere işyeri ziyaretleri fazlalaştırılabilir.

Tarım sektöründeki olası daralma kırsal kesimden kente göçü arttırabilir. Bu nedenle, tarım sektöründen ayrılan kişiler, özellikle kadınlar için eğitim ve mesleki faaliyetler düzenlenerek bu kesimin işgücüne katılması sağlanabilir. Düzenlenen eğitim ve mesleki programlar gençler ve kadınlar ağırlıklı olabilir.

Dezavantajlı grupların işgücüne katılımını ve istihdamını arttırmak için kontenjanları dolduramayan işverenler ile işbirliği yapılarak uygun mesleki eğitim programları düzenlenebilir.

Örgün eğitimden ayrılan genç nüfusu işgücüne dâhil edebilmek için, işgücü piyasasının ihtiyaçlarını da çok iyi bir şekilde analiz ederek gerekli eğitimler ve mesleki eğitimler düzenlenebilir.

Örgün eğitim ziyaretleri sıklaştırılarak, özellikle işverenlerin temininde güçlük çektikleri ara elemanları bulmaları maksadı ile örgün eğitimdeki öğrenciler işgücü piyasası hakkında bilgilendirilmeli, gerekirse bir araya getirilmelidir.

Yerel düzeyde ilgili kuruluşların (odalar, üniversite, vakıflar, vb.) desteği alınmalı ve protokoller imzalanarak, istihdamı arttırıcı çalışmalar yapılmalıdır.

İEP (İşbaşı Eğitim Programı) yaygınlaştırarak, iş arayanın yapacağı iş konusunda tecrübesizliğini yenmesine, işverenin de aradığı nitelikte elemanı işin başında kendisi öğreterek bulmasına olanak sağlanmalıdır.

Üniversiteye gidecek örgün eğitim öğrencilerine ve üniversite öğrencilerine, işgücü piyasası hakkında bilgiler verilmeli, ihtiyaç olan ve ihtiyaç olabilecek meslekler hakkında sunumlar hazırlanmalıdır.

Kurum hizmetlerini tanıtıcı faaliyetler (kariyer günleri, stantlar, vb.) arttırılmalı, iş arayanlar ve işverenler ile kurum çalışanlarının sürekli irtibat halinde olmaları sağlanmalıdır.

İlde bulunan çıraklık eğitim merkezi ile irtibat kurularak, eğitimini tamamlayan nitelikli elemanların eğitim aldığı meslek ile işgücü piyasasında yer almasına olanak sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

İŞKUR, İstatistik Yıllıkları

TÜİK, Hanehalkı İşgücü Anketleri

EKLER

EK 1: 2016 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI İŞYERİ BİLGİ FORMU

İŞKUR 2016 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI

2016 YILI İPA İŞYERİ BİLGİ FORMU

Sayın İşyeri Yetkilisi,

Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) tarafından gerçekleştirilecek olan işgücü piyasası araştırması ile ilimizde istihdam ve işsizlik sorununun çözümü için işgücünün yapısı, sektörler bazında personel, eğitim, nitelik vb. ihtiyaçlarının belirlenmesine yönelik bilgi derlenmesi amaçlanmaktadır.

Bilgi Verme ve Gizlilik

1- Kurum ve kuruluşlardan alınan bu bilgiler, yalnızca istatistiksel çalışmalarda kullanılmak amacıyla toplanmakta olup, gizliliği 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu ile teminat altına alınmıştır. Kanun uyarınca sizden alınan bu bilgilerden şahsınıza özel olanlar; idari, adli ve askeri hiçbir organ, makam, merci veya kişiye verilemez, istatistik amacı dışında kullanılamaz.

2- 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu'nun 21 inci maddesi gereğince Kurum tarafından, kamu ve özel kesim işyerlerinden iş ve işgücü konularında bilgi istenildiğinde, belirtilen süre içinde bilgi verilmesi zorunludur. Bildirim yükümlülüğüne aykırı hareket eden özel kesim işyerlerine 3.536 TL (üçbinbeşyüzotuzaltı Türk Lirası) İdari Para Cezası verilir.

3- İşverenlerden toplanan bilgiler, Kurum hizmetlerinden başka amaçla kullanılamaz. **İkinci fıkraya aykırı davrananlar hakkında Türk Ceza Kanunu'nun 136 ncı maddesi hükümleri uygulanır.**

Kapsam

İşyeri Bilgi Formunun, işyeri sahibi veya ortakları, insan kaynakları, personel, işyeri veya muhasebe müdürleri tarafından doldurulması önerilmektedir. Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda bilgi formunu doldurarak verdiğiniz bilgiler ve çalışmaya yapmış olduğunuz katkılardan dolayı teşekkür eder, saygılar sunarız.

İŞYERİ BİLGİLERİ

Örnek No :.....

Işyerinin Yasal Unvanı :.....

1

ADRES BİLGİLERİ

İL /İLÇE :.....

MAHALLE :.....

CADDE/SOKAK :.....

İÇ/DIŞ KAPI NO :.....

TELEFON/FAKS/E-POSTA :.....

FORMU CEVAPLAYAN İŞYERİ YETKİLİSİNİN

Adı-Soyadı: ..... Unvanı :.....

Tarih : ..... Telefonu : .....

E-Posta :..... İmza/Kaşe: .....

Bu kısım Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü'nde Bilgi Formunun uygulamasından sorumlu olan "kamu görevlilerince" doldurulacaktır.

BU İŞYERİ BİLGİ FORMU ZİYARETÇİ VE KOORDİNATOR EL KİTABI OKUNDUKTAN SONRA UYGULANMIŞ VE VERİ GİRİŞİ ZİYARETÇİ VE KOORDİNATÖR EL KİTABINA UYGUN YAPILMIŞTIR.

	ZİYARETÇİ	KONTROLÖR	VERİ GİRİŞ PERSONELİ
Adı-Soyadı			
Tarih			
İmza			

1) İşyerinizin kuruluş tarihini yıl olarak belirtiniz.

.....

2) İŞKUR'un hizmetlerinden faydalanıp faydalanmadığınızı belirtiniz.

(Cevabınız Hayır ise 4. Soruya geçebilirsiniz)

Evet ☐ Hayır ☐

(..... Yılından bu yana)

3) İŞKUR'un hangi hizmetlerinden faydalandığınızı belirtiniz.

(Birden fazla seçenek işaretlenebilir)

Eleman Talebi ☐ İşbaşı Eğitim Programları ☐

Çalışanların Mesleki Eğitimi ☐ Mesleki Eğitim Kursu ☐

Kısa Çalışma Ödeneği ☐ Danışmanlık ve Yönlendirme ☐

4) İşyerinizde vardiyalı çalışma yapılıp yapılmadığını belirtiniz.

Evet ☐ Hayır ☐

5) İşyerinizde ihracat yapılıp yapılmadığını belirtiniz.

Evet ☐ Hayır ☐

6) İşyerinizde kısmi süreli (part-time) çalışanın olup olmadığını belirtiniz.

Evet ☐ Hayır ☐

BÖLÜM I- MEVCUT İSTİHDAM

7) İşyerinizde çalışmakta olan mevcut personeli fiilen yaptıkları işlere göre sıralayınız?

Yapılan iş (Örnek; mimar, ziraat mühendisi, harita teknikeri, buldozer operatörü, sekreter, taşıma işçisi vb.)	Kadın Çalışan Sayısı	Erkek Çalışan Sayısı	Toplam Çalışan Sayısı
TOPLAM			

BÖLÜM II-AÇIK İŞLER 8)Şu an işyerinize herhangi bir yolla eleman arıyor musunuz? 8.1)Eleman aramıyoruz ☐ ⇨ 9.Soruya geçiniz.

Eleman Aranılan Meslekler	Toplam Açık İş Sayısı	Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi 1. Çıraklık 2. Lise altı 3. Genel lise 4. Meslek L. 5. Meslek yüksekokulu 6. Lisans 7. Lisansüstü 8. Fark etmez	Açık işiniz için cinsiyet tercihini belirtiniz? 1. Kadın 2. Erkek 3. Fark etmez	Talep Edilen Beceriler * 1. Bilgisayar kullanımı 2. Fiziki ve bedensel yeterlilik 3. Hesap yapabilme (Analitik beceri) 4. İletişim ve ifade yeteneği 5. Proje tabanlı çalışma 6. Satış ve pazarlama becerisi 7. Sorun çözme ve inisiyatif alabilme 8. Takım çalışması 9. Yabancı Dil 10. Yeterli meslekî/teknik bilgi ve tecrübe			Ilgili meslekteki açık işinizi hangi yolla arıyorsunuz ** 1. Akraba-Eş Dost 2. Gazete-İlan, vb. 3. İnternet-Sosyal Medya 4. İŞKUR aracılığıyla 5. Özel İstihdam Büroları			Açık Işiniz Için Ne Kadar Süredir Eleman Arıyorsunuz? 1. 0-30 Gün 2. 31-89 Gün 3. 90+ Gün
				1	2	3	1	2	3	

*Önem derecesine göre EN FAZLA 3 beceriyi 1'den başlayarak SIRALAYINIZ. (1- En önemli)

**Kullandığınız arama kanallarından EN AZ 1 tanesini işaretleyiniz.

5

BÖLÜM III - 30 NİSAN 2017 TARİHİ İTİBARİYLE ÇALIŞAN SAYISINDA NET DEĞİŞİKLİK OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN MESLEKLER

9) 30 Nisan 2017 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı bekliyor musunuz?	Evet ☐ ⇨	9.1'e geçiniz.
	Hayır ☐ ⇨	10. soruya geçiniz.
	Fikrim Yok ☐ ⇨	10. soruya geçiniz.

9.1) 30 Nisan 2017 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında net istihdam artışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?

Net istihdam ARTIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal artış

10)30 Nisan 2017 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam azalışı bekliyor musunuz?	Evet ☐ ⇨	10.1'e geçiniz.
	Hayır ☐ ⇨	11. soruya geçiniz.
	Fikrim Yok ☐ ⇨	11. soruya geçiniz.

10.1) 30 Nisan 2017 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında net istihdam azalışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?

Net istihdam AZALIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal azalış

BÖLÜM IV - ELEMAN TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

11) Son 1 yıl içerisinde işyerinizde eleman temininde güçlük çektiğiniz meslekleri ve bu mesleklerde temininde güçlük çektiğiniz eleman sayısını belirtiniz?

11.1) Eleman temininde güçlük çektiğimiz meslek yok. ☐ ➡ **12.Soruya Geçiniz.**

Eleman Temininde Güçlük Çekilen Meslekler	Temininde Güçlük Çekilen Eleman Sayısı	Temininde Güçlük Çekilme Nedeni* 1. Bu meslekte işe başvuru yapılmaması 2. Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması 3. Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması 4. Çalışma ortamı ve koşullarının beğenilmemesi 5. Önerilen ücretin az bulunması 6. Vardiyalı çalışma olması					
		1	2	3	4	5	6

*Birden Fazla Seçenek Işaretlenebilir.

BÖLÜM V – İŞGÜCÜ PİYASASINA GENEL BAKIŞ

12) 5 yıl sonra işyerinizde çalışan sayısının ne yönde olmasını bekliyorsunuz?

Artacak ☐ Azalacak ☐ Değişmeyecek ☐ Fikrim Yok ☐

13) 5 yıl sonra içinde bulunduğunuz sektörün durumunun nasıl olacağını bekliyorsunuz?

Daha iyi olacak ☐ Daha kötü olacak ☐ Değişmeyecek ☐ Fikrim Yok ☐

14) 5 yıl içerisinde sektörünüzü değiştirmeyi düşünüyor musunuz?

Evet, düşünürüm ☐ Hayır, düşünmem ☐

15) İşbaşı Eğitim Programlarından yararlanma süresinin 6 aydan 12 aya çıkarılmasının istihdama etkisinin nasıl olacağını düşünüyorsunuz.

Artacak ☐ Azalacak ☐ Değişmeyecek ☐

16) Doğum sonrası Yarı Zamanlı Çalışmanın kadın istihdamını ne yönde etkileyeceğini belirtiniz.

Kadın istihdamını Arttıracak ☐ Kadın İstihdamını Azaltacak ☐ Değişmeyecek ☐

2016 Yılı İşgücü Piyasası Araştırmasına yaptığınız katkıdan dolayı teşekkür ederiz.
İşveren/İşveren Temsilcisi görüşleri:
Ziyaretçinin görüşleri:

EK 2: ÖRNEKLEME YAPILAN İLLER LİSTESİ VE ÖRNEK SAYILARI

İl Adı	2_9	10_19	20+	Genel Toplam
ADANA	296	80	2.123	2.499
ADIYAMAN	25	19	349	393
AFYONKARAHİSAR	69	23	630	722
AĞRI	13	6	192	211
AKSARAY	44	10	326	380
AMASYA	33	8	257	298
ANKARA	976	446	6.765	8.187
ANTALYA	526	193	3.271	3.990
ARDAHAN	5	66	22	93
ARTVİN	20	3	120	143
AYDIN	154	36	960	1.150
BALIKESİR	174	58	1.070	1.302
BARTIN	18	9	221	248
BATMAN	20	21	498	539
BAYBURT	11	62	36	109
BİLECİK	26	9	222	257
BİNGÖL	14	15	244	273
BİTLİS	14	12	193	219
BOLU	44	13	274	331
BURDUR	34	10	225	269
BURSA	468	164	4.579	5.211
ÇANAKKALE	84	26	375	485
ÇANKIRI	20	5	115	140
ÇORUM	60	26	444	530
DENİZLİ	157	52	1.527	1.736
DİYARBAKIR	67	48	1.267	1.382
DÜZCE	51	19	442	512
EDİRNE	47	17	288	352
ELAZIĞ	48	31	544	623
ERZİNCAN	25	12	149	186
ERZURUM	53	24	473	550
ESKİŞEHİR	100	24	489	613
GAZİANTEP	231	71	1.799	2.101
GİRESUN	33	18	311	362
GÜMÜŞHANE	13	58	65	136
HAKKARİ	5	62	68	135
HATAY	145	42	1.109	1.296
IĞDIR	13	3	104	120
ISPARTA	44	15	307	366
İSTANBUL	3.655	1.289	7.670	12.614
İZMİR	791	241	5.760	6.792

KAHRAMANMARAŞ	77	46	845	968
KARABÜK	28	6	263	297
KARAMAN	27	10	211	248
KARS	13	106	82	201
KASTAMONU	38	20	313	371
KAYSERİ	177	53	1.690	1.920
KIRIKKALE	28	8	204	240
KIRKLARELİ	45	16	311	372
KIRŞEHİR	16	10	154	180
KİLİS	6	62	73	141
KOCAELİ	252	100	3.160	3.512
KONYA	261	69	2.174	2.504
KÜTAHYA	56	16	473	545
MALATYA	64	26	639	729
MANİSA	195	42	1.173	1.410
MARDİN	19	25	581	625
MERSİN	187	66	1.924	2.177
MUĞLA	218	69	1.046	1.333
MUŞ	13	11	193	217
NEVŞEHİR	38	13	340	391
NİĞDE	46	13	241	300
ORDU	75	28	537	640
OSMANİYE	36	14	411	461
RİZE	28	19	308	355
SAKARYA	133	36	949	1.118
SAMSUN	147	35	1.054	1.236
SİİRT	8	12	166	186
SİNOP	29	5	143	177
SİVAS	62	26	513	601
ŞANLIURFA	86	75	1.191	1.352
ŞIRNAK	5	25	293	323
TEKİRDAĞ	139	46	1.455	1.640
TOKAT	44	20	372	436
TRABZON	91	50	1.058	1.199
TUNCELİ	6	77	48	131
UŞAK	41	20	438	499
VAN	43	23	549	615
YALOVA	33	10	318	361
YOZGAT	36	13	224	273
ZONGULDAK	59	17	457	533
Genel Toplam	**11.531**	**4.684**	**72.751**	**88.966**

EK 3- TANIM VE KAVRAMLAR SÖZLÜĞÜ

Açık İş: Kuruma işverenlerden intikal eden işçi istemidir.

Açık İş: İşveren tarafından hemen veya yakın gelecekte doldurulmak istenen ve işverenin işyeri dışından uygun bir adayın bulunması için aktif adımları attığı yeni yaratılan, boş veya boşalacak iştir. (EUROSTAT) . Bu tanıma göre açık iş muhakkak işyeri dışına açılmalıdır. İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında derlenen açık işler bu kapsamdadır.

Açık İş Oranı: Açık işlerin, açık işler ile mevcut çalışanların sayısının toplamına bölünmesi ile elde edilen bir orandır. Temel olarak, işyerleri tarafından fiilen doldurulmak istenen ve bu doğrultuda gerekli girişimlerin yapıldığı pozisyonları göstermektedir. İşyerinde çalışanlar yardımıyla doldurulmayı bekleyen pozisyonlar ise açık iş kavramı kapsamında yer almamaktadır. İşgücü arzına ilişkin İşsizlik oranına kıyasla işgücü talebinin bir göstergesi olarak ekonominin konjonktürel hareketlerine dair daha kullanışlı bir göstergedir. Örneğin ekonominin büyüme dönemlerinde açık iş oranında nispi olarak yükseliş görülürken, açık iş oranının gerilediği dönemler ekonomide yavaşlama işareti olarak değerlendirilmektedir.

Aktif Kayıt: Son işlem tarihinden itibaren 12 ay süre ile işe gönderilmek üzere hazır olan kayıttır.

Başvuru: İş arayanların, gereksinimlerinin karşılanması için Kurum il Müdürlüklerine doğrudan yaptıkları müracaatlardır. (İŞKUR)

Beceri: Eğitim, öğretim ve deneyimin ürünü olan beceri, ilişkin olduğu konudaki bilgiyle bir araya geldiği zaman uzman kişinin niteliğini oluşturur. Beceri, genel olarak iş ve görevleri başarabilmek için gerekli olan sistematik zihinsel ve fiziksel eylemleri, yatkınlıkları, etkinlikleri ifade eder.

Beceri Açığı: Beceri açığının yapısı ve düzeyini belirtir. İşgücü piyasasında becerili işgücüne ihtiyacın, mevcut işgücü arzından ne kadar fazla olduğunu gösterir. Dünyanın birçok ülkesinde işgücü piyasaları, artan işsizlik, yetersiz eğitilmiş personel, ekonomik ve teknolojik koşulların hızla değişmesi ve bu değişime ayak uydurma güçlükleri gibi sorunlarla karşı karşıyadır. beceri açığının nedenleri arasında, (1) iş gereksinimleriyle karşılaştırıldığında yetersiz kalan ehliyetler, (2) Ehliyetlerle karşılaştırıldığında yetersiz kalan işler, (3) İşsizlik, gizli işsizlik, (4) sayısal olarak becerili işçi açığı yer alır.

Beceri Eksiği: İşgücünün sahip olduğu genel uzmanlığın işin gerekleriyle uyuşmazlığıdır.

Beceri İhtiyacı: Belirli bir organizasyon, sektör veya ulusal ekonomide, farklı türdeki faaliyet, iş veya mesleki rol için gereksinim duyulan beceridir.

Çalışma Çağındaki Nüfus: İşgücü+ İşgücüne dâhil olmayanlar

Genç İşsizlik: Gelişmişlik seviyesine bakmaksızın bir çok ülkede genç işsizliği en önemli politika konusu olarak değerlendirilir. Bu kavramda genç 15-24 yaş grubunu ifade eder.

Genç İşsizlik Oranı : 15-24 yaş grubundaki işsiz sayısının aynı yaş grubundaki işgücü içindeki oranıdır.

$$Genç\ İşsizlik\ Oranı = \frac{15-24\ Yaş\ Grubu\ İşsiz}{15-24\ Yaş\ Grubu\ İşgücü\ Arzı\ (İstihdam + İşsiz)}$$

Genç Nüfus: 15-24 yaş grubundaki nüfustur.

Girişim: Yasal birimlerin oluşturduğu en küçük özellikle mevcut kaynaklarının tahsisi için belirli derecede karar alma özerkliğini kullanarak, mal ve hizmet üreten bir organizasyon birimidir. Girişim, bir veya birden fazla yerde, bir veya birden fazla faaliyet yürütebilir.

Eğitim Durumu: 6 ve yukarı yaştaki tüm fertlerin eğitim durumları hakkındaki bilgilerdir. Uluslararası Standart Eğitim Sınıflaması (ISCED,1997) uygun olarak sınıflandırılmaktadır, ana gruplar aşağıdadır:

1. Okuma yazma bilmeyen

2. Okuma yazma bilip bir okul bitirmeyen

3. İlkokul

4. İlköğretim

5. Ortaokul veya mesleki ortaokul

6. Genel Lise

7. Mesleki veya teknik lise

8. Yüksek öğretim

Eğitim Seviyelerine Göre İşgücü: Bu gösterge toplam işgücünü eğitim durumlarına göre analiz ederken, 25-29 yaş grubundaki yüksek eğitimlilerin işgücü içindeki oranına da özel önem verir.

Eksik İstihdam: Uluslararası Çalışma Örgütü tarafından düzenlenen 16. Çalışma İstatistikçileri Konferansında, mevcut eksik istihdam tanımı, yaşanan ölçüm zorlukları nedeniyle yeniden ele alınarak, eksik istihdam sorununu daha net ortaya koyabilecek "zamana bağlı eksik istihdam" ve "yetersiz istihdam" kavramlarına geçilmesine karar verilmiştir.

İktisadi Faaliyetlere Göre İstihdam: Bu gösterge istihdamın hangi ekonomik faaliyetlerde yer aldığının ifadesidir. İstihdam genelde tarım, sanayi ve hizmetler olarak üç temel iktisadi faaliyete ayrılır. Bu gösterge toplam istihdamın sektörlere göre oransal dağılımını gösterir. Böylelikle sektörlere göre ekonomik gelişmeyi veya daralmayı, trendleri, gelişmiş ve gelişmekte olan ülke ekonomileri arasındaki seviye farkını ortaya koyar. Sektörel istihdam akışları verimlilik analizlerinde çok önemli yer teşkil eder. Toplam verimliliğin artması için, istihdamın daha az verimliliğe sahip sektörlerden daha yüksek verimliliğe sahip sektörlere geçmesi gerekir.

Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev2.0 esas olmak üzere aşağıda yer alan sektörler kapsamı oluşturmaktadır.

A	Tarım, Ormancılık ve Balıkçılık
B	Madencilik ve Taş Ocakçılığı
C	İmalat
D	Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi Ve Dağıtımı
E	Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri
F	İnşaat
G	Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı
H	Ulaştırma ve Depolama

I	Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri
J	Bilgi ve İletişim
K	Finans ve Sigorta Faaliyetleri
L	Gayrimenkul Faaliyetleri
M	Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetleri
N	İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri
O	Kamu Yönetimi ve Savunma
P	Eğitim
Q	İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri
R	Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor
S	Diğer Hizmet Faaliyetleri
T	Hanehalklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri: Hanehalkları Tarafından Kendi Kullanımlarına Yönelik Olarak Ayrım Yapılmamış Mal Ve Hizmet Üretim Faaliyetleri
U	Uluslar Arası Örgütler Ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri

İstihdam Edilenler: Aşağıda yer alan işbaşında olanlar ve işbaşında olmayanlar grubuna dâhil olan kurumsal olmayan çalışma çağındaki tüm nüfus istihdam edilen nüfustur.

İstihdam Oranı: Çalışanların çalışabilir yaştaki nüfusa oranıdır. Ülke ekonomisinin istihdam yaratma gücünü gösterir. Özelikle yaş, cinsiyet ve iktisadi faaliyetlere göre istihdama katılım oranı istihdam politikalarının oluşturulmasında kilit unsurlardır.

$$\text{İ}stihdam\ Oranı = \frac{Toplam\ \text{İ}stihdam}{Kurumsal\ Olmayan\ Sivil\ N\text{ü}fus} \times 100$$

Yüksek istihdam oranı ülke ekonomisinin pozitif olarak değerlendirilmesine yol açmasına rağmen, bu gösterge tek başına yeterli değildir. İstihdam oranının değerlendirilmesinde ücretler, çalışma saatleri, kayıt dışı istihdam, eksik istihdam ve çalışma saatleri de önemlidir.

Düşük istihdama katılım oranı ise nüfusun ekonomik faaliyetlere katılmadığını, ekonominin ya yüksek işsizlik oranına ya da çok sayıda ekonomik anlamda aktif olmayan nüfusa sahip olduğunu gösterir.

İş Başında Olanlar: Yevmiyeli, ücretli, maaşlı, kendi hesabına, işveren ya da ücretsiz aile işçisi olarak referans dönemi içinde en az bir saat bir iktisadi faaliyette bulunan kişilerdir.

İş Başında Olmayanlar: İşi ile bağlantısı devam ettiği halde, referans haftası içinde çeşitli nedenlerle işinin başında olmayan kendi hesabına veya işveren olarak çalışanlar istihdamda kabul edilmektedir.

Üretici kooperatifi üyeleri, bir iş ya da meslekte bilgi veya beceri kazanmak amacıyla belirli bir menfaat (ayni ya da nakdi gelir, sosyal güvence, yol parası, cep harçlığı vb.) karşılığında çalışan çıraklar ve stajyer öğrenciler de istihdam halinde olanlar kapsamına dâhil edilmektedirler.

İşe Yerleştirme: İş arayanların Kurumca işe yerleştirilmesidir.

İşgücü: İstihdam edilenler ile işsizlerin oluşturduğu tüm nüfusu kapsar.

$$\text{İ}ş\text{g}\ddot{\text{u}}\text{c}\ddot{\text{u}} = \text{İ}stihdam\ Edilenler + \text{İ}ş sizler$$

İşgücü Arzı: Bireylerin her türden işgücü piyasasına pazarlamak üzere sundukları işgücü toplamıdır. Tanımlanmış bir zaman dilimi (referans dönemi) içinde belirli bir yaş üzerindeki nüfus, işgücü bakımından üç temel gruba ayrılmaktadır; istihdam edilenler, işsizler ve işgücüne dâhil olmayanlar. İstihdam edilenler ve işsizler, birlikte işgücünü oluştururlar.

İşgücü Talebi: İşgücü talebi işverenlerin istihdam etmeyi istedikleri işçi sayısıdır.

İşgücü Piyasası Araştırması: İŞKUR tarafından 8 Nisan – 6 Mayıs tarihleri arasında yapılan işyeri ziyaretleri kapsamında "İl İşgücü Piyasası Araştırması İşyeri Bilgi Formu" uygulamasıdır.

İşgücü Piyasası Araştırması Çerçevesi: Maliye Bakanlığı ve SGK kayıtları kullanılarak TÜİK tarafından hazırlanan "Türkiye İşyeri Kayıt Sistemi" üzerinden en güncel veri olan 2014 yılı kayıtlarıdır. İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında çeşitli nedenlerle görüşülemeyen işyerleri için "işyeri cevapsızlık formu" doldurulmuştur.

İşgücü Piyasası: Potansiyel çalışanların emeklerini arz ettikleri, işverenlerin de, ihtiyaç duydukları işgücünü talep ettikleri piyasadır. Çalışanlar öncelikle mesleki olmak üzere işe ilişkin beceri ve yeterliliklerini sunarken karşılığında ücret talep ederler.

İl İşgücü Piyasası: İşgücünün il düzeyinde arz ve talep olunduğu pazardır. İl düzeyinde işverenler birçok iş için çeşitli meslek dallarında işçi, çalışanlar da iş talep eder. Bu işler bakımından piyasa, il işgücü piyasasıdır.

İşgücü Piyasası Analizi: Belirli bir yer, bölge ya da ülkenin işgücü piyasasının niteliklerinin ve ayırıcı özelliklerinin incelenip çözümlenmesidir.

İşgücüne Katılım Oranı (İKO): İşgücü katılım oranı bir ekonomide çalışan veya işsiz, ekonomik olarak aktif olan nüfusun çalışabilir yaştaki nüfusa olan oranını ifade eder.

$$\text{İş}g\text{ücü}ne\ Katılım\ Oranı = \frac{\text{İş}g\text{ücü}\ Arzı\ (\ \text{İ}stihdam + \text{İ}ş siz)}{Kurumasal\ Olmayan\ Sivil\ N\text{ü}fus} \times 100$$

Çalışma hayatına katılımı ölçen bu gösterge, çalışma yaşındaki nüfusun ekonomik olarak aktif olan kesimini gösterir. Ülke mal ve hizmet üretiminde yer alabilecek işgücü arzının büyüklüğü hakkında bilgi verir. Cinsiyet ve yaş gruplarına ve eğitim durumuna göre işgücüne katılım oranı ekonomik olarak aktif nüfusun yapısı hakkında bir resim çizer.

İşgücüne Dahil Olmayan (İnaktif) Nüfus: İşsiz veya istihdamda bulunmayan kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfustur. Bu gösterge, özellikle kişilerin neden işgücü içinde yer almadıklarını açıklamaları bakımından çok önemlidir. Kişiler , çeşitli nedenlerle işgücü piyasası içinde yer almayabilirler. Çalışmak istedikleri halde kendilerine uygun iş bulamayacakları gibi düşüncelerle iş aramayan kesim potansiyel işsiz olmaları nedeniyle işgücü piyasasını yakından ilgilendiren kavramdır. İşgücüne dahil olmayanlar aşağıdaki gruplara ayrılmıştır.

1. İş Aramayıp Çalışmaya Hazır Olanlar: Çeşitli nedenlerle iş aramayıp, ancak 2 hafta içinde işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

1.1. İş Bulma Ümidi Olmayanlar: Daha önce iş aradığı halde bulamayan veya kendi vasıflarına uygun bir iş bulabileceğine inanmadığı için iş aramayan ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

1.2. Diğer: Mevsimlik çalışma, ev kadını olma, öğrencilik, irad sahibi olma, emeklilik ve çalışamaz halde olma gibi nedenlerle iş aramayıp ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

2. Mevsimlik çalışanlar: Mevsimlik çalışması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

3. Ev işleriyle meşgul: Kendi evinde ev işleriyle meşgul olması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

4. Eğitim/Öğretime devam ediyor: Bir öğrenim kurumuna, kursa vb. devam etmesi

nedeniyle iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

5. Emekli: Bir sosyal güvenlik kuruluşundan emekli olduğu için iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

6.Çalışamaz halde: Bedensel özür, hastalık veya yaşlılık nedeniyle iş aramayan ve iş başı

yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

7. Diğer: Ailevi ve kişisel nedenler ve bunun dışındaki diğer nedenler ile iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

$$\text{İş}g\text{ücü}ne\ Dahil\ Olmayan\ N\text{ü}fus\ Oranı = \frac{Kurumsal\ Olmayan\ Sivil\ N\text{ü}fus - \text{İş}g\text{ücü}}{Kurumsal\ Olmayan\ N\text{ü}fus} \times 100$$

İşsiz: Çalışma yaşında olup, işi olmayan, aktif olarak iş arayan ve çalışmaya hazır kesimi ifade eder. Referans dönemi içinde istihdam halinde olmayan (kâr karşılığı, yevmiyeli, ücretli ya da ücretsiz olarak hiç bir işte çalışmamış ve böyle bir iş ile bağlantısı da olmayan) kişilerden iş aramak için son dört hafta içinde iş arama kanallarından en az birini kullanmış ve 2 hafta içinde işbaşı yapabilecek durumda olan tüm kişiler işsiz nüfusa dâhildirler. Ayrıca, dört hafta içinde başlayabileceği bir iş bulmuş ya da kendi işini kurmuş ancak işe başlamak ya da işbaşı yapmak için çeşitli eksikliklerini tamamlamak amacıyla bekleyenler de işsiz nüfus kapsamına dahildirler.

İşsizlik Oranı: İşgücü piyasasının en çok bilinen ve medya tarafından da üzerine en çok değinilen göstergesi işsizlik oranıdır. Toplam işsiz sayısının işgücü arzına oranıdır. İşsizliğin değerlendirilmesinde toplam işsizlik oranı tek başına yeterli olmaz. Gelecek planlaması için genç işsizlik ve uzun süreli işsizlik oranlarının da ayrıca dikkate alınması gerekir.

$$\text{İş}sizlik\ Oranı = \frac{\text{İş}siz}{\text{İş}g\text{ücü}\ Arzı(\text{İ}stihdam + \text{İş}siz)} \times 100$$

İşteki Durum: Ücretliler, kendi hesabına çalışanlar, işverenler ve ücretsiz aile işçileri olarak dört kategori altında toplanan işteki durum, işgücü piyasasının dinamiklerini ve ülke ekonomisinin gelişimini gösterir. Gelişen bir ülkede genel olarak beklenen tarım sektöründen sanayi ve hizmet sektörlerine geçişle birlikte, ücretli ve maaşlı çalışanların sayısındaki artış; kendi hesabına ve ücretsiz aile işçisi olarak çalışan sayısındaki azalıştır.

Kayıt Dışı İstihdam: Referans haftasında yaptığı işten dolayı herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşuna kayıtlı olmayanlardır.

Birçok ülkede kayıtdışı istihdam, gelir ve üretim yaratmada önemli bir rol oynar. Kayıtdışı istihdam sosyal güvenlik sisteminin ve yasal yaptırımlarının dışında olmasına rağmen, yüksek nüfus artış hızına veya kentleşmeye sahip ülkelerde bir seçenek olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kayıt Dışı istihdam Oranı: Bu gösterge kayıt dışı istihdamın toplam istihdam içindeki oranı olarak hesaplanmaktadır. Oranın büyüklüğü çalışma hayatının sosyal güvenceden uzaklığı hakkında bilgi verir.

$$Kayıtdışı\ İstihdam\ Oranı = \frac{Kayıtdışı\ İstihdam}{Toplam\ İstihdam} \times 100$$

Kayıtlı İşsiz: Çalışma yaşında ve gücünde olan, çalışmak isteyen, Kuruma başvurduğunda asgari ücret düzeyinde gelir getirici bir işi olmayan, Kurum tarafından henüz kendisine iş bulunamayan aktif kayıtlardaki kişilerdir. Kayıtlı işgücünden, daha iyi şartlarda iş arayanlar, emeklilerden iş arayanlar ve belli bir iş yerinde çalışmak isteyenler çıkarıldığında geriye kalanlar kayıtlı işsiz sayılmaktadır. (İŞKUR)

Kayıtlı İşgücü: İş arayanlardan aktif kayıtlarda yer alanların tümüdür.

Kurumsal Olmayan Nüfus: Üniversite yurtları, yetiştirme yurtları (yetimhane), huzurevi, özel nitelikteki hastane, hapishane, kışla vb. yerlerde ikamet edenler dışında kalan nüfustur.

Kurumsal Olmayan Çalışma Çağındaki Nüfus: Kurumsal olmayan nüfus içerisindeki 15 ve daha yukarı yaştaki nüfustur.

Mesleklere Göre İstihdam: Meslek sınıflaması olarak kullanılan Türk Meslekler Sözlüğü, Uluslararası Çalışma Örgütünün ISCO-88 Uluslararası Standart Meslek Sınıflandırma Sistemi esaslarına göre hazırlanan ve meslek sınıflandırma sistemi içinde yer alan meslek unvanlarını, özetlenmiş meslek tanımlarını ve meslek kodlarını kapsayan bir sözlüktür.

Meslek sınıflaması dört rakamlı kodlanmış olup 9 ana grup altında toplanmaktadır. Ana grupların altında 2 basamaklı alt gruplar, alt grupların altında 3 basamaklı meslek grupları ve meslek gruplarının da altında 4 basamaklı meslekler yer almaktadır. İŞKUR tarafından kullanılan Türk Meslekler Sözlüğü (TMS) ISCO-08 ile uyumlu daha ayrıntılı bir sözlüktür. ISCO'da söz konusu olan meslek grubu iken TMS'de mesleklerin en ayrıntılı hali bulunmaktadır.

Bu gösterge özellikle farklı işgücü piyasalarında arz ve talep dengesizliklerin analizinde çok önemlidir. Karar vericiler ve politika yapıcıların ekonomik ve sosyal politikaların formüle edilmesinde ve işgücü,

öğretim ve mesleki eğitimin planlanarak uygulanmasında, yürütülmesinde istihdamın mesleklere göre dağılımı önem arz etmektedir.

Net İstihdam Değişim Oranı: Beklenen istihdam artışından, beklenen istihdam azalışının çıkarılması ile elde edilen sayının mevcut çalışan sayısına bölünmesi ile elde edilen orandır.

Temininde Güçlük Çekilen Meslekler: İşverenler açık işlerini istedikleri becerilere sahip çalışanlarla doldurmadıkları takdirde, bu durumu temininde güçlük çekilen meslekler veya beceri eksiği açık işler olarak ifade ederler.

Yaş Bağımlılık Oranı : 0-14 ve 65 ve daha yukarı yaştaki nüfusun, 15-64 yaş grubundaki nüfusa oranın yüzde olarak ifadesidir.

$$\boldsymbol{Ya}\text{ş } \boldsymbol{Ba}\text{ğ}\boldsymbol{ml}\text{ı}\boldsymbol{lı}\text{ı}\boldsymbol{k\ Oran}\text{ı} = \frac{0 - 14\ Ya\text{ş}\ N\text{ü}fus + 65\ Ya\text{ş}\ ve\ \text{ü}st\text{ü}\ N\text{ü}fus}{15 - 64\ Ya\text{ş}\ N\text{ü}fus} \times 100$$

Yerel Birim: Coğrafi olarak tanımlanan bir yere yerleşmiş girişim veya onun bir parçasıdır.

Ekonomik faaliyet, coğrafi olarak tanımlanan bu yerde veya bu yerden tek ve aynı girişim için bir veya daha fazla kişinin çalışması halinde yürütülür.

Yetersiz İstihdam: Zamana bağlı eksik istihdam kapsamında yer almamak koşuluyla, referans haftasında istihdamda olan, son 4 hafta içinde mevcut işini değiştirmek için veya mevcut işine ek olarak bir iş aramış olan ve böyle bir iş bulduğu takdirde 2 hafta içinde çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.

Zamana Bağlı Eksik İstihdam: Referans haftasında istihdamda olan, esas işinde ve diğer işinde/işlerinde toplam olarak 40 saatten daha az süre çalışmış olup, daha fazla süre çalışmak istediğini belirten ve mümkün olduğu taktirde daha fazla çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.